

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagstiftning om arbetsmarknadsstöd samt till lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås en ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa. En förutsättning för utkomstskydd är enligt förslaget att vederbörande har uppnått myndighetsåldern. Enligt den gällande lagen skall han ha fyllt 17 år. Som en förutsättning för erhållande grunddagpenning föreslås också att arbetsvillkoret på sex månader skall vara uppfyllt. Grunddagpenning betalas för högst 500 dagar under fyra på varandra följande kalenderår. Genom ett övergångsstadgande skall dock de som när lagen träder i kraft lyfter grunddagpenning garanteras rätt till grunddagpenning i minst 300 dagar, oberoende av antalet tidigare grunddagpenning dagar efter lagens ikraftträdande. Enligt förslaget skall sådana grunddagpenningstagare som medan lagen varit i kraft uppfyllt arbetsvillkoret inte längre förutsättas vara i behov av ekonomiskt stöd.

Vidare föreslås att det stiftas en lag om arbetsmarknadsstöd. Enligt den skall sådana arbetslösa utkomst tryggas genom arbetsmarknadsstöd, vilka till följd av de ändrade stadgandena om grunddagpenningen skulle falla utanför systemet med utkomstskydd för arbetslösa. Det föreslås således att arbetsmarknadsstödet skall trygga sådana arbetslösas utkomst vilka första gången kommer ut på arbetsmarknaden och fått maximibeloppet av arbetslöshetsdagpenningen.

Arbetsmarknadsstöd betalas enligt förslaget under en begränsad tid, högst 300 dagar. Till beloppet skall stödet motsvara den nuvarande grunddagpenningen, men på det betalas ingen barnförhöjning på grund av att stödtagaren är försörjningspliktig. Arbetsmarknadsstödet förenas inte med någon självrisktid. Arbetslösa som bor hos sina föräldrar och kommer ut på arbetsmarknaden första gången föreslås få ett

partiellt arbetsmarknadsstöd om 60 procent av det normala stödbeloppet.

Till den som kommer ut på arbetsmarknaden kan arbetsmarknadsstöd betalas förutsatt att han är i behov av ekonomiskt stöd. Till den som kommer ut på arbetsmarknaden och inte har någon yrkesutbildning kan stödet betalas efter en fyra månaders väntetid. Den som inte längre har rätt till arbetslöshetsdagpenning efter att han uppnått maximumtalet dagar, föreslås få rätt till arbetsmarknadsstöd utan väntetid och behovsprövning.

En förutsättning för arbetsmarknadsstöd är att den arbetslöse omfattas av arbetskraftsservicen, dvs. att han är en till arbetskraftsbyrån anmäld arbetsför person som söker heltidsarbete och står till arbetsmarknadens förfogande. Arbetsmarknadsstöd skall enligt förslaget betalas för den tid vederbörande söker arbete och deltar i sådana arbetskraftspolitiska åtgärder som anges i förslaget. Under tiden för åtgärderna betalas arbetsmarknadsstöd utan behovsprövning. Arbetskraftspolitiska åtgärder är arbetspraktik utan arbetsförhållande, utbildning samt yrkesväglednings- och rehabiliteringsåtgärder.

Arbetsmarknadsstöd skall enligt förslaget betalas av statens medel. Det beviljas och betalas ut av folkpensionsanstalten. Ändring i förmånsbeslut skall kunna sökas på samma sätt som i fråga om utkomstskydd för arbetslösa. Verkställigheten av den föreslagna lagen skall i fråga om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna ledas, styras och utvecklas av arbetsministeriet samt i fråga om utkomstskyddet av social- och hälsovårdsministeriet.

Vidare föreslås att lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning ändras så att de allmänna förutsättningarna för erhållande av utbild-

ningsstöd ändras i överensstämmelse med de ändringar som föreslås i fråga om utkomstskyddet för arbetslösa.

I lagstiftningen om arbetspensionssystemet föreslås en sådan ändring att arbetsmarknadsstödet jämföras med grunddagpenningen i fråga om förutsättningarna för s.k. återstående tid och erhållande av arbetslöshetspension.

Till denna proposition ansluter sig en sär-

skild proposition med förslag till revision av studiestödslagstiftningen, som bl.a. innebär att ändringarna i fråga om högskolestuderandes studiestöd utsträcks också till andra läroanstalter.

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1994.

Det är meningen att de föreslagna lagarna skall träda i kraft den 1 januari 1994.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
ALLMÄN MOTIVERING	4	1.6. Lag om ändring av kraftträdelsestadgan-	
1. Inledning	4	det i lagen om ändring av lagen om	
2. Nuläget	4	pension för arbetstagare	32
2.1. Lagstiftning och praxis	4	1.7. Lag om ändring av kraftträdelsestadgan-	
2.2. Utkomstskyddet för arbetslösa i olika län-		delaget om ändring av lagen om pension för	
der	5	arbetstagare i kortvariga arbetsförhållan-	
2.3. Bedömning av nuläget	6	den	32
3. Propositionens mål och de centrala förslagen ..	7	2. Ikraftträdande	32
3.1. Arbetslöshetsdagpenning	7	3. Lagstiftningsordning	32
3.2. Arbetsmarknadsstöd	8	LAGTEXTER	34
4. Propositionens ekonomiska verkningar	10	1. Lag om ändring av lagen om utkomstskydd för	
4.1. Statekonomiska verkningar	10	arbetslösa	34
4.1.1. Allmänt	10	2. Lag om arbetsmarknadsstöd	36
4.1.2. Arbetsmarknadsstödet statekonomiska		3. Lag om ändring av lagen om arbetsmarknadspoli-	
verknings	10	tisk vuxenutbildning	43
4.1.3. De statekonomiska verkningarna		4. Lag om ändring av lagen om pension för	
av de ändringar som gäller grund-		arbetstagare	44
dagpenningen	11	5. Lag om ändring av 7 § lagen om pension för	
4.2. Kommunalekonomiska verkningar	11	arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden ...	45
4.2.1. Åtgärder som eventuellt ökar utgif-		6. Lag om ändring av kraftträdelsestadgan-	
terna för utkomststöd	11	delaget om ändring av lagen om pension för	
4.2.2. Åtgärder som eventuellt minskar		arbetstagare	45
utgifterna för utkomststöd	13	7. Lag om ändring av kraftträdelsestadgan-	
4.2.3. Åtgärder som bedöms vara neutrala		delaget om ändring av lagen om pension för	
med avseende på utgifterna för ut-		arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden	46
komststöd	13	BILAGA	47
4.3. Propositionens verkningar från individens		Parallelltexter	47
synpunkt	14	1. Lag om ändring av lagen om utkomstskydd för	
5. Ärendets beredning	15	arbetslösa	47
5.1. Beredningsorgan	15	3. Lag om ändring av lagen om arbetskraftspolitisk	
5.2. Utlåtanden	15	vuxenutbildning	51
DETALJMOTIVERING	16	4. Lag om ändring av lagen om pension för	
1. Motivering till lagförslagen	16	arbetstagare	53
1.1. Lag om ändring av lagen om utkomst-		5. Lag om ändring av 7 § lagen om pension för	
skydd för arbetslösa	16	arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden ..	55
1.2. Lag om arbetsmarknadsstöd	17	6. Lag om ändring av kraftträdelsestadgan-	
1.3. Lag om ändring av lagen om arbetsmark-		delaget om ändring av lagen om pension för	
nadspolitisk vuxenutbildning	31	arbetstagare	56
1.4. Lag om ändring av lagen om pension för		7. Lag om ändring av kraftträdelsestadgan-	
arbetstagare	32	delaget om ändring av lagen om pension för	
1.5. Lag om ändring av 7 § lagen om pension		arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden ..	57
för arbetstagare i kortvariga arbetsförhål-			
landen	32		

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Systemet med utkomstskydd för arbetslösa förnyades i början av 1985, då det tidigare inom Arbetskraftsförvaltningen administrerade systemet med arbetslöshetsunderstöd och det av arbetslöshetskassorna administrerade systemet med arbetslöshetsersättning ersattes med det nuvarande systemet. Den kraftiga ökningen av antalet arbetslösa åren 1991—1993 å ena sidan och förberedelserna inför en växande gemensam arbetsmarknad å andra sidan har skapat behov av en partiell omprövning av systemet med utkomstskydd för arbetslösa.

Genom de föreslagna ändringarna i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och genom införande av ett arbetsmarknadsstöd är det meningen att i samband med en omfattande reform av utkomstskyddet fastare anknyta sådana arbetslösa arbetssökande till Arbetskraftservicen, vilka första gången kommer ut på arbetsmarknaden, liksom även sådana arbetslösa som fått utkomstskyddets maximibelopp.

2. Nuläget

2.1. Lagstiftning och praxis

I lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84) regleras de förmåner som betalas till arbetslösa. Enligt lagens 1 § har den rätt till utkomstskydd för arbetslösa, som är bosatt i Finland och vars utkomst bör anses grunda sig på löneinkomst av arbete som utförs för annan. Rätt till utkomstskydd för arbetslösa har under de förutsättningar som närmare anges i lagen dessutom den som bedriver företagsverksamhet. Arbetslöshetsdagpenning betalas enligt lagens 2 § i syfte att trygga en arbetslös arbetssökandes utkomst och att ersätta eller lindra de ekonomiska förlusterna av arbetslöshet.

Arbetslöshetsdagpenning betalas antingen som grunddagpenning eller som dagpenning avvägd enligt förtjänsten. Berättigad till arbetslöshetsdagpenning är en i Finland bosatt till Arbetskraftsbyrån anmäld, arbetsför arbetslös 17—64 år gammal person som söker heltidsarbete, står till arbetsmarknadens förfogande och som inte har kunnat anvisas arbete eller utbildning.

En förutsättning för erhållande av grunddag-

penning är i och för sig inte att vederbörande tidigare varit i arbete. För dem som första gången kommer ut på arbetsmarknaden har uppställts en tre månaders väntetid för vilken grunddagpenning inte betalas. Denna begränsning tillämpas dock inte på den som blivit arbetssökande efter fullbordad yrkesutbildning vid en läroanstalt och inte heller på den som tidigare har varit företagare och som med beaktande av den yrkesskicklighet som han besitter och det arbete han utfört kan anses ha varit på arbetsmarknaden och som har avbrutit eller lagt ned sin företagsverksamhet.

En särskild förutsättning för erhållande av dagpenning avvägd enligt förtjänsten är att vederbörande är försäkrad i en arbetslöshetskassa och har uppfyllt arbetsvillkoret medan han varit försäkrad. Avsikten med arbetsvillkoret är att visa att vederbörande varit varaktigt på arbetsmarknaden som löntagare innan han blev arbetslös. Arbetsvillkoret blir uppfyllt då vederbörande under de närmast föregående 24 månaderna i 26 veckor varit i sådant arbete där arbetstiden under varje vecka har uppgått till minst 18 timmar eller där den regelbundna arbetstiden enligt arbetsavtalet under en utjämningsperiod har varit åtminstone i genomsnitt 18 timmar i veckan och lönen har betalats enligt kollektivavtal eller, om det inte finns något kollektivavtal inom branschen, har överensstämt med gängse lön på orten. Om någon på grund av sjukdom, anstaltsvård, värnplikt, studier eller vård av barn eller av något annat därmed jämförligt godtagbart skäl är förhindrad att vara på arbetsmarknaden, kan den ovan nämnda 24 månaders granskningsperioden förlängas. Om den försäkrade har varit borta från arbetsmarknaden utan godtagbart skäl längre tid än sex månader, betalas till honom inte enligt förtjänsten avvägd dagpenning förrän han på nytt efter frånvaron har uppfyllt det nämnda arbetsvillkoret. Härvid börjar den 24 månader långa granskningsperioden vid den tidpunkt då han efter sin frånvaro har börjat arbeta.

Grunddagpenning betalas till den som uppfyller de allmänna villkoren för utkomstskydd för arbetslösa och är i behov av ekonomiskt stöd. Då behovet av ekonomiskt stöd prövas, skall beaktas sökandens egna inkomster i sin helhet och hans makes inkomster, till den del de överstiger den skyddade delen, med undan-

tag av vissa sociala förmåner. Grunddagpenningens fulla belopp är 116 mark per dag. Grunddagpenning betalas till den som är arbetslös och vars egna inkomster sammanräknade med makens inte överstiger de fastställda inkomstgränserna. Inkomstgränsen för försörjningspliktiga är 5 540 mark i månaden och för ensamstående 3 700 mark i månaden. För den som är försörjningspliktig höjs inkomstgränsen med 630 mark för varje barn som inte har fyllt 18 år och som han skall försörja. Från den dagpenning som utbetalas dras av 75 procent av de inkomster som överstiger inkomstgränsen. Således betalas ingen grunddagpenning överhuvudtaget om en ensamståendes särskilt beräknade inkomster överstiger 6 870 mark i månaden. Inkomstgränsen är 8 710 mark i månaden för arbetslösa äkta makar eller sambor. Om familjen har ett barn är inkomstgränsen 10 020 mark i månaden och om den har två barn 10 940 mark i månaden. Behovsprövningen tillämpas inte på den som fyllt 55 år och har en 26 veckors arbetshistoria.

Arbetslöshetsdagpenning betalas för högst fem dagar i veckan. Grunddagpenning betalas utan tidsbegränsning och enligt förtjänsten avvägd dagpenning för högst 500 arbetslöshetsdagar under fyra på varandra följande kalenderår. Om vederbörande under dessa fyra år uppfyller arbetsvillkoret under en åtta månaders granskningsperiod begynner beräkningen av maximitiden från början, dvs. då han på nytt börjar få dagpenning. Efter att maximitiden blivit full skall vederbörande på nytt uppfylla arbetsvillkoret för att enligt förtjänsten avvägd dagpenning skall kunna betalas. När en arbetssökande inte längre har rätt till dagpenning avvägd enligt förtjänsten kan han ansöka om grunddagpenning. Utöver vad som konstateras ovan kan dagpenning avvägd enligt förtjänsten betalas till den som fyllt 55 år innan maximitiden 500 dagar är uppnådd, högst till utgången av den kalendermånad då han fyller 60 år.

2.2. Utkomstskyddet för arbetslösa i olika länder

Frivilliga system med arbetslöshetsförsäkring som administreras av arbetslöshetskassor finns endast i Finland, Sverige och Danmark. I övriga länder sköts utkomstskyddet för arbetslösa närmast genom obligatoriska försäkrings-

system som i allmänhet omfattar anställda löntagare. Vissa länder har trygghetssystem som kompletterar ett försäkringssystem, av motsvarande typ som det finländska bastrygghetssystemet för arbetslösa. Också i ett sådant kompletterande system är en förutsättning för erhållande av arbetslöshetsdagpenning i allmänhet att ett kortare arbetsvillkor, ett utbildningsvillkor eller någon form av "samhällstjänstvillkor" uppfylls. System som utgör komplement till försäkringssystem finns bl.a. i Sverige, Tyskland, England, Frankrike och Österrike. I andra länder är sådana arbetslösa som inte uppfyller villkoren för erhållande av arbetslöshetsdagpenning hänvisade till socialbidragssystemet för sin utkomst.

I Sverige kan den få kontant arbetsmarknadsstöd (KAS) som under de senaste 12 månaderna har varit minst 5 månader i arbete och vars månatliga arbetstid under dessa månader varit minst 75 timmar. Med arbetstid jämställs deltagande i arbetsmarknadsutbildning samt i viss utsträckning vård av äldre och egna barn. Arbetsvillkoret kan också uppfyllas genom heltidsstudier i minst ett läsår. Sådana studier berättigar till KAS efter en förlängd självrisktid om 90 dagar. KAS kan betalas för högst 150 dagar. För över 55-åringar har perioden dock förlängts till 300 dagar och för över 60-åringar till 450 dagar. Sveriges KAS-system avviker från vårt grunddagpenningssystem inte bara i fråga om dagpenningens storlek utan också när det gäller två centrala punkter: för det första skall arbetsvillkoret vara uppfyllt innan det kontanta arbetsmarknadsstödet betalas ut och för det andra är stödet tidsbegränsat.

Norges lagstadgade utkomstskydd för arbetslösa är integrerat med det allmänna socialförsäkringssystemet (folketrygd). Endast de som tidigare varit ute i arbetslivet är försäkrade för arbetslöshet. Det norska försäkringssystemet för arbetslöshet är i sin helhet förtjänstrelaterat. En förutsättning för att en arbetslös skall få rätt till dagpenning är att hans genomsnittliga löneinkomster under det föregående året uppgår till minst 75 procent av socialförsäkringens grundsumma. De som inte fyllt 64 har rätt till dagpenning sammanlagt 80 veckor i en följd dvs. under sammanlagt två kalenderår.

I Danmark är en förutsättning för erhållande av arbetslöshetsdagpenning i regel ett års medlemskap i en arbetslöshetskassa. Dessutom

förutsätts att den arbetslöse under de senast förflutna tre åren varit i arbete som löntagare under en tid som sammanlagt motsvarar minst 26 veckors normalt heltidsarbete inom respektive bransch eller att han under motsvarande tid i betydande utsträckning har varit självständigt yrkesverksam. Med arbetstid jämställs bl.a. tid under vilken vederbörande avtjänat sin värnplikt. Dagenpenning kan betalas för högst 2,5 år.

2.3. Bedömning av nuläget

Avsikten med grunddagenpenningen enligt det nuvarande utkomstskyddet är att trygga ett grundläggande utkomstskydd för sådana i Finland bosatta arbetslösa arbetssökande som inte är medlemmar i någon arbetslöshetskassa och för sådana som medan de är försäkrade inte uppfyller det arbetsvillkor som avses i 16 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Alla de är i Finland berättigade till utkomstskydd för arbetslösa, som uppfyller de allmänna förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetsdagenpenning.

Grunddagenpenningens fulla belopp har sedan 1.7.1991 varit 116 mark om dagen. Enligt 24 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa betalas dessutom till sådana mottagare av arbetslöshetsdagenpenning som skall försörja barn under 18 år dagenpenningen jämte barnförhöjning, vilken för ett barn är 24 mark, för två barn 34 mark och för tre eller flera barn sammanlagt 44 mark. Grunddagenpenningen betalas ut av folkpensionsanstaltens lokalbyråer. År 1992 fick sammanlagt 326 000 personer grunddagenpenning.

Utkomstskyddet för arbetslösa har en god täckningsgrad i Finland. Utan detta skydd blir endast personer till vilka dagenpenning inte betalas på grund av självriskt看, väntetid, karens (t.ex. självförvårdad arbetslöshet), lön för bisyssla eller deltidsarbete, någon social förmån som skall dras av eller en sådan oregistrerad tilläggspension som avses i 27 a §. Dessutom kan den behovsprövning som skall tillämpas i fråga om grunddagenpenningen utgöra ett hinder för utbetalning av dagenpenning. I 5 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa räknas dessutom upp faktorer som hindrar utbetalning av arbetslöshetspenning. Berättigad till arbetslöshetsdagenpenning är t.ex. inte den som inte har fyllt 17 år, den som har fyllt 65 år, den som har

rätt till moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63), den som får pensioner som avses i lagens 5 § och den som bör anses vara studerande på heltid. Det föreligger i och för sig inget hinder för att registrera dessa kategorier som arbets-sökande. Det finländska utkomstskyddet för arbetslösa tryggar i regel inte, och är inte heller tänkt att trygga, utkomsten för personer vilkas utkomstskydd sköts på annat sätt.

Utkomstskyddet för arbetslösa omfattar alla utom dem som på grund av sin aktuella livssituation kan hänföras till de kategorier som nämns ovan. Täckningsgraden för det finländska utkomstskyddet för arbetslösa är således i genomsnitt ca 90 procent av alla dem som enligt statistiken uppförts som arbetslösa. I EG-länderna får i medeltal 40—50 procent av alla arbetslösa någon form av utkomstskydd.

En brist när det gäller täckningsgraden för utkomstskyddet har i vårt land ansetts vara framförallt det ökande antalet sådana arbetslösa som deltagit i arbetslivet och för vilka arbetsvillkoret skulle vara uppfyllt men som inte är medlemmar i arbetslöshetskassor. På grund av den behovsprövning som tillämpas i fråga om grunddagenpenningen kan de bli helt utan utkomstskydd. År 1992 gavs i grunddagenpenningens ärenden sammanlagt 359 751 avgöranden av vilka 25 182 var avslag. Antalet avslag på grund av behovsprövningen var 5 288. Det är sannolikt att det under åren förekommit att arbetslösa inte sökt sig till arbetskraftsservicen då de insett att de på grund av behovsprövningen skulle bli utan grunddagenpenning.

I övriga länder uppställs det i allmänhet som ett villkor för arbetslöshetsdagenpenning att vederbörande har varit i arbete en viss tid eller betalat försäkringspremier en viss tid. Det krävs med andra ord i regel att sökanden uppfyller arbetsvillkoret, vars längd varierar beroende på den nationella lagstiftningen. En särskild förutsättning för erhållande av grunddagenpenning är i Finland inte att något arbetsvillkor uppfylls eller försäkringspremier har betalats, medan t.ex. det svenska bastygghets-systemet förutsätter att ett arbetsvillkor uppfylls. Dessutom är det skäl att beakta de verkningar som ett eventuellt EES- och EG-medlemskap får på det finländska systemet i detta avseende.

Om Finland inte kan förutsätta att s.k. tredje stater medborgare och EES-medborgare som vistats i Finland i över tre månader har arbetat

i Finland fyra veckor innan utkomstskydd för arbetslösa betalas ut till dem, får de såsom arbetslösa rätt till grunddagpenning redan på basis av en dags arbete. Det kan härvid inte förutsättas att vederbörande är stadigvarande bosatt i Finland. Om det inte uppställs något arbetsvillkor som en förutsättning för erhållande av grunddagpenning skulle sådana personer således kunna få grunddagpenning som inte vore berättigade till arbetslöshetspenning i sitt hemland. Andra stater medborgare kan inte försättas i en ställning som avviker från finska medborgares. Om det uppställs ett arbetsvillkor för erhållande av grunddagpenning, måste ett sådant uppställas också för finska medborgare.

Behovsprövningen har ansetts vara ett problem när det gäller utkomstskyddet för arbetslösa. I dagens ekonomiska situation torde det å andra sidan vara ohållbart att utan behovsprövning betala grunddagpenning till alla som anmält sig som arbetslösa, om det inte samtidigt förutsätts att de kan uppvisa en arbetshistoria för att få arbetslöshetsdagpenning. Behovsprövningen har närmast gjorts på ekonomiska grunder. Eftersom grunddagpenningen finansieras med statens medel har den förutsatt behovsprövning framförallt eftersom det inte krävs att sökanden kan uppvisa en arbetshistoria för att få dagpenning.

Utkomstskyddskommissionen 1992 föreslog i sin mellanrapport (STM 1992:8) att behovsprövningen slopas i fråga om grunddagpenningen och att det som en förutsättning för erhållande av grunddagpenning i regel ställs upp samma arbetsvillkor som i fråga om förtjänstavgärd dagpenning. Även om ett arbetsvillkor uppställs för grunddagpenningen kommer den som anmält sig arbetslös i varje fall att omfattas av arbetskraftsservicen.

I sitt betänkande föreslog Utkomstskyddskommissionen 1992 (kommittébetänkande 1993:16) att ungdomar som första gånger kommer ut på arbetsmarknaden inte omedelbart skall omfattas av utkomstskyddet för arbetslösa, utan att de skall hänvisas till aktiva och mångsidigare arbetskraftsservice och åtgärder som förbättrar deras kvalifikationer för arbetsmarknaden. Eftersom utkomstskyddet för arbetslösa enligt kommissionens åsikt till sin karaktär är föga lämpat för att trygga utkomsten under tiden för vissa åtgärder som förbättrar kvalifikationerna för arbetsmarknaden, föreslog kommissionen att arbetslöshetsdagpenningen ersätts med en förmån som

kallas arbetsmarknadsstöd. Som en förutsättning för erhållande av egentligt utkomstskydd för arbetslösa uppställs samtidigt ett arbetsvillkor. Kommissionens tankegång är således den att utkomstskyddet för arbetslösa i fortsättningen skall vara en stödform endast för personer som varit i arbetslivet antingen som löntagare eller som företagare. Det är skäl att tidsbegränsa utkomstskyddets grunddagpenning i synnerhet om behovsprövning inte längre tillämpas på dess utbetalning och det uppställs ett arbetsvillkor för dagpenningen.

Enligt statistikcentralens utredning om vilka som blivit arbetslösa (Keistä tuli työttömiä, 3.2.1993) kunde drygt hälften, dvs. 56,7 procent av dem som var arbetslösa i slutet av 1992, hänföras till den arbetsföra befolkningen och orsaken till arbetslösheten var i deras fall att arbetet tagit slut. I oktober 1992 fanns det bland de arbetslösa ca 100 000 personer som inte varit i arbete före arbetslösheten. Av samtliga övergick 8—9 procent till arbetslöshet direkt från hushållen.

Av folkpensionsanstaltens statistik framgår att något yrke inte kunde anges för ca 27 procent av dem som fick grunddagpenning år 1992. Den yrkesklassificering som görs inom arbetskraftsförvaltningen förutsätter inte nödvändigtvis att vederbörande också har en arbetshistoria inom det ifrågavarande yrket.

Åren 1985—1992 skedde inga större förändringar i åldersfördelningen mellan dem som fick grunddagpenning. Både procentuellt och numerärt sett var under 25-åringarnas andel störst bland alla dem som fick grunddagpenning. Under 25-åringarnas andel av alla som fick grunddagpenning uppgick de nämnda åren till drygt 40 procent. Grunddagpenningstagarna har i genomsnitt varit yngre än dem som fått dagpenning avvägd enligt förtjänsten och vilkas utkomst varit baserad på löneinkomst i arbete som de utfört för någon annan.

3. Propositionens mål och de centrala förslagen

3.1. Arbetslöshetsdagpenning

Den kraftiga ökningen av antalet arbetslösa och de allt längre arbetslöshetstiderna har under de senaste åren lett till att antalet personer som fått maximalt utkomstskydd snabbt har vuxit. Maximibeloppet uppnåddes

fram till år 1991 av 1 000—3 000 personer årligen. I slutet av 1993 beräknas antalet stiga till ca 30 000. I dessa fall blir utkomstskyddet bristfälligt på grund av att behovsprövningen i samband med basskyddet leder till att varannan blir utan arbetslöshetsdagpenning.

En allmän förutsättning för erhållande av arbetslöshetsdagpenning föreslås bli att vederbörande fyllt 18 år i stället för såsom nu 17 år. Syftet med utkomstskyddet för arbetslösa är att trygga sådana arbetslösa arbetssökandes utkomst, vilkas utkomst anses grunda sig på löneinkomst av arbete som utförs för någon annan eller på inkomst av företagsverksamhet. Att uppnådd myndighetsålder uppställs som en förutsättning för arbetslöshetsdagpenning är motiverat också med beaktande av att en minderårigs föräldrar är skyldiga att försörja honom och att denna försörjningsplikt är primär.

Som en förutsättning för grunddagpenningen föreslås beträffande löntagare ett 6 månaders arbetsvillkor, liksom det som för närvarande stadgas i fråga om dagpenning avvägd enligt förtjänsten. Arbetsvillkoret skall för löntagares vidkommande också annars i regel definieras på samma sätt som i fråga om förtjänstvägd dagpenning. Vidare föreslås att för företagare stadgas ett arbetsvillkor som skall tillämpas också på grunddagpenningen. Syftet med arbetsvillkoret är att ange att vederbörande varit på arbetsmarknaden och därvid fått sin utkomst antingen genom lönearbete eller företagsverksamhet. Arbetslöshetsdagpenningen betalas således för att ersätta eller lindra de ekonomiska förlusterna av arbetslösheten, så som stadgas om arbetslöshetsdagpenningens syfte i lagens 2 §. I annat fall skall vederbörande hänföras till det föreslagna systemet med arbetsmarknadsstöd i stället för till systemet med utkomstskydd för arbetslösa.

I anslutning till arbetsvillkoret föreslås att behovsprövningen för grunddagpenningen stegvis avvecklas. Någon behovsprövning skall således inte tillämpas i det fall att vederbörande uppfyllt arbetsvillkoret medan den föreslagna lagen varit i kraft.

För grunddagpenningen skall enligt förslaget stadgas samma tidsgräns som för den förtjänstvägda dagpenningen, dvs. 500 dagar. Avsikten med utkomstskyddet för arbetslösa kan inte anses vara att det skall bli ett permanent alternativ till lönearbete. Det är således ändamålsenligt att dra en tidsgräns också i fråga om

grunddagpenningen. Tidsgränsen aktiverar de arbetssökande att söka arbete på eget initiativ. I och med att arbetslösheten drar ut på tiden accentueras också betydelsen av olika aktiva arbetskraftspolitiska åtgärder. De som fått den maximala grunddagpenningen skall enligt förslaget överföras till systemet med arbetsmarknadsstöd.

3.2. Arbetsmarknadsstöd

De arbetslösa vilka till följd av de ändringar som föreslås i fråga om grunddagpenningen skulle falla utanför dagpenningssystemet skall enligt förslaget få sin utkomst tryggad genom arbetsmarknadsstöd. Det föreslagna arbetsmarknadsstödet är avsett för arbetslösa som kommer ut på arbetsmarknaden första gången. Det skall dels trygga utkomsten, dels främja och förbättra stödtagarens möjligheter att söka sig ut på eller återvända till arbetsmarknaden. Arbetsmarknadsstöd skall enligt förslaget betalas också till sådana arbetslösa arbetssökande, för vilka den maximala utbetalningstiden för den förtjänstvägda dagpenningen eller grunddagpenningen har löpt ut.

Arbetsmarknadsstöd skall enligt förslaget betalas medan vederbörande söker arbete och deltar i sådana arbetskraftspolitiska åtgärder som avses i förslaget. Det är fråga om sådana arbetskraftspolitiska åtgärder som arbetspraktik utan arbetsförhållande, utbildning samt yrkesväglednings- och rehabiliteringsåtgärder.

Arbetsmarknadsstödet nivå skall enligt förslaget motsvara grunddagpenningen enligt det nuvarande utkomstskyddet, men utan några barnförhöjningar. Eftersom det är fråga om en förmån som garanterar en minimiutkomst, föreslås arbetsmarknadsstödet bli behovsprövat. Behovsprövningen skall emellertid inte tillämpas i det fall att vederbörande deltar i arbetspraktik, utbildning, arbetsprövning eller andra arbetskraftspolitiska åtgärder. Det centrala syftet med arbetsmarknadsstödet är att främja den arbetslöses sysselsättning genom aktiva arbetskraftspolitiska åtgärder. Med beaktande av arbetsmarknadsstödet karaktär är det motiverat att betala det utan behovsprövning, medan vederbörande deltar i åtgärder som förbättrar hans kvalifikationer för arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadsstödet är avsett att främja och förbättra arbetslösa arbetssökandes möjlig-

heter att placera sig på arbetsmarknaden genom aktiva arbetskraftspolitiska åtgärder, vilket innebär att stödet tryggar utkomsten under denna tid. Arbetsmarknadsstödet får således inte bli ett permanent alternativ till arbetslön. Därför föreslås att arbetsmarknadsstödet tidsbegränsas till 300 dagar. Efter denna maximitid skall en minimiutkomst tryggas för vederbörande genom kommunalt utkomststöd.

Som en följd av det reviderade systemet med utkomstskydd för arbetslösa kommer det föreslagna systemet med arbetsmarknadsstöd att innebära att det från utkomstskyddet för arbetslösa överförs medel som används för arbetsmarknadsstödet. Arbetsmarknadsstödet kan användas dels för att trygga utkomsten för sådana arbetslösa som hör till dess målgrupper, dels för att främja de arbetssökandes placering på arbetsmarknaden, vilket med beaktande av den svåra sysselsättningssituationen och de ökande utgifterna utkomstskyddet måste anses vara en eftersträfvansvärd reform. Arbetsmarknadsstödet beräknas ge möjligheter att bättre och i större utsträckning än för närvarande främja stödtagarnas och särskilt deras möjligheter att placera sig på arbetsmarknaden som kommer ut på arbetsmarknaden för första gången.

Målet är att under de närmaste åren hålla antalet personer som sysselsätts med de åtgärder som redan nu står till arbetsförvaltningens förfogande och som deltar i utbildning minst på den nuvarande nivån, dvs. kring 100 000. Redan genom det nuvarande systemet sysselsätts och utbildas således ett rätt så betydande antal arbetslösa. Till sina utgångspunkter skiljer sig arbetsmarknadsstödet inte från målen för arbetsförvaltningens stödsystem och det är inte heller ägnat att komplicera stödsystemen. Systemet med sysselsättningsstöd har efter sloandet av sysselsättningsförpliktelseerna förnyats i sin helhet genom den nya sysselsättningsförordningen (130/93) som trädde i kraft 3.2.1993. Stödsystemet förnyades så att arbetskraftsservice och sysselsättningsstöd kan användas på ett mångsidigt sätt och åtgärderna kan kombineras till helheter som är anpassade efter de arbetslösas individuella behov.

Arbetsmarknadsstödet skall enligt förslaget delvis överlappa de inom arbetsförvaltningen redan ibrukvarande sysselsättnings-, utbildnings- och rehabiliteringsstöden. Arbetsmarknadsstödet ersätter för dem som det omfattar sådana åtgärder inom ramen för den gällande

arbetsförvaltningen som arbetspraktikstöd, utbildningsstöd och utkomstförmåner som utbetalas för placering av handikappade i arbete. Arbetsmarknadsstödet avviker från de inom arbetsförvaltningen enligt prövning använda stödsystemen såtillvida, att arbetsmarknadsstödet föreslås vara en lagstadgad förmån som, när förutsättningarna för dess erhållande uppfylls i fråga om arbetslösa, alltid kan användas också för främjande av sysselsättningen.

En förutsättning för att de arbetskraftspolitiska åtgärderna skall kunna utökas och effektiveras är aktiva åtgärder inom arbetsförvaltningen, särskilt i form av effektiv information. Arbetsministeriet har för avsikt att förhandla också med arbetsmarknadsorganisationerna om åtgärder för att öka utbudet av praktikplatser.

I fråga om den arbetskraftspolitiska vuxenutbildningen innebär enbart den omständigheten att arbetsmarknadsstödet kan utnyttjas som utbildningsstöd inte nödvändigtvis en ökning av utbildningsmöjligheterna för dem som är berättigade till arbetsmarknadsstöd. Anslagen för inköp av arbetskraftspolitisk vuxenutbildning skulle inte öka, vilket innebär att antalet personer som med arbetsmarknadsstöd deltar i utbildning skulle vara beroende av hur utbildningsköpen inriktas. Arbetsmarknadsstödet är emellertid inte avsett att vara något allmänt utbildningsstöd. Sådana personer utan yrkesutbildning som första gången kommer ut på arbetsmarknaden skall effektivare än förr styras till utbildning på eget initiativ, i sista hand genom en utvidgad skyldighet att ta emot utbildning.

Arbetsmarknadsstödet skall enligt förslaget användas för sådan arbetspraktik utan arbetsförhållande som avses i sysselsättningsförordningen. Eftersom systemet med sysselsättningsstöd nyligen har förnyats finns det endast ett halvt års erfarenheter av det. I slutet av 1993 var 3 187 personer sysselsatta inom ramen för arbetspraktik.

Antalet praktikdeltagare påverkas i sista hand naturligtvis av om arbetsmarknadsstödet bidrar till ett ökat utbud av praktikplatser. Det är emellertid klart att möjligheterna att utnyttja arbetspraktik skulle öka jämfört med sådan praktik som avses i sysselsättningsförordningen. Detta beror på att sysselsättningsstöd kan användas för arbetspraktik och övriga stödåtgärder endast inom ramen för sysselsättningsanslagen. Sysselsättningsanslag används

inte bara för arbetspraktik utan också för ett flertal andra stödformer. Genom systemet med arbetsmarknadsstöd blir det möjligt att använda närmare två miljarder mark för aktiverande ändamål.

Sannolikt kommer praktikmöjligheterna att öka genom stödet, i synnerhet för ungdomar som kommer ut på arbetsmarknaden första gången. Genom att de långtidsarbetslösa utkomst tryggas genom det icke-behovsprövade arbetsmarknadsstödet i stället för genom den behovsprövade grunddagpenningen, förbättras deras möjligheter att söka arbete och naturligtvis också att delta i sysselsättningsfrämjande åtgärder.

Som en motvikt till de ökade möjligheterna att delta i aktiva åtgärder förutsätter arbetsmarknadsstödet en positiv inställning till åtgärderna.

Syftet med arbetsmarknadsstödet är att trygga utkomsten för sådana personer som första gången kommer ut på arbetsmarknaden eller har fått arbetslöshetspenningens maximibelopp. Det är därför ändamålsenligt att stödet jämföras med grunddagpenningen i det fall att det är fråga om s.k. återstående tid enligt arbetspensionssystemet. Samtidigt måste stödet jämföras med grunddagpenningen också med avseende på arbetspensionsförutsättningarna. Stödet föreslås inte förlänga de i lagen om pension för arbetstagare stadgade maximitiderna. De ändringar som avses ovan föreslås bli gjorda i arbetspensionslagstiftningen.

4. Propositionens ekonomiska verkningar

4.1. Statsekonomiska verkningar

4.1.1. Allmänt

På grund av de ändringar som gjorts i budgetpropositionen beräknas besparingen när det gäller grundskyddet enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa under år 1994 uppgå till sammanlagt 1,79 miljarder mark, då arbetslöshetsgraden beräknas uppgå till 19 procent av arbetskraften. Arbetsmarknadsstödet beräknas år 1994 åsamka staten kostnader om sammanlagt 1,7 miljarder mark. I anslutning till dessa arrangemang kommer regeringen att avlåta en proposition om en studietödsreform på mellanstadiet, för vilken i budgetpropositio-

nen har reserverats 260 miljoner mark. Utgifterna beräknas sammanlagt leda till en överskridning av statens utgifter med ca 170 miljoner mark år 1994.

Av alla dem som fick arbetslöshetsdagpenningar år 1992 fick ca 60 procent förtjänstavgälda dagpenningar och ca 40 procent grunddagpenningar. Efter 1994 beräknas i medeltal ca hälften av de personer som utan de föreslagna ändringarna skulle få grunddagpenning i stället få arbetsmarknadsstöd. Andelen sökande som uppfyller arbetsvillkoret beräknas då vara ca 50 procent.

4.1.2. Arbetsmarknadsstödet statsekonomiska verkningar

Utgifterna för arbetsmarknadsstödet beräknas år 1994 uppgå till sammanlagt ca 1,7 miljarder mark. Det beräknas att arbetsmarknadsstöd år 1994 månatligen kommer att beviljas ca 10 500 nya stödtagare. I antalet inkluderas de som under år 1994 uppnår till maxibeloppet förtjänstavgäld dagpenning, uppskattningsvis 3 000 personer i månaden. Denna grupp beräknas få arbetsmarknadsstöd under en genomsnittlig tid av 10 månader. Övriga stödtagare beräknas få arbetsmarknadsstöd i 9 månader. Under den nuvarande lagstiftningens giltighetstid beräknas det att behovsprövningen leder till att år 1994 ca 18 000 sådana personer blir utan grunddagpenning, som fått det maximala beloppet förtjänstavgäld dagpenning.

Det stödbelopp som under år 1994 betalas ut till personer som bor i sina föräldrars hushåll uppgår år 1994 till uppskattningsvis 300 miljoner mark och stödet till andra som första gången kommer ut på arbetsmarknaden till sammanlagt ca 1,4 miljarder mark.

Avsikten är att betala behovsprövat arbetsmarknadsstöd för högst fem dagar per kalendervecka efter en väntetid. Arbetsmarknadsstödet belopp år 1994 beräknas till i medeltal 114 mark per dag. Vid beräkningen av dagpenningens storlek har utgångspunkten varit den därpå tillämpliga behovsprövningen samt deras rätt till arbetsmarknadsstöd utan behovsprövning, som fått det maximala beloppet förtjänstavgäld dagpenning. Arbetsmarknadsstödet fulla belopp föreslås vara detsamma som dagpen-

ningens enligt 22 § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa, dvs. 116 mark om dagen.

Till personer som bor i sina föräldrars hushåll skall arbetsmarknadsstödet betalas sänkt med 40 procent, vilket gör 69 mark 60 penni per dag. Det finns ingen statistik över sådana unga arbetslösa arbetssökande som bor i sina föräldrars hushåll. Som beräkningsgrund används ca en fjärdedel av alla som får genomsnittligt arbetsmarknadsstöd. År 1994 kommer således sänkt arbetsmarknadsstöd att betalas till i medeltal ca 16 000 som bor i sina föräldrars hushåll, då antalet övriga stödtagare under år 1994 kommer att uppgå till i medeltal 48 000.

Arbetsmarknadsstödet är en lagstadgad förmån. Om utgifterna för det blir större än vad som beräknas ovan, måste utgiftsökningen täckas av statens medel. En eventuell utgiftsökning för arbetsmarknadsstödet leder emellertid till en minst lika stor besparing i fråga om utgifterna för grunddagpenningen. En förutsättning för att förslaget totalekonomiska verkningar och sysselsättningseffekt skall förverkligas är således att ett eventuellt behov av tilläggsanslag täcks genom att de medel som sparas in på grunddagpenningen överförs till arbetsmarknadsstödet. Om grunddagpenning-utgifterna blir större än beräknat och arbetsmarknadsutgifterna mindre än beräknat skall på motsvarande sätt medel överföras från arbetsministeriets huvudtitel till social- och hälsovårdsministeriets.

4.1.3. De statsekonomiska verkningarna av de ändringar som gäller grunddagpenningen

Den som inte uppfyller det arbetsvillkor som nämns i 13 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa har fr.o.m. 1.1.1994 inte rätt till grunddagpenning. Till den som före lagens ikraftträdande fått rätt till grunddagpenning, skall betalas det maximala grunddagpenningsbelopp som föreslås i propositionen. Till den vars rätt till grunddagpenning börjar efter att lagen trätt i kraft betalas grunddagpenning för sammanlagt 500 dagar under fyra kalenderår i en följd.

Det arbetsvillkor som föreslås bli förenat med grunddagpenningen beräknas leda till en inbesparing av 1,6 miljarder mark år 1994. Antalet sådana nya grunddagpenningstagare som enligt vad som föreslås kommer att få

arbetsmarknadsstöd beräknas öka med 9 000 i månaden. Uppskattningsvis 50 procent av dem som efter 1.1.1994 ansöker om grunddagpenning kommer att uppfylla det arbetsvillkor som stadgas i 13 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Den genomsnittliga grunddagpenningens perioden beräknas för denna grupp bli 8 månader och antalet mottagare ca 51 000, om de utan lagändringen skulle vara berättigade till grunddagpenning.

Den gradering som uppkommer till följd av att en del av stödtagarna bor i sina föräldrars hushåll beräknas år 1994 leda till en besparing om ca 190 miljoner mark. Eftersom arbetsmarknadsstödet betalas utan sådana barnförhöjningar som avses i 24 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa, uppskattas besparingen härav till sammanlagt ca 170 miljoner mark år 1994. Jämfört med den nuvarande lagstiftningen sparas i grunddagpenningens utgifter således in sammanlagt 1,96 miljarder mark.

Eftersom någon behovsprövning enligt förslaget inte skall tillämpas i fråga om sådana personers grunddagpenning som under lagens giltighetstid uppfyller arbetsvillkoret, kommer grunddagpenningens utgifter år 1994 att stiga med uppskattningsvis 170 miljoner mark. Enligt förslaget kan således till personer som uppfyller arbetsvillkoret betalas grunddagpenning utan behovsprövning på grundval av arbetslöshet som börjat tidigast 1.7.1994 eller därefter.

Med beaktande av de tilläggskostnader som den gradvisa avvecklingen av behovsprövningen leder till beträffande grunddagpenningen, kommer den sammanlagda besparingen när det gäller utgifterna för grunddagpenningen att uppgå till uppskattningsvis 1,79 miljarder mark..

År 1992 uppgick antalet grunddagpenningstagare som inte fyllt 25 till sammanlagt 135 939. Av dessa kunde 65 165 inte hänföras till någon yrkesklassificering (47,9 procent av dem som inte fyllt 25). År 1992 var medianåldern för grunddagpenningstagarna 27 år.

4.2. Kommunalekonomiska verkningar

4.2.1. Åtgärder som eventuellt ökar utgifterna för utkomststöd

Arbetslösheten ökar också socialskyddskostnaderna. Utkomststöd stadgas i socialvårdsla-

gen (710/82) vara den form av utkomstskydd som kommer i sista hand. Enligt 32 § socialvårdslagen fastställer statsrådet de allmänna grunder enligt vilka utkomststödet bestäms. Statsrådets gällande beslut om de allmänna grunderna för utkomststöd (1349/88) trädde i kraft 1.1.1989. Genom detta beslut infördes i sammanhanget en s.k. omfattande grunddel, som för ensamstående utgör 80 procent av folkpensionens totala belopp. Alla kommuner skall enligt övergångsstadgandet införa den omfattande grunddelen senast 1.1.1994.

År 1993 beräknas utgifterna för utkomststödet uppgå till sammanlagt 2 100 miljoner mark. En procentenhets förändring i arbetslöshetsgraden beräknas öka de sammanlagda utgifterna för utkomststödet med ca 70 miljoner mark. Enbart en ökning av arbetslösheten ökar således utgifterna för utkomststödet. Enligt de senaste tillgängliga uppgifterna som gäller situationen i november 1991 var utkomstskyddet för arbetslösa den huvudsakliga utkomstkällan för 30 procent av dem som fick utkomststöd. Av dem som fick utkomststöd hade 18,4 procent då inga andra inkomster. Det slutgiltiga beloppet av utgifterna för utkomststödet minskas genom de belopp som fås in genom återkrav.

Under år 1994 kommer den omständigheten att någon får behovsprövat arbetsmarknadsstöd i stället för behovsprövad grunddagpenning i regel inte att påverka utgifterna för utkomststödet. Utgifterna för utkomststödet kan i någon mån öka under år 1994, på grund av att barnförhöjningar inte betalas på arbetsmarknadsstöd. Den som är berättigad till grunddagpenning har också rätt till barnförhöjningar enligt 24 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Den som har ett barn och får 116 mark om dagen i full arbetsmarknadsstöd, skulle i grunddagpenning jämte barnförhöjning få 140 mark om dagen. På motsvarande sätt skulle den som har två barn att försörja vara berättigad till 150 mark i grunddagpenning och

den som har tre eller flera barn till 160 mark om dagen, om grunddagpenningen inte betalas ut till sänkt belopp.

Av dem som år 1992 fick grunddagpenning hade 61,6 procent (145 032 personer) inga barn att försörja, medan de försörjningspliktiga utgjorde 38,4 procent (90 431) av dem som fick dagpenning. Ettbarnsförsörjarna utgjorde 17,6 procent (41 457), tvåbarnsförsörjarna 13,2 procent (31 024) och de som försörjde tre eller flera barn 7,6 procent (17 950) av alla som fick grunddagpenning.

Merparten av dem som fick arbetsmarknadsstöd kommer att vara sådana som kommer ut på arbetsmarknaden första gången. Den genomsnittliga mottagaren av arbetsmarknadsstöd kommer således att vara yngre än den genomsnittliga grunddagpenningstagaren. Uppskattningsvis 60 procent kommer att vara yngre än 25, medan motsvarande procenttal i fråga om grunddagpenningen hållit sig kring 40 procent under de senaste åren. De som får arbetsmarknadsstöd har enligt vad som anförs ovan sannolikt inte lika många barn att försörja som grunddagpenningstagarna i genomsnitt haft.

Till dem som blir arbetssökande efter lagens ikraftträdande och som inte är berättigade till grunddagpenning, skall betalas arbetsmarknadsstöd efter en väntetid. Behovsprövningen kan till följd av familjens inkomster resultera i att inget arbetsmarknadsstöd betalas. Behovsprövning tillämpas också på den som vore berättigad till grunddagpenning utan någon lagändring. I arbetsmarknadsstöd skulle till honom betalas högst det föreslagna maximibeloppet för 300 dagar. Således kommer tidigast 1.3.1995 de första personerna som fått det maximala beloppet arbetsmarknadsstöd för oavbruten arbetslöshet att ansöka om utkomststöd.

Av följande tabell framgår för hur många arbetslöshetsdagar grunddagpenning har betalats ut.

Situationen i juni 1993, månadens sista arbetsdag

Grunddagöver panning, i dagar	Samtliga mottagare 177 385	av vilka under 25 år	av vilka 50 å
1 —300	149 232 (84 %)	59 547	13 208
301—400	14 337 (8 %)	2 035	2 332
401—500	7 902 (5 %)	613	1 654
501—600	3 611 (2 %)	216	835
601—700	1 644 (1 %)	57	494
701—800	372 (0 %)	9	143
801—	287 (0 %)	1	154
Sammanlagt	177 385 (100 %)	62 478	18 820

— enligt varaktigheten i slutet av månaden
— arbetslöshetsperioder med högst 9 kalenderdagens avbrott

Utgående ifrån antagandet att också arbetsmarknadsstödet varaktighet procentuellt fördelar sig mellan mottagarna på det sätt som framgår av tabellen kan det konstateras att 1 200 av de uppskattningsvis 10 500 stödtagare som i januari 1994 omfattas av arbetsmarknadsstödet skulle ha fått arbetsmarknadsstöd till fullt belopp i mars 1995. En del av stödtagarna (uppskattningsvis drygt 3 000 nya mottagare av arbetsmarknadsstöd månatligen) skulle tidigare ha fått det i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa angivna maximibeloppet av förtjänstsvärd dagpenning. Det är således synnerligen osannolikt att denna grupp allt som allt skulle vara arbetslös så länge att till den för oavbruten arbetslöshet kommer att betalas förtjänstsvärd arbetslöshetsdagpenning för sammanlagt 500 dagar och dessutom arbetsmarknadsstöd för 300 dagar.

Utgående från den ovan nämnda bedömningsgrunden skulle arbetsmarknadsstödet maximibelopp fr.o.m. 1.3.1995 uppnås av 1 200 personer varje månad. Syftet med arbetsmarknadsstödet är emellertid att främja och förbättra stödtagarnas förutsättningar att söka sig ut på eller återvända till arbetsmarknaden. Således kan de genomsnittliga tiderna under vilka arbetsmarknadsstöd betalas ut bli kortare än vad som beskrivs ovan. Andelen personer som fått maximalt belopp förtjänstsvärd dagpenning har lämnats utan avseende på den grunden att sannolikheten för över 800 dagars (över 37 månaders) oavbrutna dagpenningsperioder är liten. Enligt arbetsministeriets statistik hade sammanlagt 7 844 personer varit arbetslösa i över 104 veckor (över 24 veckor) i juni 1993 (permitterade inte medräknade).

4.2.2. Åtgärder som eventuellt minskar utgifterna för utkomststöd

I fråga om dem som fått det maximala beloppet förtjänstsvärd arbetslöshetsdagpenning skall arbetsmarknadsstödet enligt förslaget inte behövsprövas. Förslaget innebär att fullt arbetsmarknadsstöd kan beviljas sådana personer som år 1994 eller därefter i enlighet med 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa fått maximalt belopp för 500 dagar och för vilka den behovsprövning av grunddagpenningen som stadgas i den gällande lagen antingen skulle hindra utbetalningen eller leda till ett lägre belopp. Förslaget leder till en minskning av utgifterna för utkomststödet. De personkategorier som nämns ovan skulle vara berättigade till fullt arbetsmarknadsstöd, dvs. till i medeltal 2 494 mark i månaden.

Reformen kommer att förbättra ställningen särskilt för sådan arbetslösa par där båda makarna har varit i arbetslivet och fått sin huvudsakliga utkomst genom lönearbete. Familjer har sannolikt också dimensionerat sina utgifter, t.ex. bostadslån, efter båda makarnas nettoinkomster. Då den ena maken blir arbetslös har den behovsprövning som tillämpats på grunddagpenningen kunnat leda till att han blivit utan dagpenning.

4.2.3. Åtgärder som bedöms vara neutrala med avseende på utgifterna för utkomststöd

I enlighet med statsrådets beslut är utkomststödet grunddel fr.o.m. 1.1.1993 i den första kommungruppen 1 983 mark i månaden och i den andra kommungruppen 1 898 mark i månaden. Avsikten är att statsrådet fr.o.m.

1.1.1994 för unga personer som är 17 år eller äldre och bor i sina föräldrars hushåll skall fastställa en särskild grunddel, med beaktande av de grunder som gäller för arbetsmarknadsstöd och studiestöd. Beloppet av denna grunddel skulle vara t.ex. ca 1 400 mark i månaden, dvs. ungefär lika stort som det sammanlagda beloppet av grunddelen och barnbidragen för 10—16 åriga barn. Det minskade beloppet av det arbetsmarknadsstödet som betalas till personer som bor i sina föräldrars hushåll skulle således inte öka kostnaderna för utkomststödet.

Den som efter 1.1.1994 uppnår det maximala beloppet grunddagpenning eller förtjänstavgäld dagpenning, övergår till att få arbetsmarknadsstöd. Behovsprövning tillämpas på sökande som fått det maximala beloppet grunddagpenning. Eftersom vederbörande har fått behovsprövat grunddagpenning är det sannolikt att han är berättigad också till behovsprövat arbetsmarknadsstöd. På grundval av oavbruten arbetslöshet när sådana arbetslösa efter ca 14 kalendermånader upp till grunddagpenningens maximala belopp, vilka när lagen träder i kraft får grunddagpenning och till vilka har betalats dagpenning för minst 200 dagar när lagen träder i kraft. Eftersom det i medeltal går ca 258 betalningsdagar på ett år, kommer de första som uppnått maximal grunddagpenning att börja få arbetsmarknadsstöd tidigast i mars 1995. Arbetsmarknadsstöd kan härvid betalas enligt behovsprövning för högst 300 dagar.

I fråga om denna grupp kan utgifterna för utkomststödet inte anses öka, eftersom grunddagpenning kan betalas till en person för högst 799 (499 + 300) dagar innan han övergår till att få arbetsmarknadsstöd. Minimiantalet grunddagpenningdagar är enligt förslaget 500 dagar i fråga om sådana personer som när lagen träder i kraft får grunddagpenning inom ramen för utkomstskyddet innan det eventuella arbetsmarknadsstödet börjar betalas ut.

4.3. Propositionens verkningar från individens synpunkt

Till den som skulle vara berättigad till full grunddagpenning och dessutom till barnförhöjning för två barn, i medeltal sammanlagt 3 225 mark brutto i månaden, skall enligt förslaget i fullt arbetsmarknadsstöd betalas i medeltal

2 494 mark brutto i månaden. Skillnaden blir således i medeltal 731 mark brutto och i medeltal 537 mark netto, om man räknar med att vederbörande är arbetslös ett helt år och inte har några andra inkomster. Det är sannolikt att de uteblivna barnförhöjningarna i någon mån kommer att öka behovet av annat utkomstskydd.

För den som bor hemma i sina föräldrars hushåll kommer arbetsmarknadsstödet att vara 997 mark (netto ca 800 mark i månaden) mindre i månaden än utkomstskyddets fulla grunddagpenning.

Om arbetsmarknadsstödet når upp till maximumbeloppet för 300 dagar tidigast i början av mars 1995 och stödtagaren därefter vore berättigad till utkomststödet omfattande grunddel, kommer åtgärden att på motsvarande sätt öka kostnaderna för utkomststödet i det fall att stödtagaren fortfarande är arbetslös.

Om en person år 1994 eller därefter uppnår den förtjänstavgälda dagpenningens maximala belopp, skall till honom betalas icke-behovsprövat arbetsmarknadsstöd för högst 300 dagar. Enligt den gällande lagstiftningen skulle han på grund av behovsprövningen eventuellt bli utan grunddagpenning eller också skulle han få den till minskat belopp.

I fråga om grunddagpenningen skall behovsprövning inte tillämpas på den som under lagens giltighetstid uppfyller arbetsvillkoret. I de flesta fall har löneinkomsten utgjort vederbörandes utkomstskälla. Av den anledningen kan det för hans vidkommande anses att grunddagpenningen undergår en väsentlig förbättring jämfört med den nuvarande lagstiftningen.

Med stöd av sysselsättningsförordningen (130/93) kan till en arbetslös för arbetspraktik utan arbetsförhållande i sysselsättningsstöd betalas 162,40 mark för fem dagar i veckan, dvs. i medeltal ca 3 500 mark i månaden. Skillnaden jämfört med arbetsmarknadsstöd under tiden för arbetspraktik är således ca 1 000 mark i månaden. Det är emellertid fråga om en avprövning beroende stödform som arbetsökande inte har någon subjektiv rätt till. Sysselsättningsstöd kan dessutom betalas för högst sex månader, vilket innebär att stödets maximumbelopp per person och praktikperiod blir högst ca 20 950 mark.

Till den som får yrkesvägledning betalas under tiden för dessa åtgärder i enlighet med statsrådets beslut (283/91) ett dagraktamente

som är lika stort som den högsta förhöjda dagpenningen enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Dagtraktamentet uppgår således till 160 mark om dagen, dvs. till i medeltal 3 440 mark i månaden. Den maximala åtgärds-tiden varierar enligt statsrådets beslut från 3 dagar till 6 månader. Ersättningen per person och åtgärd varierar således mellan 480 och 20 640 mark. En och samma person kan emellertid delta i flera åtgärder. Till den som deltar i arbetsprövning på en arbetsplats betalas dessutom 64 mark om dagen i kostnadsersättning, vilket innebär att den månatliga ersättningen till denna del uppgår till ca 1 380 mark. Handikappade får dagtraktamente och ersättning för övriga kostnader i samband med deltagandet i åtgärder på i stort sett samma grunder som de som deltar i yrkesvägledning.

Arbetsmarknadsstöd skall enligt förslaget betalas till den som inom pendlingsregionen deltar i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (arbetskraftsutbildning) och som inte har rätt till arbetslöshetsdagpenning. Grundstödet enligt 15 och 16 §§ lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/92) är för närvarande 116 mark om dagen för högst fem dagar i veckan, dvs. i medeltal 2 500 mark i månaden. På stödet betalas barnförhöjning, vilket innebär att grundstödet uppgår till maximalt 160 mark om dagen eller i medeltal till 3 450 mark i månaden. Eftersom den utbildning som förenas med arbetsmarknadsstödet ges inom pendlingsregionen, skall några ersättningar för uppehälle och inkvartering inte betalas i samband med arbetskraftsutbildning.

5. Ärendets beredning

5.1. Beredningsorgan

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 29 januari 1992 en kommission som gavs i uppdrag att utreda utkomstskyddssystemets

funktion och behoven att utveckla systemet. Kommissionen tillsattes i anslutning till det för åren 1992 och 1993 ingångna inkomspolitiska avtalet. Kommissionen fick sitt betänkande klart den 6 april 1993 (kommittébetänkande 1993:16). I betänkandet föreslås i enlighet med den ståndpunkt som kommissionens majoritet intog bl.a. att undre åldersgränsen för erhållande av arbetslöshetsdagpenning höjs, att arbetsvillkoret tillämpas också på grunddagpenningen samt att grunddagpenning skall utbetalas under en begränsad tid. Dessutom föreslog kommissionen att till sådana arbetslösa arbets-sökande som första gången kommer ut på arbetsmarknaden efter 1.1.1994 och till personer som fått förtjänstavgärd arbetslöshetsdagpenning för den maximala tiden, i stället för grunddagpenningen skall betalas en förmån som benämns arbetsmarknadsstöd.

Arbetsministeriet tillsatte den 29 april 1993 en arbetsgrupp som gavs i uppdrag att utgående från den ovan nämnda utkomstskyddskommissionens förslag reda ut möjligheterna att förverkliga ett system med arbetsmarknadsstöd. Arbetsgruppen blev klar med sitt arbete den 18 maj 1993.

Förslaget har utgående från kommissionens och arbetsgruppens förslag samt enligt en den 19 maj 1993 daterad överenskommelse mellan regeringen och arbetsmarknadsorganisationerna beretts som tjänsteuppdrag, i samarbete mellan social- och hälsovårdsministeriet samt arbetsministeriet.

5.2. Utlåtanden

Ett utlåtande om propositionen har begärts från social- och hälsovårdsministeriets utkomstskyddsdelegation. Till den del propositionen gäller arbetsmarknadsstöd har utlåtande dessutom begärts från arbetskraftsministeriets delegation för arbetskraftspolitik.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslagen

1.1. Lag om ändring av lagen om utkomtskydd för arbetslösa

5 §. *Begränsningar i rätten till arbetslöshetsdagpenning.* I kapitlet om allmänna förutsättningar föreslås en ändring i paragrafen om begränsningar i rätten till arbetslöshetsdagpenning. Det är fråga om att höja den undre åldersgränsen för erhållande av arbetslöshetsdagpenning från 17 till 18 år.

Avsikten är att binda utkomtskyddet för arbetslösa till myndighetsåldern. Enligt lagen om underhåll för barn (704/75) svarar föräldrarna för sina barns underhåll. Rätten till underhåll upphör när barnet fyller 18 år. Syftet med lagen om utkomtskydd för arbetslösa är att trygga utkomsten för sådana arbetslösa arbetssökande vilkas utkomst bör anses grunda sig på löneinkomst av arbete som utförs för annan. Med beaktande av att föräldrarna till barn under 18 år är primärt underhållsskyldiga samt syftet med lagen är det motiverat att höja den undre åldersgränsen. Dessutom måste det beaktas att den som fyllt 17 men inte 18 i enlighet med det nuvarande systemet kan få utkomtskydd för arbetslösa och att till försörjarna samtidigt med stöd av 24 § lagen om utkomtskydd för arbetslösa kan betalas barnförhöjning på dagpenningen.

13 §. *Rätt till grunddagpenning.* Enligt den gällande lagen skall den som ansöker om arbetslöshetsdagpenning uppfylla de i 2 kap. stadgade allmänna villkoren för utkomtskydd för arbetslösa. Dessutom förutsätts sökanden vara i behov av ekonomiskt stöd. Som en särskild förutsättning för grunddagpenningen föreslås ett stadgande om att arbetsvillkoret skall vara uppfyllt innan vederbörande har rätt till grunddagpenning. Arbetsvillkoret för löntagare föreslås motsvara det som anges som en särskild förutsättning för erhållande av förtjänstavgärd dagpenning. I en särskild proposition om företagares rätt till förtjänstavgärd dagpenning definieras när arbetsvillkoret uppfylls för personer som bedriver företagsverksamhet. Detta arbetsvillkor föreslås bli tillämpligt också på grunddagpenningen.

I och med att arbetsvillkoret uppställs slopas behovsprövningen och full dagpenning betalas för den maximitid som anges i förslagets 26 §.

Dagpenningens belopp minskas endast av vissa sociala förmåner som nämns i den gällande lagen eller av sådana deltidsarrangemang som avses i 5 kap.

Gällande 13 § 2 mom. vari stadgas om väntetid för den som första gången kommer ut på arbetsmarknaden, innan arbetslöshetsdagpenning kan betalas till honom, föreslås bli upphävt. Enligt förslaget skall arbetsvillkoret tas in i ett nytt 2 mom. Den som första gången kommer ut på arbetsmarknaden uppfyller inte det arbetsvillkor som föreslås bli uppställt för erhållande av arbetslöshetsdagpenning och hans utkomst kan således i det skedet inte anses grunda sig på löneinkomst av arbete som utförs för annan. Denna personkategori skall under arbetslöshet få sin utkomst tryggad genom det föreslagna systemet med arbetsmarknadsstöd.

För att uppfylla arbetsvillkoret skall vederbörande under den närmast föregående 24 månaders granskningsperioden i 26 veckor ha varit i sådant arbete där veckoarbetstiden under varje vecka har uppgått till minst 18 timmar eller där den regelbundna arbetstiden enligt arbetsavtalet under en utjämningsperiod har varit åtminstone i genomsnitt 18 timmar i veckan och lönen har betalats enligt kollektivavtal eller, om det inte finns något kollektivavtal inom branschen, har överensstämt med gängse lön på orten. På arbetsvillkoret skall enligt förslaget tillämpas också vad som i 16 § 3—5 mom. stadgas om arbetstidsförutsättningen inom branscher där regleringen av arbetstiden avviker från det normala, frånvaro från arbetsmarknaden av något godtagbart skäl samt uppfyllande av arbetsvillkor på nytt efter bortavaro från arbetsmarknaden utan godtagbart skäl.

26 §. *Dagpenningens längd.* Förtjänstavgärd dagpenning har kunnat betalas under en begränsad tid, dvs. för sammanlagt 500 dagar under fyra på varandra följande kalenderår. För att på nytt få rätt till förtjänstavgärd dagpenning skall vederbörande såsom försäkrad har uppfyllt arbetsvillkoret. Grunddagpenningen har däremot betalats utan tidsbegränsning.

Det föreslås att om grunddagpenningen tas in motsvarande stadganden i lagen som i fråga om den förtjänstavgärd dagpenningen. Grunddagpenning och förtjänstavgärd dagpen-

ning skall enligt förslaget betalas för sammanlagt 500 dagar, i det fall att vederbörande inte däremellan uppfyller arbetsvillkoret. Således skulle t.ex. den som lämnat eller blivit avstängd från arbetslöshetskassan, efter att ha fått förtjänstavgärd arbetslöshetspenning för 300 dagar och om de övriga förutsättningarna för erhållande av dagpenning uppfylls ha rätt till grunddagpenning för 200 dagar.

Om vederbörande i enlighet med 5 mom. medan grunddagpenningsperioden pågår har uppfyllt arbetsvillkoret under en åtta månaders granskningsperiod, börjar beräkningen av den 500 dagars maximitiden från början. Den som har fått grunddagpenning eller förtjänstavgärd dagpenning under maximal tid har rätt att på nytt få dagpenning om han på nytt uppfyller arbetsvillkoret. Om han emellertid har fyllt 55 år innan den maximala dagpenningsperioden uppnåtts, kan till honom dessutom betalas arbetslöshetsdagpenning högst till utgången av den kalendermånad då han fyller 60 år. De föreslagna ändringarna i fråga om grunddagpenningen motsvarar det förfarande som den gällande lagen stadgar om förtjänstavgärd dagpenning.

3, 22 och 47 §§. I paragraferna föreslås tekniska justeringar till följd av de föreslagna ändringarna.

Enligt den gällande lagens 3 § ger arbetskraftskommissionen eller arbetskraftsbyrån utlåtande om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna i fråga om lagens 13 § 2 mom. I enlighet med lagens 47 § 1 mom. skall det stadgas genom förordning om tiden på arbetsmarknaden i den bemärkelse som avses i 13 § 2 mom.

Enligt lagens 22 § skall i fråga om grunddagpenningens belopp beaktas vad som i 14 § stadgas om behovsprövning.

Ikraftträdande. Lagen föreslås träda i kraft 1.1.1994.

Lagens 5 § 1 mom. 1 punkten skall tillämpas på den vars rätt till dagpenning börjar efter att lagen har trätt i kraft.

Till det arbetsvillkor som avses i 13 § hänförs arbete som utförts efter lagens ikraftträdande. Grunddagpenningen, som enligt förslaget inte längre skall behövsprövas, kan således betalas ut om vederbörande har uppfyllt arbetsvillkoret under lagens giltighetstid, dvs. tidigast fr.o.m. 1.7.1994.

I den maximitid för grunddagpenningen som avses i 26 § räknas även in tid som infallit före

lagens ikraftträdande. Till dem som får grunddagpenning när lagen träder i kraft skall enligt förslaget under den tid som anges i övergångsstadgandet oberoende av antalet tidigare grunddagpenningdagar, betalas grunddagpenning på samma nivå för minst 300 arbetslöshetsdagar, dock högst till 31.12.1995. Övergångsstadgandet gäller för det första personer som får grunddagpenning när lagen träder i kraft. Övergångsstadgandet gäller även den som när lagen träder i kraft får utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning och som på nytt anmäler sig som arbetslös arbetssökande inom 14 dagar efter utbildningens slut. Övergångsstadgandet föreslås även gälla den som under tiden före lagens ikraftträdande antingen helt eller delvis har uppfyllt det arbetsvillkor som avses i 13 §.

1.2. Lag om arbetsmarknadsstöd

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. *Arbetsmarknadsstöd.* I lagen stadgas om en ny typ av förmån som är avsedd att trygga basutkomsten för arbetslösa. Som benämning på förmånen föreslås arbetsmarknadsstöd. Stödets användningsändamål anges i detta stadgande och samtidigt också lagens allmänna tillämpningsområde.

Arbetsmarknadsstöd betalas enligt förslaget för att trygga en arbetslös arbetssökandes utkomst medan han omfattas av den normala arbetskraftsservicen. Stödet betalas också medan vederbörande deltar i sådana arbetskraftspolitiska åtgärder som föreslås i 2 kap. Av paragrafen framgår att arbetsmarknadsstödet till är en aktiverande åtgärdshelhet som till sin karaktär avviker från utkomtskyddet för arbetslösa. Arbetsmarknadsstödet syftar till att genom aktiva åtgärder sysselsätta personer som söker sig ut på arbetsmarknaden eller som länge varit arbetslösa. Om förhållandet mellan sådan arbetslöshetsdagpenning som avses i lagen om utkomtskydd för arbetslösa och arbetsmarknadsstödet föreslås stadganden i detta lagförslags 2 § och i lagen om utkomtskydd för arbetslösa.

2 §. *Lagens tillämpningsområde.* I enlighet med de allmänna principerna för vårt socialskyddssystem skall arbetsmarknadsstöd betalas till personer som är bosatta i Finland. I

praktiken kan endast sådana personer delta i sysselsättningsfrämjande åtgärder.

Vid tillämpningen av socialskyddslagstiftningen anses den vara bosatt i Finland som har sitt egentliga bo och hemvist och som fortgående huvudsakligen vistas i detta land. Den som flyttar till Finland kan anses vara bosatt här från sin ankomst till landet, om han har för avsikt att stadigvarande bosätta sig här och dessutom har uppehållstillstånd för ett år.

Enligt förslaget skall arbetsmarknadsstöd betalas till arbetslösa som första gången kommer ut på arbetsmarknaden, vilket innebär att de inte uppfyller det arbetsvillkor som i lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreslås som en förutsättning för erhållande av utkomstskydd för arbetslösa. Till den som första gången kommer ut på arbetsmarknaden skall enligt förslaget betalas arbetsmarknadsstöd om han är i behov av ekonomiskt stöd. Om grunderna för behovsprövning föreslås stadganden i 24 och 25 §§.

Enligt föreslagna 2 § 1 mom. 2 punkten skall arbetsmarknadsstöd betalas också till arbetslösa vilkas rätt till arbetslöshetsdagpenning har upphört i och med att maximitiden uppnåtts.

Enligt artikel 69 i Rådets förordning EEG nr 1408/71, som nämns i bilagorna till avtalet om europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet), kan en arbetstagare eller företagare som är arbetslös och erhåller arbetslöshetsförmåner bege sig till en annan medlemsstat för att söka arbete under en tid av högst tre månader och under denna tid bibehålla rätten till förmåner inom utkomstskyddet för arbetslösa. Arbetsmarknadsstödet kan inte anses vara en sådan arbetslöshetsförmån som avses i artikeln och som kan betalas utomlands, utan det är fråga om en arbetskraftspolitisk stödform vars syfte är att genom aktiva arbetskraftspolitiska åtgärder förbättra förutsättningarna att sysselsätta arbetslösa arbetssökande.

3 §. *Myndigheter.* Enligt den föreslagna paragrafen skall verkställigheten av lagen ledas, styras och utvecklas av arbetsministeriet såsom högsta myndighet i arbetskraftspolitiska frågor samt av social- och hälsovårdsministeriet såsom högsta myndighet i frågor som gäller utkomstskyddet.

Förmånerna skall enligt förslaget beviljas och betalas ut av folkpensionsanstalten. I sådana fall då någon fått stöd utan grund eller till ett större belopp än han vore berättigad till, skall folkpensionsanstalten ombesörja att den

återkrävs. Om beviljandet och utbetalningen stadgas i 5 kap. och delvis i 39 § samt om återkrav i 35 §.

I överensstämmelse med den i 1 mom. stadgade arbetsfördelningen mellan ministerier och det förfarande som skall tillämpas i fråga om utkomstskyddet för arbetslösa föreslås att de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av arbetsmarknadsstöd prövas av en arbetskraftsmyndighet, dvs. av arbetskraftsbyrån eller den i anslutning till denna tillsatta arbetskraftskommissionen. Myndigheten skall ge ett utlåtande om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna. Om utlåtandet och de arbetskraftspolitiska förutsättningarna föreslås ett stadgande i 34 §. Om förutsättningarna för utlåtandet samt om behörighetsfördelningen mellan arbetskraftsbyrån och arbetskraftskommissionen stadgas genom förordning.

Verkställigheten av lagen föreslås ske i intimt samarbete mellan arbetsförvaltningen samt social- och hälsovårdsministeriet. Frågor i anslutning till planeringen och utvecklandet skall enligt förslaget behandlas av arbetsministeriets arbetskraftspolitiska delegation samt av social- och hälsovårdsministeriets och folkpensionsanstaltens utkomstskyddsdelegationer, om vilka stadgas i 35 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Som samarbetsorgan på lokalnivån fungerar arbetskraftskommissionen, till vars uppgifter också enligt de nuvarande stadgandena hör att följa verkställigheten av arbetskraftsservicen och skötseln av sysselsättningen.

4 §. *Finansiering.* Arbetsmarknadsstödet skall finansieras med anslag som i statsbudgeten anvisas under arbetsministeriets huvudtitel. Det är fråga om en lagstadgad utgift för vilken det är skäl att alltid anvisa anslag under arbetsministeriets huvudtitel, på samma sätt som anslagen för betalning av utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa anvisas under social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel.

För att trygga en smidig utbetalning av arbetsmarknadsstöd skall till folkpensionsanstalten månatligen i förskott betalas ett belopp som räcker för betalning av utgifterna. Genom förordning stadgas om finansieringen och utbetalningsförfarandet. Avsikten är att utforma ett förfarande liknande det som gäller i fråga om finansieringen av utkomstskyddets grunddagpenning.

2 kap. Arbetskraftspolitiska åtgärder

5 §. *Främjande av sysselsättningen.* Syftet med lagen är att genom arbetskraftspolitiska åtgärder inom ramen för arbetsmarknadsstödet förbättra förutsättningarna att sysselsätta arbetslösa arbetssökande. Arbetskraftsmyndigheten kan överväga vilka åtgärder som är ändamålsenliga i de enskilda fallen. Vid valet av alternativ skall beaktas också den arbetslösa arbetssökandens önskemål, färdigheter och övriga personliga förutsättningar. Alternativen är arbetspraktik utan arbetsförhållande, arbetskraftspolitisk vuxenutbildning eller yrkesväglednings- och rehabiliteringsåtgärder.

6 §. *Arbetspraktik.* Avsikten med arbetspraktik är att arbetslösa arbetssökande skall kunna bekanta sig med ett arbete och arbetslivet samt att skapa förutsättningar för en eventuell anställning hos den som ordnar arbetspraktiken. Arbetspraktiken kan också tjäna som yrkesvägledning i synnerhet för unga arbetslösa som första gången kommer ut på arbetsmarknaden. Syftet med arbetspraktiken är vidare att upprätthålla och främja långtidsarbetslösas och sådana personers arbetsförmåga och yrkeskicklighet som länge varit borta från arbetsmarknaden. För att de mål skall kunna uppnås som nämns i 1 mom. måste arbetspraktiken utgöra en tillräckligt mångsidig och systematiskt styrd helhet.

Enligt förslaget kan arbetskraftsbyrån anvisa den som får arbetsmarknadsstöd till arbetspraktik på en arbetsplats. En annan möjlighet är att vederbörande själv skaffar praktikplatsen och underrättar arbetskraftsbyrån om den, varefter arbetskraftsbyrån formellt kan anvisa den. Det är också önskvärt att praktikplatser skaffas på eget initiativ.

Denna lag gäller inte arbetspraktik i normala arbetsförhållanden, även om arbetskraftsbyrån anvisat arbetstagaren till den ifrågavarande arbetsplatsen. Det anses föreligga ett arbetsförhållande om den som ordnat praktikplatsen betalar sådan lön eller annat vederlag som avses i 1 § lagen om arbetsavtal (320/70). Rätten till arbetsmarknadsstöd avbryts i och med att ett arbetsförhållande uppkommer.

Den som deltar i sådan arbetspraktik som avses i denna paragraf står enligt förslaget inte i arbetsavtalsförhållande heller till den arbetskraftsbyrå som anvisat praktikplatsen. Den arbetslösa arbetssökanden står i ett klientförhållande till arbetskraftsbyrån men utför inte

arbete för den under dess ledning och övervakning och får inte heller lön eller något annat vederlag av arbetskraftsbyrån. Relationen mellan arbetskraftsbyrån och arbetssökanden uppvisar således inte kännetecknen på ett arbetsförhållande. För undvikande av tolkningsproblem är det emellertid skäl att ta in ett stadgande om saken i lagen.

Eftersom praktiken försiggår utan något arbetsförhållande föreslås i lagen, för att skydda praktikdeltagaren, ett uttryckligt stadgande om att den som ordnar arbetspraktiken skall svara för praktikantens arbetarskydd i enlighet med lagen om skydd i arbete (299/58) och lagen om skydd för unga arbetstagare (669/67) samt vad som stadgas eller bestäms med stöd av dem. I motsvarande syfte stadgas i 1 § lagen om skydd i arbete att till dess tillämpningsområde hör också sådan träning för arbetslivet som ordnats i enlighet med sysselsättningslagen (275/87) och med stöd av den utfärdade stadganden. Om försäkringsskyddet under arbetspraktiktiden skall enligt förslaget stadgas i 9 §.

7 §. *Ordnande av arbetspraktik.* Arbetspraktikplatser kan enligt förslaget ordnas av statliga verk och inrättningar, kommuner, samkommuner, övriga samfund, stiftelser och enskilda näringsidkare. Med undantag av hushåll kan således alla arbetsmarknadens normala arbetsgivarkategorier komma i fråga. Arbetskraftsmyndigheten har således när den anvisar en mottagare av arbetsmarknadsstöd till arbetspraktik ha vidsträcktta möjligheter att välja en arbetsgivarsektor som intresserar praktikdeltagaren och inom vilken praktiken ökar deltagarens sysselsättningsmöjligheter.

I syfte att trygga arbetsmarknadens normala funktioner är det motiverat att i lagen ta in vissa begränsningar för dem som ordnar praktikplatser. Begränsningarna skall trygga kontinuiteten i de gamla arbetstagarnas arbetsförhållanden samt garantera att de får behålla sina anställningsvillkor och förmåner. Därför föreslås att den som får arbetsmarknadsstöd inte inom ramen för arbetspraktiken skall kunna placeras i sådana uppgifter från vilka den som ordnar arbetspraktiken under de senast tre månaderna före inledandet av arbetspraktiken har sagt upp eller permitterat arbetstagare av produktionsmässiga eller ekonomiska orsaker eller från vilka arbetstagarens arbetsförhållande enligt 39 a § lagen om arbetsavtal har ombildats till ett arbetsförhållande på deltid. Stadgandet skall tillämpas också i det

fall att en tidigare inledd permittering fortsätter under den begränsningstid som avses i denna paragraf. Arbetspraktiken får inte leda till uppsägning eller permittering av s.k. gamla arbetstagare och inte heller till försämring av dessas anställningsvillkor eller övriga förmåner. I syfte att förhindra att konkurrensen förvrängs föreslås vidare att vederbörande inte kan anvisas arbetspraktik heller i det fall att arbetspraktiken skulle ge den som ordnar praktiken en sådan ekonomisk fördel att arbetspraktiken leder till att den normala konkurrensen mellan företag eller enskilda näringsidkare förvrängs. För att förhindra att de villkor försämrats som avses i paragrafens 2 mom. 2 och 3 punkten och för att förhindra att konkurrensen förvrängs, får en arbetspraktikant inte ersätta en arbetsinsats för vilken enligt vedertagen praxis på arbetspraktikplatsen tidigare har anlitats avlönad arbetskraft eller köpta tjänster. Arbetskraftsbyrån bör inte heller upprepade gånger anvisa praktikanter till samma uppgifter hos samma arrangör av arbetspraktikplatser. På motsvarande sätt skall antalet praktikanter i skälig utsträckning begränsas i förhållande till antalet arbetstagare. För undvikande av spekulation är det skäl att förhålla sig restriktivt till arbetspraktik i företag som ägs av familjemedlemmar eller där sådana intar en dominerande ställning. Det är dock inte skäl att helt förbjuda arbetspraktik i sådana företag.

8 §. *Avtal om arbetspraktik.* Arbetskraftsbyrån skall enligt förslaget ingå ett skriftligt avtal om arbetspraktiken med den som ordnar praktikplatsen. Av avtalet skall framgå praktiktiden och -orten samt de uppgifter som praktiken omfattar och som vederbörande således skall utföra under praktiktiden. I avtalet skall också anges den för arbetspraktiken ansvarige kontaktperson som myndigheterna kan vända sig till bl.a. i övervakningsfrågor. Arbetskraftsbyrån kan dessutom till avtalet med den ordnar praktikplatsen foga de tilläggsvillkor den i det enskilda faller anser behövliga.

Eftersom arbetspraktiken inte är kopplad till något arbetsförhållande, skall det när avtalet ingås och praktikuppgifterna väljs fästas särskilt avseende vid att deltagaren kan utnyttja sin tidigare erfarenhet och redan förvärvade yrkesskicklighet samt öka den. Även om praktikanter inte är part i avtalet skall hans synpunkter i mån av möjlighet beaktas när praktikavtalet ingås. Ett exemplar av prakti-

kavtalet skall överlämnas till praktikanter för kännedom.

9 §. *Försäkringsskydd för deltagare i arbetspraktik.* Eftersom arbetspraktiken inte är kopplad till något arbetsförhållande omfattas praktikanterna inte av det lagstadgade skydd mot olycksfall i arbetet som avses i lagen om olycksfallsförsäkring (608/48). Det föreslås att för olycksfall och yrkessjukdomar under arbetspraktik skall betalas ersättning till arbetspraktikanter av statsmedel, på de grunder som stadgas i lagen om olycksfallsförsäkring. De försäkringsfall som ersätts föreslås i likhet med ersättningsnivån motsvara det som gäller inom det lagstadgade olycksfallsskyddet. T.ex. på vägen till praktikplatsen inträffade olycksfall berättigar således till ersättning. Den årsarbetsförtjänst som läggs till grund för dagpenningen och olycksfallspensionen skall enligt 28 § 3 mom. (1642/92) lagen om olycksfallsförsäkring i fråga om en ung person bestämmas enligt vad han efter avslutad studie- eller praktiktid sannolikt skulle förtjäna. Ersättning betalas till den del den skadelidande inte är berättigad till ersättning med stöd av någon annan lag. Ersättningsärendena behandlas i första instans av statskontoret. I dem skall också iaktas det i lagen om olycksfallsförsäkring stadgade förfarandet för sökande ändring.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. skall arbetsministeriet ordna gruppsansvarsförsäkring för dem som deltar i arbetspraktik. Motsvarande förfarande tillämpas redan nu i sådana fall där arbetskraftsbyrån med stöd av sysselsättningsförordningen beviljar en arbetslös arbetssökande arbetspraktikstöd för arbetspraktik som inte är kopplad till något arbetsförhållande.

10 §. *Deltagande i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning.* Den som får arbetsmarknadsstöd kan också anvisas till utbildning som avses i lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90). Under utbildningstiden tryggas hans utkomst fortfarande med arbetsmarknadsstöd och inte med sådana i den nämnda lagen nämnda studiesociala förmåner som betalas till andra deltagare i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Arbetskraftsmyndigheten kan även anvisa vederbörande till annan utbildning eller också kan han själv söka sig till annan utbildning på eget initiativ. För den som bedriver heltidsstudier tryggas utkomsten under studietiden genom övriga studiesociala förmåner,

vilket innebär att utbetalningen av arbetsmarknadsstödet upphör.

11 §. *Yrkesväglednings- och rehabiliteringsåtgärder.* Den som får arbetsmarknadsstöd kan också hänvisas till sådan arbets- och utbildningsprövning för utredande av utbildnings- och arbetsförutsättningarna, sådana rehabiliteringsundersökningar och sådan arbetsträning som avses i lagen om yrkesvägledning (43/60) samt i sysselsättningsförordningen (130/93). Också under tiden för dessa åtgärder tryggas vederbörandes utkomst genom arbetsmarknadsstöd och inte med sådana övriga sociala förmåner som avses i specialstadgandena och -bestämmelserna om dessa åtgärder.

12 §. *Sysselsättningsplan.* Arbetskraftsbyrån skall tillsammans med den som får arbetsmarknadsstöd uppgöra en plan över stödtagarens sysselsättningsförutsättningar och möjligheterna att förbättra dem. På planen tillämpas sysselsättningslagen (275/87) och sysselsättningsförordningen samt med stöd av dem utfärdade bestämmelser. I 17 § sysselsättningslagen, sådan den lyder i lag av den 30 december 1992 (1696/92), stadgas bl.a. att en sysselsättningsplan skall uppgöras i det fall att en arbetssökandes arbetslöshet hotar att bli långvarig. En sysselsättningsplan skall i varje fall göras upp senast när den arbetssökande har varit arbetslös i sex månader. Planen uppgörs vid behov tillsammans med undervisnings- och socialmyndigheterna samt andra myndigheter. Enligt 4 § sysselsättningsförordningen skall av sysselsättningsplanen åtminstone framgå de orsaker som utgör hinder för sysselsättning, förutsättningarna för sysselsättning och en plan över de sysselsättnings-, utbildnings- och rehabiliteringsåtgärder samt andra åtgärder med vilka den arbetssökandes förutsättningar att bli placerad på den öppna arbetsmarknaden kan förbättras.

3 kap. Förutsättningar för erhållande av arbetsmarknadsstöd

13 §. *Rätt till arbetsmarknadsstöd.* I paragrafen föreslås stadganden om de allmänna förutsättningarna för erhållande av arbetsmarknadsstöd. Rätt till arbetsmarknadsstöd har för det första den som i syfte att söka sig ut på arbetsmarknaden anlitar Arbetskraftsbyråns Arbetskraftsservice. Enligt paragrafens 1 mom. är en sådan till Arbetskraftsbyrån anmäld, arbets-

för arbetslös person berättigad till stöd, som söker heltidsarbete, står till arbetsmarknadens förfogande. Ytterligare en förutsättning är att han inte har kunnat anvisas arbete eller utbildning. Om skyldigheten att ta emot arbete och delta i utbildning stadgas i 18 och 20 §§. De allmänna förutsättningar för erhållande av arbetsmarknadsstöd motsvarar de allmänna förutsättningar som i 4 § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgas i fråga om arbetslöshetsdagpenning.

I paragrafens 2 och 3 mom. föreslås i fråga om stödtagarens förnyade sökande av arbete och i fråga om den som får delinvalidpension stadganden som överensstämmer med stadgandena om arbetslöshetsdagpenning. Lagen om ändring av 4 och 23 §§ lagen om utkomstskydd för arbetslösa (565/93), vari stadgas om rätt till arbetslöshetsdagpenning för den som får delinvalidpension, träder i kraft den 1 januari 1994.

14 §. *Andra än finska medborgares rätt till arbetsmarknadsstöd.* Enligt lagförslagets 2 kap. och 13 § har vederbörande rätt till arbetsmarknadsstöd för den tid han deltar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller omfattas av Arbetskraftsservice, mao. såsom anmäld till Arbetskraftsbyrån står till arbetsmarknadens förfogande. I vardera situationen är målet att sysselsätta honom på de villkor som allmänt tillämpas på arbetsmarknaden. Det finns således inga grunder för att betala arbetsmarknadsstöd till den vars sysselsättningsmöjligheter begränsas av någon annan lagstiftning. Begränsningar för arbete i Finland stadgas i utlänningslagen (378/91) samt i stadganden och föreskrifter som har utfärdats med stöd av den.

I paragrafen föreslås stadganden om andra än finska medborgares rätt till arbetsmarknadsstöd. En förutsättning för erhållande av stöd föreslås vara att vederbörande har obegränsad rätt att arbeta i Finland. En sådan obegränsad rätt att arbeta kan för det första vara grundad på internationella avtal som är bindande för Finland, t.ex. överenskommelsen om en gemensam nordisk arbetsmarknad jämte tilläggsprotokoll (FördrS 40/83), förutsatt att EES-avtalet bringas i kraft också med avseende därpå. En person får vidare obegränsad rätt att arbeta efter att han beviljats permanent uppehållstillstånd eller om han på någon annan sådan grund som avses i 25 § 1 mom. utlänningslagen inte behöver arbetstillstånd.

Enligt 27 § utlänningslagen är ett arbetstill-

stånd i regel begränsat till en bestämd bransch. Arbetstillstånd kan också begränsas till en viss arbetsgivare eller beviljas o begränsat.

15 §. *Begränsningar av arbetsmarknadsstödet.* Rätten till arbetsmarknadsstöd föreslås bli begränsad på grundval av stödtagarens ålder, den tid han stått till arbetsmarknadens förfogande, varit företagare eller studerat på heltid, varit arbetsförmögen, åtnjutit social- och andra förmåner samt den tid han hållit semestrar och ledigheter och likaså enligt vad som i 5 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgas om arbetslöshetsdagpenning.

Det främsta syftet med arbetsmarknadsstödet är att trygga utkomsten för mottagaren medan han deltar i sådana sysselsättningsfrämjande åtgärder som avses i 2 kap. Utgångspunkten är den att arbetsmarknadsstöd inte kan betalas under tiden för arbetskraftspolitiska åtgärder, eftersom t.ex. den som deltar i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning är studerande på heltid. Av denna anledning föreslås i paragrafen ett uttryckligt stadgande om att en begränsning som föranleds av en arbetskraftspolitisk åtgärd inte utgör hinder för betalning av arbetsmarknadsstöd.

Vid tillämpningen av stadgandet måste det beaktas att endast den har rätt till stöd under tiden för arbetskraftspolitiska åtgärder, som i övrigt uppfyller de allmänna förutsättningarna för erhållande av stöd. T.ex. den som är arbetsoförmögen och söker sig till rehabilitering får således inte rätt till arbetsmarknadsstöd under rehabiliteringstiden.

16 §. *Väntetid.* Om de särskilda förutsättningarna för erhållande av grunddagpenning stadgas i gällande 13 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Enligt dess 2 mom. har den som första gången kommer ut på arbetsmarknaden inte rätt till grunddagpenning under tre månader räknat från den dag detta skedde. Väntetiden tillämpas inte på den som blivit arbetsökande efter fullbordad yrkesutbildning vid en läroanstalt.

Eftersom ett av de främsta syftena med arbetsmarknadsstödet är att sporra arbetslösa att söka sig till yrkesutbildning, är det inte skäl att omedelbart betala arbetsmarknadsstöd till sådana nykomlingar på arbetsmarknaden som saknar yrkesutbildning. Av denna anledning föreslås att i 16 § tas in ett stadgande om väntetid, samt att väntetiden förlängs från utkomstskyddssystemets tre månader till fyra månader. Å andra sidan har den som deltar i

arbetskraftspolitiska åtgärder enligt 21 § rätt till arbetsmarknadsstöd under den tid han deltar i arbetskraftspolitiska åtgärder, oberoende av väntetiden.

I väntetiden inräknas den tid som vederbörande under en två års granskningsperiod före anmälan till arbetskraftsbyrån varit anmäld som arbetslös arbetsökande hos arbetskraftsbyrån, deltagit i någon arbetskraftspolitisk åtgärd eller varit i arbete eller verksam som företagare. Vid prövningen av om deltidsarbete skall hänföras till arbetshistorien skall stadgandet tillämpas i överensstämmelse med motsvarande stadganden i fråga om utkomstskyddet för arbetslösa, så att vederbörande anses ha varit på arbetsmarknaden om arbetstiden i medeltal varit 18 timmar i veckan.

I arbetshistorien räknas inte in den tid vederbörande varit på arbetsmarknaden medan han studerat på heltid. Tillfälligt arbete under en läroanstalts terminer, ferier eller sommartid i samband med överflyttning från en läroanstalt till en annan föreslås inte förkorta väntetiden. Ett stadgande om saken föreslås i paragrafens 2 mom.

Väntetiden tillämpas endast på personer som första gången kommer ut på arbetsmarknaden. För den som får arbetsmarknadsstöd på grund av att han uppnått maximitiden för arbetslöshetsdagpenningen gäller inte någon väntetid.

17 §. *Vägran att delta i arbetskraftspolitiska åtgärder.* Det föreslagna arbetsmarknadsstödet ökar avsevärt möjligheterna att genom arbetskraftspolitiska åtgärder sysselsätta dem som omfattas av systemet. Vid erbjudandet av arbetskraftsservice och sysselsättningsåtgärder som inte är kopplade till något arbetsförhållande utgår man från den arbetsökandes behov och önskemål. Anlitandet av servicen och åtgärderna bygger på frivillighetens princip.

Å andra sidan finns det inga grunder för att betala utkomstskyddsförmåner till personer som söker sig ut på arbetsmarknaden men uppvisar bristande vilja att få sysselsättning eller samarbeta med arbetskraftsbyrån. I motsvarighet till 9 § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreslås att arbetsmarknadsstöd för sex veckor förvägras den som upprepade gånger vägrar delta i sådana arbetskraftspolitiska åtgärder som arbetskraftsbyrån erbjuder eller i andra åtgärder som måste anses vara skäliga och främjar sysselsättningen. Samma tid föreslås gälla i det fall att en person inte

med stöd av lagen om arbetsförmedling ger arbetskraftsbyrån utredning om sin arbetsförhet.

En förutsättning för tillämpning av stadgandet är att arbetssökanden upprepade gånger har erbjudits möjlighet att delta i sysselsättningsfrämjande åtgärder. Vägran att delta i någon enskild serviceform får inga konsekvenser för vederbörande. Den tidsbestämda påföljden förutsätter att han blivit erbjuden alternativa serviceformer inom ramen för arbetskraftsbyråns servicehelhet. Andra sysselsättningsfrämjande åtgärder än de som räknas upp i detta lagförslag är t.ex. särskilda aktiveringsgrupper för arbetssökande och informationstillfällen. En förutsättning för att utbetalningen skall kunna stoppas i sex veckor för en person som inte tillställer arbetskraftsbyrån de uppgifter om sin arbetsförhet denna behöver är att han har fått en skälig tid på sig för att skaffa och sända in dem.

Vid bedömningen av om de erbjudna åtgärderna är skäliga måste det beaktas att arbetsmarknadsstöd, med de undantag som stadgas i 21 och 25 §§, betalas till samma belopp under tiden för arbetskraftspolitiska åtgärder som under arbetslöshetstid. T.ex. kostnaderna för resor till arbetspraktikplatsen får inte leda till ekonomisk oskälighet. I paragrafens 2 mom. föreslås ett uttryckligt stadgande enligt vilket en stödtagare alltid har rätt att vägra delta i arbetskraftspolitiska åtgärder utanför för sin pendlingsregion. Andra omständigheter som skall beaktas i fall av vägran, vid bedömningen av en erbjuden förmåns skälighet, är stödtagarens arbetsförmåga, tidigare förvärvat yrkesfärdighet samt deltagande i annan färdighetsfrämjande verksamhet, t.ex. kvällsgymnasium eller kvällslinjen vid en yrkesläroanstalt.

18 §. *Skyldighet att delta i utbildning.* I överensstämmelse med stadgandena om arbetslöshetsdagpenning föreslås att den som utan giltigt skäl vägrar delta i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning eller har avbrutit utbildningen eller av eget förvällande har blivit avstängd från den, skall förlora sin rätt till arbetsmarknadsstöd för sex veckor. Eftersom till den som är berättigad till arbetsmarknadsstöd enligt förslaget inte skall betalas sådana ersättningar för inkvartering och uppehälle som avses i 17 § lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, har skyldigheten att delta i utbildningen till denna del, i syfte att förebygga ekonomisk

oskälighet, begränsats till utbildning som sker inom vederbörandes pendlingsområde.

Enligt 8 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa, sådan den lyder ändrad i en lag (665/93) som trädde i kraft 1.9.1993, gäller skyldigheten att delta i utbildning på motsvarande sätt också annan utbildning i förening med sådana förmåner som är avsedda att trygga minimiutkomsten.

Inom systemet med utkomstskydd för arbetslösa är 17—19-åringar skyldiga att delta i yrkesutbildning och får under tiden de förmåner som stadgas i lagen om studiestöd. Eftersom ett av de främsta syftena med införandet av arbetsmarknadsstödet är att sporra ungdomar utan yrkesutbildning att söka sig till utbildning, föreslås att i paragrafens 2 mom. tas in ett mot sista meningen i 8 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa svarande stadgande och att skyldigheten att delta i normal yrkesutbildning utsträcks till att gälla också personer som inte fyllt 25. Vid bedömningen av om det finns en giltig orsak till vägran är det skäl att särskilt beakta den utbildning och yrkesfärdighet som vederbörande förvärvat tidigare. Skyldigheten att delta i sådan yrkesutbildning som avses i paragrafens 2 mom. gäller i regel endast personer som inte har någon tidigare yrkesutbildning.

19 §. *Avbrytande av arbetskraftspolitiska åtgärder.* Enligt den föreslagna paragrafen har den som utan giltigt skäl avbrutit eller som av eget förvällande blivit tvungen att avbryta arbetspraktik, yrkesväglednings- eller rehabiliteringsåtgärder inte rätt till arbetsmarknadsstöd under sex veckor. Vid tillämpningen av stadgandet måste åtgärdens skälighet och begreppet giltigt skäl bedömas enligt samma grunder som när det gäller sådan vägran som avses i 17 §.

Skyldigheten för en mottagare av arbetsmarknadsstöd att delta i arbetspraktik är det skäl att begränsa till den tid som beräknas behövas för att sätta sig in och öva sig i uppgifterna. Denna tid anses i regel vara sex månader på en och samma praktikplats. Av denna anledning föreslås i 2 mom. att stödtagaren skall ha rätt att avbryta arbetspraktiken när denna har fortgått i minst sex månader. Sex månader motsvarar den normala utbetalningstiden för stöd som beviljas inom systemet med sysselsättningsstöd. Det föreslagna stadgandet utgör också ett hinder för att sysselsätt-

ning med arbetsmarknadsstöd utnyttjas i stället för anställning.

Om de skyldigheter som ankommer på den som ordnar arbetspraktik skall avtalas i ett sådant arbetspraktikavtal som avses i 8 §. Enligt 6 § 3 mom. skall den som ordnar arbetspraktik dessutom svara för praktikanternas arbetarskydd, på samma sätt som för sina anställda. Om den som ordnar arbetspraktik bryter mot avtalsvillkoren eller äventyrar en praktikants liv eller hälsa eller på något annat sätt väsentligen underlåter att iaktta arbetarskyddsstadgandena eller -bestämmelserna, skall han alltid ha rätt att avbryta arbetspraktiken utan att förlora sin rätt till arbetsmarknadsstöd. Ett stadgande om saken föreslås i paragrafens 3 mom.

20 §. *Rätt till arbetsmarknadsstöd i vissa fall.* På arbetsmarknadsstödet skall enligt den föreslagna paragrafen tillämpas samma tidspåföljder som i fråga om utkomstskyddet, om en stödtagare vägrar att ta emot, avbryter eller avstångs från arbete som skall utföras inom ett arbetsförhållande, själv förfar så att något arbetsförhållande inte uppkommer eller är frånvarande från arbetsmarknaden. Också vad som stadgas om giltigt skäl för vägran eller avbrytande samt om pendlingsregionen motsvarar de stadganden som tillämpas på utkomstskydd för arbetslösa.

I paragrafens 2 och 3 mom. stadgas om situationer där en stödtagare på grund av arbetsovillighet kan åläggas åtta veckors skyldighet att delta i arbete eller utbildning. Vederbörande har i så fall inte rätt till arbetsmarknadsstöd förrän han i minst åtta veckor varit i arbete som skall utföras i arbetsförhållande eller deltagit i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Enligt paragrafens 2 mom. kommer denna påföljd i fråga om det med ledning av att vederbörande upprepade gånger avbryter eller vägrar delta i en arbetskraftspolitisk åtgärd eller upprepade gånger vägrar delta i utbildning är möjligt att dra den slutsatsen att han inte överhuvudtaget vill delta i åtgärder som är behövliga för att han skall kunna sysselsättas. På upprepad vägran att ta emot arbete och motsvarande förfarande, t.ex. avbrytande av arbete, skall enligt förslaget tillämpas samma principer som på arbetslöshetsdagpenning.

21 §. *Rätt till arbetsmarknadsstöd under väntetid eller avbrottsstid.* I 16 § stadgas om de förutsättningar under vilka den som första

gången kommer ut på arbetsmarknaden måste vänta fyra månader innan arbetsmarknadsstöd börjar betalas.

I 16—20 §§ stadgas vilken inverkan det har på rätten till arbetsmarknadsstöd att vederbörande vägrar delta i åtgärder och ta emot arbete, lämnar arbetet samt är borta från arbetsmarknaden. För att sporra vederbörande att söka sig ut på arbetsmarknaden föreslås, som undantag från stadgandena om väntetid och påföljder som innebär att stöd inte betalas ut för en viss tid, att stöd skall betalas ut för tid då vederbörande deltar i sådan utbildning, arbetspraktik, arbetsprövning eller rehabilitering som avses i denna lag.

Eftersom syftet med arbetsmarknadsstödet är att sporra stödtagarna att söka sig ut på arbetsmarknaden, är det inte ändamålsenligt att betala arbetsmarknadsstöd för sådan tid då vederbörande deltar i arbetskraftspolitiska åtgärder, om det hade funnits lönearbete att erbjuda honom. Undantaget skall därför inte tillämpas i sådana fall då vederbörande för en viss tid förlorat rätten till arbetsmarknadsstöd på grund av självförvållad arbetslöshet eller ett åtta veckors arbetsvillkor.

22 §. *Räkandet av avbrottsstid i vissa fall.* Inom systemet med utkomstskydd för arbetslösa har förhållandet mellan den i 13 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgade väntetiden och den tre eller sex veckors tid under vilken dagpenningrätten förlorats varit otillfredsställande. Den tid som uppställts för avbrytande av eller vägran att emotta utbildning eller arbete har löpt samtidigt som väntetiden. Rätten till dagpenning för den som av eget förvållande har blivit arbetslös har således i dessa situationer börjat löpa efter väntetiden, samtidigt som för den som varit arbetslös helt utan eget förvållande. I syfte att avhjälpa missförhållandet föreslås att de tider som föregår uppnåendet av väntetiden skall börja löpa först efter att väntetiden löpt ut.

4 kap. Arbetsmarknadsstödet storlek och varaktighet

23 §. *Arbetsmarknadsstödet belopp.* Arbetsmarknadsstödet skall enligt förslaget vara lika stort som grunddagpenningen enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Barnförhöjningar betalas emellertid inte. Härvid blir stödet lika stort för alla stödtagare och tryggar vederbö-

randes utkomst på samma sätt som utkomstskyddets grunddagpenning tryggar minimiutkomstskyddet för sådana arbetslösa som är berättigade till denna förmån. Det är ändamålsenligt att dimensionera arbetsmarknadsstödet så att det blir lika stort som utkomstskyddets grunddagpenning, för att skyddet å ena sidan skall trygga vederbörandes utkomst men så att detta stöd å andra sidan inte i ekonomiskt hänseende blir en utkomstform som konkurrerar med förvärvsarbete och därmed en sysselsättningsbegränsande faktor. För närvarande är grunddagpenningens belopp 116 mark om dagen för högst fem dagar i veckan, eller ca 2 500 mark i månaden. Detta belopp överskrider något en ensamstående persons grunddel av det kommunala utkomststödet, som beroende kommungruppen för närvarande är 1 898—1 983 mark i månaden. Vid jämförelsen måste det beaktas att utkomststödet är skattefritt, till åtskillnad från vad arbetsmarknadsstödet enligt förslaget kommer att vara.

24 §. *Behovsprövning av arbetsmarknadsstöd.* Enligt förslaget skall arbetsmarknadsstödet vara en behovsprövd förmån, dvs. mottagaren skall vara i behov av ekonomiskt stöd för att arbetsmarknadsstöd skall kunna beviljas och betalas till honom. Behovsprövningen är motiverad eftersom det är fråga om en förmån som skall trygga vederbörandes minimiutkomst. Det är således inte ändamålsenligt att betala det helt och hållet med skattemedel finansierade arbetsmarknadsstödet till personer som också annars har sin utkomst tryggad.

Vid bedömningen av om den som söker arbetsmarknadsstöd är i behov av ekonomiskt stöd är det meningen att iaktta samma behovsprövningsgrunder som för närvarande tillämpas på personer som söker grunddagpenning. Enligt paragrafen skall vid behovsprövningen beaktas sökandens egna inkomster i sin helhet och även hans makes eller sambos inkomster, till den del den s.k. skyddsdelen överskrids. Denna skyddsdel är för närvarande 300 mark i månaden. Som inkomster skall enligt förslaget betraktas makarnas sammanlagda inkomster, med undantag av de i paragrafen särskilt nämnda socialförmånerna och skyddsdelen. De sociala förmåner som faller utanför behovsprövningen skall enligt förslaget vara desamma som de motsvarande sociala förmåner som räknas upp i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa. För en försörjningspliktig person är den till full grund-

dagpenning berättigande inkomstgränsen för närvarande 5 540 mark i månaden. Denna inkomstgräns höjs med 630 mark för varje under 18-årigt barn till den försörjningspliktige. Om landets allmänna lönenivå väsentligt förändras skall de i paragrafen stadgade markbeloppen genom förordning justeras i motsvarighet till förändringen i lönenivån. Genom statsrådets beslut skall enligt förslaget de vid behovsprövningen gällande allmänna grunderna fastställas såsom för närvarande i fråga om utkomstskyddets grunddagpenning.

25 §. *Betalning av arbetsmarknadsstöd utan behovsprövning.* Arbetsmarknadsstöd skall enligt förslaget utan behovsprövning betalas till stödtagare vilkas rätt till arbetslöshetsdagpenning har upphört i och med att maximitiden om 500 dagar har uppnåtts. I paragrafens 2 mom. föreslås dessutom att till en arbetslös arbetssökande under den tid han deltar i sådan arbetspraktik, utbildning, arbetsprövning eller av arbetsförvaltningen ordnad rehabilitering, skall betalas arbetsmarknadsstöd utan behovsprövning. Eftersom syftet med arbetsmarknadsstödet uttryckligen är att med hjälp av aktiva arbetskraftspolitiska åtgärder främja placeringen av arbetslösa på arbetsmarknaden är det motiverat att detta stöd, som annars betalas på sociala grunder enbart för att trygga vederbörandes basutkomstskydd, betalas utan behovsprövning för den tid då vederbörande deltar i åtgärder som förbättrar hans kvalifikationer för arbetsmarknaden. På detta sätt är det uppenbarligen möjligt att sporra åtminstone dem att delta vilkas rätt till arbetsmarknadsstöd i och med behovsprövningen minskas eller helt utesluts.

26 §. *Partiellt arbetsmarknadsstöd.* Enligt förslaget skall ett minskat arbetsmarknadsstödet betalas ut till sådana i lagens 2 § 1 mom. 1 punkten angivna personer som första gången kommer ut på arbetsmarknaden och bor i sina föräldrars hushåll. Partiellt stöd skall naturligtvis betalas också till personer som delar hushåll med den ena föräldern, förutsatt att den andra föräldern har avlidit eller föräldrarna har skilt sig eller av någon annan orsak bor åtskilda. I dessa fall föreslås arbetsmarknadsstödet utgöra 60 procent av det i enlighet med 23—25 §§ uträknade arbetsmarknadsstödet. Det är i dessa fall motiverat att reducera arbetsmarknadsstödet eftersom det i första hand är en förmån som skall trygga minimiutkomsten. Stödbehovet påverkas i så fall särskilt av de faktiska

levnadskostnaderna. Dessa kostnader är i regel lägre för den som bor hos sina föräldrar än för en person som bor i sitt eget hushåll. Föräldrarnas inkomster skall enligt förslaget inte påverka arbetsmarknadsstödet belopp. Inom studiestödssystemet beaktas det som en förminsmande faktor att stödtagaren bor hos sina föräldrar.

Regeringens avsikt är att fr.o.m. 1.1.1994, för barn som fyllt 17 och bor i sina föräldrars hushåll, skall fastställas en särskild grunddel för det kommunala utkomststödet. I den skall beaktas grunderna för fastställande av arbetsmarknadsstöd och studiestöd. Den omständigheten att stödtagaren bor i sina föräldrars hushåll skall beaktas som en minskande faktor.

27 §. *Arbetsmarknadsstödet varaktighet.* Arbetsmarknadsstödet föreslås bli tidsbegränsat. Detta beror på att det är fråga om en aktiv åtgärd som är avsedd att förbättra arbetslösa arbetssökandes ställning på arbetsmarknaden och inte att varaktigt trygga deras utkomst. Arbetsmarknadsstödet kan lika litet som arbetslöshetsdagpenningen vara ett permanent alternativ till förvärvsarbete. Om en person inte trots aktiva åtgärder placerar sig på arbetsmarknaden upphör utbetalningen av arbetsmarknadsstödet efter att maximitiden uppnåtts. Maximitiden för betalning av arbetsmarknadsstöd föreslås vara 300 dagar, dvs. ca 14 kalendermånader. Efter att denna maximitid uppnåtts skall utkomstskyddet för arbetslösa och andra som saknar basutkomstskydd i sista hand tryggas genom kommunalt utkomststöd.

Vidare föreslås att till den som tidigare fått arbetsmarknadsstöd och därefter varit i förvärvsarbete och, efter att ha blivit arbetslös, har fått arbetslöshetsdagpenning för den maximitid som stadgas i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa, skall kunna betalas arbetsmarknadsstöd på nytt för högst 300 dagar. Detta är motiverat av den anledningen att många av dem som första gången får arbetsmarknadsstöd är unga personer som nyligen kommit ut på arbetsmarknaden och vilka kan drabbas av arbetslöshet också i ett senare skede. Deras utkomst bör då åter kunna tryggas också medan de deltar i sådana arbetskraftspolitiska åtgärder som främjar deras återplacering på arbetsmarknaden.

Vidare föreslås att arbetsmarknadsstöd skall kunna betalas så länge utbildningen pågår till den som deltar i sådan arbetskraftspolitisk vuxenutbildning som avses i lagens 10 §. Anta-

let tilläggsdagar kan enligt förslaget emellertid uppgå till högst 100. Det är motiverat att i lagen stadga om möjligheten att bevilja extra dagar för att utkomsten skall kunna tryggas med arbetsmarknadsstöd under hela utbildningstiden, eftersom till vederbörande inte efter att maximitiden för arbetsmarknadsstödet uppnåtts kan betalas sådana studiesociala förmåner som avses i lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Avsikten är att dimensionera utbildningens längd och begynnelsepunkt så att det i samtliga fall blir möjligt att med stöd av denna lag genom arbetsmarknadsstöd trygga utkomsten under hela utbildningstiden för den som hänvisats till arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Avsikten är att genom förordning stadga närmare om de förutsättningar under vilka extra utbildningsdagar kan beviljas.

Trots att arbetsmarknadsstödet är tidsbegränsat kommer efter att maximitiden uppnåtts dock alljämt alla normala former av arbetskraftsservice och åtgärder inom ramen för systemstödssystemet fortfarande att stå till buds. Den omständigheten att utbetalningen av arbetsmarknadsstöd upphör då maximitiden uppnås hindrar således inte att vederbörande alljämt söker sig ut på arbetsmarknaden också med anlitande av sådana åtgärder som arbetskraftsförvaltningen erbjuder.

5 kap. Sökande och betalning av arbetsmarknadsstöd

28 §. *Ansökan om arbetsmarknadsstöd.* Det föreslås att arbetsmarknadsstöd skall sökas hos folkpensionsanstaltens lokalbyrå. Innan ansökan avgörs skall lokalbyrån inhämta ett sådant arbetskraftspolitiskt utlåtande som avses i lagens 3 § av den arbetskraftsbyrå där sökanden anmält sig som arbetssökande. Det föreslagna ansökningsförfarandet grundar sig på att arbetskraftsbyråns primära uppgift är att ordna arbetskraftsservice och sköta övriga ärenden inom arbetsförvaltningens område och inte att dra försorg om arbetssökande klienters ekonomiska basutkomst. De frågor som ansluter sig till medborgarnas utkomstskydd har också annars på senaste tid i stor utsträckning hänförs till folkpensionsanstalten. Det faller sig således naturligt att också de ärenden som gäller arbetsmarknadsstöd hänförs till folkpensionsanstaltens lokalbyråer, utom med avseende på de arbetskraftspolitiska frågorna.

Enligt förslaget skall en ansökan om arbetsmarknadsstöd anhängiggöras inom tre månader efter den tidpunkt från vilken sökanden vill att stödet skall börja betalas ut. För en längre tid än tre månader kan arbetsmarknadsstöd enligt förslaget betalas retroaktivt endast av synnerligen vägande skäl. Detta kommer i fråga t.ex. i fall där vederbörande kan åberopa force majeure, vilket innebär att han inte kunnat lämna in ansökan på grund av sjukdom eller av någon annan giltig orsak. Ansökan anses ha blivit anhängig den dag den lämnats in till folkpensionsanstaltens lokalbyrå. Från denna dag räknas den retroaktiva tre månaders tiden. Den påverkas således inte av den tid som folkpensionsanstaltens lokalbyrå behöver för att inhämta det arbetskraftspolitiska utlåtandet och andra utredningar som behövs för avgörandet.

29 § *Betalning av arbetsmarknadsstöd.* Det föreslås att arbetsmarknadsstöd skall betalas för högst fem dagar per kalendervecka, räknat från utgången av den väntetid som stadgas i lagens 16 §. Stöd betalas för dagar då stödtagaren deltar i sådana arbetskraftspolitiska åtgärder som avses i denna lag eller är anmäld som arbetslös arbetssökande till arbetskraftsbyrån. Också arbetslöshetsdagpenningen betalas för högst fem dagar i veckan.

På betalningen av arbetsmarknadsstöd tillämpas dessutom 44 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Av detta lagrumms tillämpning följer att arbetsmarknadsstöd utbetalas i efterskott minst en gång i månaden. Varje rat skall i enlighet med lagen om utkomstskydd för arbetslösa avrundas till fulla markbelopp och stödtagaren skall lyfta stödet inom sex månader från det att det stått att lyfta. Efter att denna tid löpt ut är arbetsmarknadsstödet förverkat, om inte folkpensionsanstaltens lokalbyrå av någon särskilt vägande orsak prövar skäligt att besluta annorlunda. Genom att arbetsmarknadsstödet betalas ut i efterskott minskas obefogade utbetalningar i sådana fall där stödtagaren mitt under en utbetalningsperiod förverkar sin rätt till arbetsmarknadsstöd, t.ex. genom att försumma anmälan till arbetskraftsbyrån eller genom att vägra delta i åtgärder som avses i denna lag. Ett stadgande om förverkandepåföljd motsvarande det som finns i lagen om utkomstskydd för arbetslösa finns också i 30 § 6 mom. (1192/90) sjukförsäkringslagen.

4 kap. Sökande av ändring

30 § *Folkpensionsanstaltens beslut samt sökande av ändring.* Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. skall folkpensionsanstalten i ärenden som gäller beviljande, förvägrande och återkrav av arbetsmarknadsstöd ge sökanden ett skriftligt beslut.

Enligt förslaget kan en sökande som är missnöjd med folkpensionsanstaltens beslut söka ändring i det hos arbetslöshetsnämnden och i dennas beslut vidare hos försäkringsdomstolen.

I motsvarande organ kan ändring sökas också i socialförsäkringskommissionens och arbetslöshetsnämndens beslut om arbetslöshetsdagpenning. Försäkringsdomstolens beslut är slutgiltigt och kan inte längre överklagas genom besvär. Folkpensionsanstaltens lokalbyrås beslut skall emellertid oavsett att ändring söks iaktas till dess att frågan i arbetslöshetsnämnden eller försäkringsdomstolen har avgjorts genom ett beslut som vunnit laga kraft. Besvär rätt föreligger emellertid inte i sådana beslut av folkpensionsanstalten som avses i lagens 33 §, eftersom det då är fråga om extraordinärt ändringssökande och ärendet har hänskjutits till en högre rättsmedelsinstans. Försäkringsdomstolen skall i varje fall före avgörandet av ärenden som gäller undanröjande av beslut som vunnit laga kraft bereda vederbörande tillfälle att bli hörd med anledning av folkpensionsanstaltens framställning om undanröjande.

Besvärsskriften rörande folkpensionsanstaltens beslut skall tillställas folkpensionsanstaltens lokalbyrå inom 30 dagar från det att den som söker ändring i enlighet med lagens 32 § har fått kännedom om beslutet. På motsvarande sätt skall en besvärsskrift som gäller arbetslöshetsnämndens beslut inom en på samma sätt beräknad tid lämnas in till folkpensionsanstaltens lokalbyrå.

Arbetskraftsbyråns eller arbetskraftskommissionens utlåtande till folkpensionsanstalten är bindande för lokalbyrån, men eftersom beslutsfattaren i sitt beslut utöver de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för beviljande av arbetsmarknadsstöd måste beakta också de övriga stödförutsättningarna, föreslås det att ändring i arbetskraftsmyndighetens arbetskraftspolitiska utlåtande inte särskilt skall få sökas genom besvär utan att ändring skall få sökas först i folkpensionsanstaltens lokalbyrås beslut.

Detta innebär att lokalbyråns beslut, dvs. avgörandet inklusive alla motiveringar, av rättsmedelsinstansen blir bedömt som en enda helhet.

Motsvarande förfarande skall iakttas också när det gäller arbetskraftspolitiska utlåtanden om utkomstskydd.

31 §. *Självrättelse.* Det föreslås att folkpensionsanstaltens lokalbyrå alltid först skall behandla och avgöra besvär som gäller utbetalning av arbetsmarknadsstöd som ett rättelseärende, i det fall att ändringssökandens yrkanden godkänns till alla delar. Också i detta fall kan den som är part i ett rättelsebeslut ytterligare söka ändring genom besvär, såsom stadgas i 30 §. Med tanke på sökandens rättsskydd är det nödvändigt att en besvärsmöjlighet ordnas också i detta fall, eftersom sökanden kan ha en annan uppfattning än folkpensionsanstaltens lokalbyrå om sina egna yrkanden. Besvär över rättelsebeslut skall hos lokalbyrå inte längre behandlas som ett rättelseärende, utan besvären skall i detta fall tillställas arbetslöshetsnämnden direkt.

Om folkpensionsanstaltens lokalbyrå inte med anledning av besvären i alla avseenden rättar sitt beslut i enlighet med ändringssökandens yrkanden, skall den inom 30 dagar efter besvärstidens utgång tillstålla arbetslöshetsnämnden sin besvärsskrift och sitt utlåtande med anledning av besvären. Med tanke på behandlingens snabbhet och ändringssökandens rättsskydd är det motiverat att uppställa en tidsgräns för folkpensionsanstaltens åtgärder. I paragrafens 3 mom. föreslås i anslutning härtill ett stadgande om att tidsfristen för att tilläggsutredning skall kunna inhämtas får förlängas till högst 60 dagar. Den på detta sätt förlängda tidsfristen är ovillkorlig och får således inte ytterligare förlängas. I fall där det förutsätts tilläggsutredning föreslås sökandens rättsskydd bli tryggt på så sätt att han alltid skall underrättas om att utredning inhämtas. God förvaltningssed förutsätter att ändringssökanden i dessa fall också bereds tillfälle att ge sin egen motförklaring till lokalbyrå, om detta är möjligt inom den 60 dagars tidsfristen. Efter att tidsfristen löpt ut skall motförklaringen tillställas arbetslöshetsnämnden direkt. I lagen föreslås dock inget uttryckligt omnämnande om möjligheten att ge en motförklaring.

Om folkpensionsanstaltens lokalbyrå har behandlat besvären och beslutat godkänna ändringssökandens yrkanden endast delvis, kan

den till denna del omedelbart genom ett temporärt beslut rätta sitt överklagade beslut till den del som den godkänner något i besvärens framfört yrkande och beviljar en förmån som sökanden yrkat, samt till övriga delar sända besvären och sitt utlåtande med anledning av dem till arbetslöshetsnämnden för handläggning. Om lokalbyrå i ett sådant fall fattar ett temporärt rättelsebeslut först efter att besvären redan handläggs i arbetslöshetsnämnden, skall lokalbyrå underrätta såväl ändringssökanden som arbetslöshetsnämnden om sitt beslut.

Genom att besvären på det sätt som stadgas i denna paragraf behandlas först som rättelseärenden och därefter vid behov ännu som egentliga besvärärenden i rättsmedelsinstanser, försnabbas besvärprocessen åtminstone i sådana fall där ändringssökanden i sin besvärsskrift kan anföra tillräckliga motiveringar för sina yrkanden. Det sanabbare förfarandet är dels ägnat att förbättra ändringssökandens rättsskydd och dels minska statens kostnader för den normala besvärprocessen. Motsvarande ändringssökande som inkluderar ett förfarande med rättelsebeslut stadgas i 3 c § (1650/92) lagen om utbildnings- och avgångsbidragfonden.

32 § *Dagen för delfäende av beslut.* Enligt förslaget skall den som ansöker om arbetsmarknadsstöd i normalfall anses ha fått del av beslut som gäller honom den sjunde dagen efter det att beslutet postades under den adress som han uppgivit. Om annat inte visas anses sökanden ha fått del av beslutet den dag då delfäendet bevisligen har skett.

I lagen om utkomstskydd för arbetslösa finns motsvarande stadganden om delfäende av dagpenningutbetalares och rättsmedelsmyndigheters beslut om utbetalning av arbetslöshetsdagpenning.

33 §. *Undanröjande av beslut som vunnit laga kraft.* Enligt förslaget skall försäkringsdomstolen antingen på framställning av den som sökt arbetsmarknadsstöd eller av folkpensionsanstalten undanröja ett laga kraft vunnit beslut och samtidigt uppta eller förordna om upptagande av ärendet till ny behandling. En förutsättning för att ett beslut skall kunna undanröjas är alltid att det grundar sig på oriktig eller bristfällig utredning eller att beslutet är uppenbart lagstridigt. Enbart omprövning av ett ärende räcker således inte som grund för undanröjande av ett beslut som vunnit laga kraft. Om ett laga kraft vunnit beslut undan-

röjs på framställning av folkpensionsanstalten, skall vederbörande alltid beredas tillfälle att ge sin egen förklaring innan försäkringsdomstolen slutgiltigt avgör ärendet. Om vederbörande inte inom den skäligen tid som beretts honom utnyttjar sin rätt att bli hörd med anledning av folkpensionsanstaltens framställning, kan framställningsärendet det oaktat avgöras.

Dessutom föreslås att folkpensionsanstalten, om den till försäkringsdomstolen gör en framställning om undanröjande av sitt eget beslut varmed en sökande har beviljats arbetsmarknadsstöd, samtidigt temporärt skall kunna avbryta utbetalningen av stödet eller i enlighet med sin framställning betala ut det till ett lägre belopp till dess att ärendet ånyo har avgjorts genom ett beslut som vunnit laga kraft. Genom att utbetalningen av arbetsmarknadsstöd temporärt avbryts eller stödbeloppet temporärt minskas, kan onödiga återkrav undvikas. Inte heller i dessa fall kommer stödtagarens rättskydd att i onödan bli äventyrat, eftersom det slutliga beloppet av arbetsmarknadsstöd som betalas till honom fastställs i enlighet med det nya laga kraft vunna avgörandet.

För att ett för sökanden negativt, laga kraft vunnit beslut så smidigt som möjligt skall kunna ändras i en för sökanden positiv riktning föreslås det att folkpensionsanstalten utan hinder av sitt tidigare laga kraft vunna beslut skall kunna rätta avgörandet till förmån för sökanden i det fall att ny utredning framkommer i ärendet. I dessa fall anses det inte vara ändamålsenligt att ett tidigare laga kraft vunnit beslut först skall undanröjas i försäkringsdomstolen och att ärendet därefter kan avgöras ånyo på ett för sökanden positivt sätt. Utan ett nytt arbetskraftspolitiskt utlåtande kan beslutet emellertid inte rättas i det fall att ärendet faller inom ramen för det bindande remissförfarande som avses i 34 §. Det föreslagna förfarandet är smidigt och på grund av sin snabbhet förbättrar det också sökandens rättsskydd. Dessutom leder det till att staten sparar in processkostnader.

I fråga om rättelse av i beslut förekommande skriv- och sakfel skall liksom i fråga om utkomstskyddsärenden iaktas de principer som stadgas i lagen om förvaltningsförfarande (598/82). I lagens 40 § har tagits in ett hänvisningsstadgande till 43 a—c §§ lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

7 kap. Särskilda stadganden

34 § *Arbetskraftspolitiskt utlåtande*. I paragrafens 1 mom. föreslås en definition av de arbetskraftspolitiska förutsättningar om vilka arbetskraftsbyrån eller arbetskraftskommisionen skall ge utlåtande till folkpensionsanstaltens lokalbyrå. Bland dessa förutsättningar kan, i motsvarighet till lagen om utkomstskydd för arbetslösa, nämnas en persons status som arbetssökande och om han står till arbetsmarknadens förfogande, självförvålad arbetslöshet samt om hans vägran att ta emot arbete eller utbildning. Till de arbetskraftspolitiska förutsättningarna hör dessutom rätten till arbetsmarknadsstöd under tiden för deltagande i sådana arbetskraftspolitiska åtgärder som avses i 2 kap.

Arbetskraftsmyndighetens utlåtande föreslås vara bindande, liksom i utkomstskyddsärenden. Av utlåtandets bindande verkan följer att beslutsfattaren skall ha en möjlighet att utan dröjsmål få bristfälliga utlåtanden kompletterade. Ett tilläggsutlåtande behövs också i det fall att vederbörande genom besvär söker ändring i ett beslut om arbetsmarknadsstöd. I 2 mom. föreslås ett uttryckligt stadgande om möjligheten att komplettera utlåtandet.

Enligt 3 § 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall något utlåtande dock inte ges om permittering av minst tio personer för en viss tid, utan meddelanden om förverkligade permitteringar skall arbetsgivaren tillställa den som betalar ut arbetslöshetsdagpenningen direkt. Motsvarande förfarande föreslås också i fråga om arbetsmarknadsstödet.

35 §. *Återkrav*. I paragrafen föreslås stadganden om återkrav av grundlöst utbetalt arbetsmarknadsstöd och om förfarandet därvid. Stadgandena överensstämmer huvudsakligen med dem som finns i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Utgångspunkten för arbetsmarknadsstödet liksom för socialskyddslagarna överhuvudtaget är att grundlöst utbetalda förmåner återkrävs. På de villkor som nämns i paragrafen kan emellertid återkrav lämnas därhän eller beloppet sänkas. Återkrav kan emellertid inte ske om stödet har betalats ut tidigare än fem år innan folkpensionsanstalten fått vetskap om orsaken till den grundlösa utbetalningen.

Vederbörande kan få grundlöst arbetsmarknadsstöd av den anledningen att folkpensionsanstaltens beslut har baserats på oriktig eller

bristfällig utredning eller uppenbart varit lagstridig. En annan orsak kan ha varit förändrade förhållanden, t.ex. till följd av att vederbörande avbrutit arbetssökandet. Återkravsbeslutet förutsätter, beroende på fallet, att det laga kraft vunna beviljningsbeslutet undanröjs i enlighet med 33 §. Återkravsbeslutet skall alltid baseras på ett beslut om förvägrande av arbetsmarknadsstöd. Folkpensionsanstaltens återkravsbeslut kan överklagas. Innan återkravsbeslutet fattas skall dock förmånstagaren höras.

Om det befinns skäligt kan återkrav lämnas därhän eller också kan beloppet sänkas. En förutsättning är i så fall alltid att den grundlösa utbetalningen inte berott på svikligt förfarande eller grov oaktsamhet från förmånstagarens eller dennes företrädares sida. Vid bedömningen av om återkravet är skäligt kan utöver förmånstagarens sociala förhållanden och återbetalningsförmåga beaktas också de orsaker som har lett till beviljandet och återkravet av den grundlösa förmånen. Dessutom är det alltid möjligt att avstå från återkrav då beloppet anses vara ringa, eftersom det inte än någon mening i att återkräva en summa som underskrider indrivningskostnaderna. Vid bedömningen av beloppets storlek skall iaktas anvisningarna om återkrav av arbetslöshetsdagpenning (år 1993 anses belopp om högst 250 mark vara ringa).

I fråga om återkrav skall i övrigt i tillämpliga delar iaktas 31 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Det belopp som återkrävs kan således kvittas mot stöd som senare skall betalas ut till mottagaren. På kvittningen tillämpas stadgandena om utmätning av lön.

36 §. *Indrivning av arbetsmarknadsstöd i vissa fall.* Den föreslagna paragrafen gäller samordning av arbetsmarknadsstöd och vissa andra förmåner som beviljas retroaktivt. Sådana förmåner är dagpenning eller olycksfallspension enligt sjukförsäkringslagen (364/63) och lagen om olycksfallsförsäkring (608/48) samt de förmåner som nämns i 45 § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Efter att folkpensionsanstalten fått vetskap om en retroaktivt beviljad förmån skall arbetsmarknadsstödet belopp räknas på nytt i enlighet med 4 kap. eller också skall det konstateras att mottagaren inte har rätt till arbetsmarknadsstöd. I enlighet med lagrummet skall mottagaren ges ett beslut om detta samt om återkravet.

37 §. *Utmätning.* Arbetsmarknadsstödet är avsett att vara en förmån som tryggar mini-

miutkomsten medan dess mottagare deltar i arbetskraftspolitiska åtgärder. Det är således motiverat att förbjuda utmätning av stödet. Av samma orsak är det motiverat att stadga att förmånen inte får överföras på någon annan. Överföringsförbudet innebär också förbud mot att pantsätta förmånen.

38 §. *Straffstadgande.* Det beslut varmed en sökandes rätt till arbetsmarknadsstöd avgörs skall vara grundat på tillförlitlig utredning. För att öka garantierna för att de organ som verkställer arbetsmarknadsstödet inte ges oriktiga uppgifter, föreslås att i lagen tas in ett straffstadgande.

Enligt förslaget skall den som bedrägligt skaffar eller försöker skaffa arbetsmarknadsstöd dömas enligt vad som stadgas i 36 kap. 1—3 §§ strafflagen.

39 §. *Tillämpning av lagen om utkomstskydd för arbetslösa.* I paragrafen föreslås att på arbetsmarknadsstöd tillämpas de nämnda stadgandena i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Det är således fråga om vissa stadganden om proceduren vid sökande av arbetsmarknadsstöd, myndigheternas rätt att få upplysningar samt tystnadsplikt, stadgandena om betalning av arbetsmarknadsstöd till socialnämnden, undanröjande av beslut, rättelse av fel i beslut och rättsmedelsinstansernas sammansättning.

40 §. *Närmare stadganden.* Närmare stadganden om verkställighet av lagen skall enligt förslaget utfärdas genom förordning. Genom förordning stadgas bl.a. om arbetskraftspolitiskt utlåtande, arbetspraktikavtal och ordnande av olycksfallsförsäkring.

8 kap. **Ikraftträdelsestadganden**

41 §. *Ikraftträdelsestadgande.* I paragrafen föreslås ett sedvanligt ikraftträdelsestadgande.

42 §. *Övergångsstadgande.* Lagen om arbetsmarknadsstöd föreslås bli tillämplad på alla sådana efter lagens ikraftträdande till arbetskraftsbyrån anmälda arbetssökande som inte uppfyller det i 13 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgade arbetsvillkoret. Dessa personer förutsätts vara i behov av ekonomiskt stöd.

Den vars rätt till arbetslöshetsdagpenning har upphört på grund av den begränsning som stadgas i 26 § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa har enligt förslaget rätt till

arbetsmarknadsstöd utan behovsprövning endast i det fall att rätten till arbetslöshetsdagpenning upphör efter att lagen har trätt i kraft. Har på en sådan persons grunddagpenning tillämpats de vid lagens ikraftträdande i lagen om utkomstskydd för arbetslösa ingående stadgandena om behovsprövning, har vederbörande enligt förslaget rätt till arbetsmarknadsstöd om han är i behov av ekonomiskt stöd. För en sådan persons vidkommande fortsätter således utkomstskyddet i regel att löpa lika stort oberoende av övergången från det ena systemet till det andra.

1.3. Lag om ändring av lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning

15 §. *Rätt till utbildningsstöd.* De allmänna förutsättningarna för erhållande av utbildningsstöd föreslås bli ändrade i överensstämmelse med de ändringar som föreslås i fråga om utkomstskyddet för arbetslösa. Den undre åldersgränsen för utbildningsstödet föreslås bli 18 år, dvs. densamma som i fråga om utkomstskyddet för arbetslösa och arbetsmarknadsstödet. Den gällande lagen stadgar inte någon åldersgräns för studerande utan rätten till utbildningsstöd uppkommer i och med att vederbörande har blivit antagen till arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Enligt lagens 8 § 2 mom. skall den som antas till utbildning innan utbildningen börjar ha fyllt 20 år, om inte något annat stadgas genom förordning. Enligt 9 § förordningen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (912/90) kan en person under 20 år som har fullgjort sin läroplikt eller överskridit läropliktsåldern antas till utbildning endast om genomgång av grundskolans lärokurs eller förberedande utbildning är en förutsättning för deltagande i yrkesinriktad grundutbildning eller för att få arbete eller om någon annan yrkesutbildning som syftar till att personen i fråga skall få arbete inte kan anordnas på ett ändamålsenligt sätt. Av dem som år 1992 inledde utbildning hade 2,3 % (1 531) inte fyllt 20. Eftersom den undre åldersgränsen både vad beträffar utkomstskyddet för arbetslösa och arbetsmarknadsstödet föreslås bli 18 år, är det ändamålsenligt att också förutsättningarna för utbildningsstöd inom arbetskraftsutbildningen är desamma med avseende på åldern och att ungdomarna hänvisas till för dem lämpad utbildning som de deltar i på eget initiativ.

Enligt den gällande lagen är den berättigad till arbetskraftsutbildningens förtjänststöd som är medlem i en arbetslöshetskassa och uppfyller det i lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgade arbetsvillkoret. För den grunddagpenning som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreslås bli stadgat ett sex månaders arbetsvillkor samt en tidsgräns om maximalt 500 dagar. Det är ändamålsenligt att förutsättningarna i fråga om arbetskraftsutbildningens grundstöd är desamma som i fråga om utkomstskyddet för arbetslösa. Det föreslagna systemet med arbetsmarknadsstöd kommer att trygga utkomsten för personer som inte uppfyller utkomstskyddets arbetsvillkor. Eftersom det inte är ändamålsenligt att arbetskraftsutbildningens utbildningsstöd överlappar systemet med arbetsmarknadsstöd, föreslås det att en förutsättning för erhållande av utbildningsstöd skall vara att det arbetsvillkor är uppfyllt varom stadgas i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Det skall inte inverka på utkomstskyddets maximalängd att vederbörande deltar i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Om maxitiden för utkomstskyddet emellertid har uppnåtts när utbildningen börjar, kan vederbörande inte få vare sig arbetskraftsutbildningens grundstöd eller dess förtjänststöd. Studerande som antagits till arbetskraftspolitisk vuxenutbildning och som inte uppfyller arbetsvillkoret eller som har fått maximalt utkomstskydd för arbetslösa, skall enligt förslaget få sin utkomst under utbildningstiden såsom arbetsmarknadsstöd.

15 a §. *Särskilda förutsättningar för erhållande av förtjänststöd.* Av lagtekniska orsaker föreslås en paragraf om förutsättningarna för erhållande av förtjänststöd. Förutsättningarna för detta stöd föreslås vara desamma som enligt 15 § i den gällande lagen.

Ikraftträdande. Lagen föreslås träda i kraft 1.1.1994. Den skall tillämpas i det fall att rätten till utbildningsstöd börjar efter att lagen har trätt i kraft. Den vars rätt till arbetslöshetsdagpenning avvägd enligt förtjänsten till följd av den tidsgräns som stadgas i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa har upphört, före lagens i kraftträdande, har emellertid rätt till grundstöd och övriga studiesociala förmåner. När arbetsvillkoret bestäms för studerande som inleder sin utbildning efter att lagen trätt i kraft skall också tiden före denna lags ikraftträdande beaktas.

1.4. Lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare

4 c §. I paragrafen föreslås de ändringar som föranleds av arbetsmarknadsstödet. Enligt huvudregeln jämföras arbetsmarknadsstödet med grunddagpenningen.

4 1 §. I paragrafen föreslås att rehabiliteringsunderstöd enligt prövning inte skall betalas för sådan tid under vilken arbetsmarknadsstöd betalas till vederbörande.

6 a §. Enligt förslaget till paragrafens 2 mom. 4 punkten jämföras arbetsmarknadsstödet med grunddagpenningen. Det förlänger emellertid inte de maximitider som stadgas i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa. I paragrafens 3 mom. föreslås en teknisk justering av den anledningen att den tid under vilken grunddagpenning betalas ut är densamma som tiden för förtjänstavgärd arbetslöshetsdagpenning.

19 a §. Det föreslås att retroaktiv pension skall betalas till arbetslöshetskassan eller folkpensionsanstalten för samma tid som pensionsstagaren har fått arbetsmarknadsstöd.

1.5. Lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden

7 §. I lagen föreslås motsvarande ändringar som i lagen om pension för arbetstagare, på grund av att arbetsmarknadsstödet jämföras med grunddagpenning vid fastställandet av återstående tid och förutsättningarna för arbetslöshetspension.

1.6. Lag om ändring av ikraftträdelsestadgandet i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare

Ikraftträdelsestadgandets 2 mom. I momentet föreslås som en teknisk justering ett stadgande om att i sådana fall då delinvalidpension har börjat löpa före 1.1.1994, kan full invalidpension betalas under rehabiliteringstid.

Ikraftträdelsestadgandets 5 mom. Till stadgandet föreslås fogat ett omnämnande om utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Det var meningen att också de som i lagens (559/93) ikraftträdelseskede fick sådant stöd skall bibehålla denna rätt i enlighet med de stadganden som gällde när lagen trädde i kraft.

Ikraftträdelsestadgandets 9 mom. I detta

moment av ikraftträdelsestadgandet till lagen 559/93 hänvisas i fråga om engångsbeloppet felaktigt till det löneindextal som fastställts för 1978. Ett korrekt resultat ger en hänvisning till indextalet för 1966.

1.7. Lag om ändring av ikraftträdelsestadgandet i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden

Ikraftträdelsestadgandets 3 mom. I detta moment föreslås samma justering när det gäller utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning som i 5 mom. i ikraftträdelsestadgandet till lagen om pension för arbetstagare.

2. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1994.

3. Lagstiftningsordning

Av en central betydelse för stiftandet av den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa är 6 § 2 mom. regeringsformen, vari stadgas att medborgarnas arbetskraft står under rikets synnerliga hägn. Det ankommer på statsmakten att för finska medborgare vid behov anordna möjlighet att arbeta, såframt i lag icke är annorlunda stadgat.

I sitt utlåtande i samband med att den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa stiftades ansåg grundlagsutskottet (GrUB 4/1984 rd) att detta stadgande i regeringsformen ger uttryck för en av medborgarnas centrala grundrättigheter, som i likhet med de övriga grundrättigheterna har en särskild beständighet och förpliktande verkan. Stadgandet förutsätter att statsmakten i den samhällliga verksamheten och vid utvecklandet av lagstiftningen skall främja uppnåendet och upprätthållandet av full sysselsättning samt vid behov på sätt som stadgas i lag dra försorg om utkomstskyddet vid arbetslöshet. Den sistnämnda förpliktelsen har beaktats i 2 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa, enligt vilken arbetslöshetsdagpenning betalas i syfte att trygga arbetslösa arbetssökandes utkomst och ersätta eller lindra de ekonomiska förlusterna av arbetslöshet. Grundlagsutskottet konstaterade

att 6 § 2 mom. regeringsformen, med beaktande av stadgandets speciella karaktär har en förpliktande verkan som kan jämföras med de övriga grundrättigheter som stadgas i regeringsformen. Grundlagsutskottet ansåg vidare att utkomstskyddet för arbetslösa träder i stället för förvärvsinkomst i sådana fall då statsmakten inte kan ordna möjligheter till arbete. Enligt grundlagsutskottets åsikt var det skäl att utveckla utkomstskyddet för arbetslösa tills det täckte alla grupper av arbetstagare.

I sitt utlåtande nr 6/1991 rd sammanfattade grundlagsutskottet den statsrättsliga betydelsen av 6 § 2 mom. regeringsformen. Utöver det som konstateras ovan ansåg utskottet då att den speciella karaktären av 6 § 2 mom. regeringsformen berodde på att detta stadgande, med avvikelser från de flesta andra grundrättsstadgandena, kunde hänföras till de s.k. positiva statusrättigheterna. Enligt utskottets utlåtande hade dessa inte ännu fått någon vedertagen statsförfattningsrättslig innebörd i grundlagsutskottets praxis. Utskottet anser bl.a. att 6 § 2 mom. regeringsformen innebär ett slags grundlagsenligt mandat som i den samhälleliga verksamheten och vid utvecklandet av lagstiftningen förpliktar statsmakten att främja uppnåendet och upprätthållandet av full sysselsättning. Enligt det nämnda utlåtandet har utskottet tillmätt 6 § 2 mom. regeringsformen en tolkningsbalansverkan i vissa situationer där ett förverkligande av det med detta stadgande förenade grundlagsenliga mandatet genom en lag eventuellt skulle strida mot något annat grundlagsstadgande.

På grund av de ändringar som föreslås i fråga om grunddagpenningen kommer grunddagpenningssystemet inte att omfatta dem som första gången kommer ut på arbetsmarknaden och inte heller dem som fått arbetslöshetsdagpenningens maximibelopp. Dessa kategoriers utkomst föreslås bli tryggad genom arbetsmarknadsstödet. Arbetsmarknadsstödet föreslås i regel vara lika stort som grunddagpenningen. På arbetsmarknadsstödet betalas emellertid inga barnförhöjningar och till personer som bor i sina föräldrars hushåll och första gången kommer ut på arbetsmarknaden skall det betalas ut sänkt med 40 procent. De ekonomiska verkningar som de föreslagna ändringarna kommer att få från individens synpunkt behandlas ovan i punkt 4.3. Vid bedömningen av propositionens verkningar måste det beaktas att också arbetsmarknadsstödet före-

slås bli tidsbegränsat till maximalt 300 dagar. Till följd av övergångsstadgandet kommer ändringarna av grunddagpenningens maximala utbetalningstid i praktiken att träda i kraft i mars 1995.

Det främsta syftet med propositionen är att främja sysselsättningen. Avsikten med att ersätta grunddagpenningen med arbetsmarknadsstödet är dels att trygga de arbetslösas utkomst och dels att förbättra deras möjligheter att placera sig på arbetsmarknaden. De medel som används för skötsel av sysselsättningen kan i fortsättningen användas inte bara för att trygga utkomsten utan också för att främja sysselsättningen särskilt bland sådana ungdomar som förta gången kommer ut på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadsstödet är till sin natur en lagstadgad förmån och det skiljer sig i det avseendet från arbetsförvaltningens nuvarande av prövning beroende stödsystem.

I sitt utlåtande nr 32/1992 rd har grundlagsutskottet dessutom hänvisat till att 6 § 2 mom. regeringsformen är allmänt programmatiskt till sin karaktär. Utlåtandet gavs med anledning av en proposition med förslag till en sådan ändring av sysselsättningslagen att i den stryks kommunernas skyldighet att för ungdomar under 20 år ordna sex månaders arbets- eller praktikplats samt statens och kommunernas skyldighet att för långtidsarbetslösa ordna sex månaders möjlighet till arbete. Utskottet konstaterade i fråga om stadgandet i regeringsformen bl.a. att stadgandets allmänna programmatiska karaktär framförallt leder till att dess betydelse snarare kan framkomma i politisk bemärkelse än som en juridiskt exakt förpliktelse. Den sistnämnda propositionen kunde behandlas i den ordning som stadgas i 66 § riksdagsordningen.

Efter att ha behandlat en proposition med förslag till ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa konstaterade grundlagsutskottet i sitt utlåtande nr 34/1992 rd att en förlängning av väntetiden för dem som första gången kommer ut på arbetsmarknaden från 6 veckor till 4 månader inte stod i strid med 6 § 2 mom. regeringsformen. Utskottet konstaterade i sitt utlåtande att utkomstskyddets karaktär som en sekundärt av 6 § 2 mom. regeringsformen följande skyldighet för statsmakten, enligt utskottets uppfattning inte i och för sig kan utgöra något hinder för att genom en vanlig lag stadga om förutsättningarna för erhållande av

utkomstskydd för arbetslösa och utkomstskyddets materiella innehåll.

Med beaktande av de ställningstaganden som grundlagsutskottet anfört om karaktären av 6 § 2 mom. regeringsformen förutsätter lagförslagen enligt regeringens uppfattning inte den lagstiftningsordning som stadgas i 67 § riksdagsordningen. Det är emellertid fråga om en proposition som försämrar det lagstadgade basutkomstskyddet och som således med beak-

tande av 66 § 7 mom. riksdagsordningen kan lämnas vilande. Regeringen anser likväl det vara viktigt att propositionen hänskjuts till grundlagsutskottet för bedömning av om den står i överensstämmelse med 6 § 2 mom. regeringsformen.

Med stöd av vad som anförs ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 24 augusti 1984 om utkomstskydd för arbetslösa (602/84) 14 § och 47 § 1 mom. 5 punkten,

dess lagrum sådana de lyder, 14 § delvis ändrad genom lag av den 28 december 1990 (1365/90) och 47 § 1 mom. 5 punkten i lag av den 28 december 1990 (1367/90), samt

ändras 3 § 3 mom., 5 § 1 mom. 1 punkten, 13 §, 22 § 2 mom. och 26 §,

av dessa lagrum 3 § 3 mom. sådant det lyder i nämnda lag av den 28 december 1990 (1367/90), 13 § sådan den lyder ändrad genom lagar av den 27 februari 1987 och den 30 december 1992 (226/87 och 1692/92), 26 § sådan den lyder delvis ändrad genom lagar av den 20 januari 1989 (69/89), den 28 december 1990 (1365/90) och den 12 juli 1993 (665/93), som följer:

3 §

Verkställande organ

Arbetskraftskommissionerna eller arbetskraftsbyråerna skall om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för utkomstskydd, om vilka stadgas i 4 §, 5 § 1 mom. 3, 8 och 10 punkten samt 2, 5 och 6 mom. och 7—11 §§, avge ett utlåtande som är bindande för respektive socialförsäkringskommission och arbetslöshetskassa så som närmare stadgas genom förordning. Arbetskraftskommissionen eller arbetskraftsbyrån skall på begäran av arbetslöshetskassan eller socialförsäkringskommissionen utan dröjsmål komplettera sitt utlåtande.

5 §

Begränsningar i rätten till arbetslöshetspenning

Berättigad till arbetslöshetsdagpenning är inte en person

1) som inte har fyllt 18 år;

13 §

Rätt till grunddagpenning

Rätt till grunddagpenning har den som uppfyller de allmänna villkoren för utkomstskydd för arbetslösa enligt 2 kap. samt arbetsvillkoret.

Arbetsvillkoret blir uppfyllt då vederbörande

under de närmast föregående 24 månaderna (granskningsperioden) i 26 veckor har varit i sådant arbete där arbetstiden under varje vecka har uppgått till minst 18 timmar eller där den regelbundna arbetstiden enligt arbetsavtalet under en utjämningsperiod har varit åtminstone i genomsnitt 18 timmar i veckan och lönen har betalats enligt kollektivavtal eller, om det inte finns något kollektivavtal inom branschen, har överensstämt med gängse lön på orten. Vid uppfyllandet av arbetsvillkoret beaktas arbete som vederbörande har utfört efter att ha fyllt 17 år. På arbetsvillkoret tillämpas dessutom vad som, stadgas i 16 § 3—5 mom.

22 §

Grunddagpenningens belopp

Grunddagpenningens belopp beräknas med beaktande av vad som stadgas i 17—19 och 27 §§.

26 §

Dagpenningsperiodens längd

Grunddagpenning och enligt förtjänsten avvägd dagpenning betalas för sammanlagt högst 500 arbetslöshetsdagar under fyra på varandra följande kalenderår. Det sammanlagda antalet arbets-, självrisk- och ersättningsdagar under varje kalendervecka får vara högst fem. Vid beräkning av maximiantalet på fem dagar betraktas som ersättningsdagar även sådana dagar då vederbörande får utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Såsom självriskdagar betraktas även de arbetslöshetsdagar som ingår i de tider som nämns i 7 § 1 mom., 8 § samt 9 § 1 och 4 mom.

Utan hinder av vad 1 mom. stadgar om det maximibelopp som utbetalas under fyra på varandra följande kalenderår kan till den som fyllt 55 år innan maximitiden gått ut dessutom betalas grunddagpenning eller dagpenning avvägd enligt förtjänsten högst till utgången av den kalendermånad under vilken han fyller 60 år.

Till den som har erhållit det i 1 mom.

nämnda maximibeloppet av grunddagpenningen eller den enligt förtjänsten avvägd dagpenningen kan utbetalas grunddagpenning eller enligt förtjänsten avvägd dagpenning först efter det att han ånyo uppfyllt det såsom förutsättning för erhållande av dagpenning uppställda arbetsvillkoret. Samma begränsning tillämpas om en person genom att underlåta att ansöka om dagpenning eller annars har förorsakat att den i 1 mom. nämnda maximitiden för dagpenningsperioden inte har gått till ända.

Om en person under den i 1 mom. nämnda tiden av fyra år har uppfyllt det såsom förutsättning för erhållande av dagpenning uppställda arbetsvillkoret under en granskningsperiod om åtta månader, begynner en ny beräkning av de 500 dagar som avses i 1 mom. och som ingår i fyra på varandra följande kalenderår, då han på nytt börjar få dagpenning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994 och den tillämpas på arbetslöshetsdagpenning som hänför sig till tiden efter att lagen har trätt i kraft.

I det arbetsvillkor som avses i lagens 13 § inräknas arbete som hänför sig till tiden efter att lagen har trätt i kraft. I den maximitid för utbetalning av grunddagpenning som avses i 26 § inräknas också tid som infallit före denna lags ikraftträdande. Den som

1) när denna lag träder i kraft får grunddagpenning,

2) när denna lag träder i kraft får utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning och som på nytt anmäler sig som arbetslös arbetsökande inom 14 dagar efter avslutad utbildning eller som

3) före denna lags ikraftträdande helt eller delvis har uppfyllt det arbetsvillkor som avses i 13 §, har rätt till grunddagpenning enligt de stadganden som gällde när denna lag trädde i kraft för minst 300 arbetslöshetsdagar, dock högst till den 31 december 1995.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

2.

Lag om arbetsmarknadsstöd

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna stadganden

1 §

Arbetsmarknadsstöd

Arbetsmarknadsstödet skall trygga arbetslösa utkomst medan de söker arbete och deltar i arbetskraftspolitiska åtgärder och därigenom främja och förbättra stödtagarnas förutsättningar att söka sig ut på eller återvända till arbetsmarknaden.

2 §

Lagens tillämpningsområde

Berättigade till arbetsmarknadsstöd enligt denna lag är i Finland bosatta arbetslösa personer

1) som inte uppfyller det arbetsvillkor som avses i 13 lagen om utkomstskydd för arbetslösa och som är i behov av ekonomiskt stöd eller

2) vars rätt till arbetslöshetsdagpenning har upphört på grund av den begränsning som stadgas i 26 § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

3 §

Myndigheter

Verkställigheten av denna lag leds, styrs och utvecklas av arbetsministeriet såsom högsta myndighet i arbetskraftspolitiska frågor och av social- och hälsovårdsministeriet i frågor som gäller utkomstskyddet.

Folkpensionsanstalten beviljar, utbetalar och återkräver sådana förmåner som avses i denna lag.

Arbetskraftsmyndigheten ger utlåtande om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av arbetsmarknadsstöd, enligt vad som stadgas i denna lag och genom förordning.

4 §

Finansiering

Arbetsmarknadsstöd betalas av statens med-

el. Staten skall månatligen till folkpensionsanstalten betala så mycket i förskott att beloppet motsvarar det beräknade belopp som staten skall betala det året och att förskotten räcker till för att täcka de månatliga utgifterna. Om statens finansiering och utbetalningsförfarandet stadgas genom förordning.

De driftsutgifter som folkpensionsanstalten åsamkas av verksamhet som avses i denna lag skall hänföras till anstaltens förvaltningskostnader.

2 kap.

Arbetskraftspolitiska åtgärder

5 §

Främjande av sysselsättningen

Förutsättningarna för att sysselsätta mottagare av arbetsmarknadsstöd kan på anvisning av arbetskraftsmyndigheten främjas så att stödtagaren deltar i arbetspraktik, utbildning, yrkesväglednings- och rehabiliteringsåtgärder eller i andra sådana sysselsättningsfrämjande åtgärder som kan anses vara skäliga, enligt vad som stadgas i detta kapitel.

6 §

Arbetspraktik

Arbetskraftsbyrån kan anvisa mottagare av arbetsmarknadsstöd till arbetspraktik på en arbetsplats, för att göra stödtagaren bekant med arbetslivet samt för att främja hans placering i arbete och hans yrkesskicklighet.

Medan en mottagare av arbetsmarknadsstöd deltar i arbetspraktik enligt denna lag står han inte i sådant arbetsförhållande till den som ordnar arbetspraktiken eller till arbetskraftsbyrån som avses i 1 § lagen om arbetsavtal (320/70).

Den som ordnar arbetspraktik svarar för deltagarnas arbetarskydd enligt vad som stadgas eller bestäms i lagen om skydd i arbete

(299/58) och lagen om skydd för unga arbetstagare (669/67) samt med stöd av dessa lagar.

7 §

Ordnanande av arbetspraktik

En mottagare av arbetsmarknadsstöd kan placeras i arbetspraktik som ordnas av staten, en kommun, samkommun, stiftelse eller en enskild näringsidkare.

En mottagare av arbetsmarknadsstöd kan inte anvisas arbetspraktik

1) i uppgifter från vilka den som ordnar arbetspraktiken under de senaste tre månaderna före arbetspraktikens början har sagt upp eller permitterat arbetstagare av produktionsmässiga eller ekonomiska orsaker eller i uppgifter som den som ordnar arbetspraktiken i enlighet med 39 a § lagen om arbetsavtal har ombildat till arbetsförhållande på deltid,

2) om arbetspraktiken skulle leda till uppsägning eller permitteringar av arbetstagare som är anställda hos den som ordnar praktiken eller till försäkring av deras anställningsvilkor eller

3) om arbetspraktiken skulle medföra en sådan fördel för arrangören att den skulle förvränga konkurrensen mellan företag eller enskilda näringsidkare.

8 §

Avtal om arbetspraktik

Arbetskraftsbyrån skall med den som ordnar arbetspraktik ingå ett avtal varav framgår praktiktidens längd och de arbetsuppgifter som i praktiken deltagande mottagare av arbetsmarknadsstöd skall utföra under praktiktiden, samt vem som är kontaktperson på praktikplatsen.

Arbetskraftsbyrån kan dessutom uppställa eventuella villkor för fullgörandet av den praktik som avses i arbetspraktikavtalet.

9 §

Försäkringskydd för deltagare i arbetspraktik

För olycksfall eller yrkessjukdom i samband med arbetspraktik skall till mottagare arbetsmarknadsstöd betalas ersättning av statens medel, enligt de grunder som i lagen om olycksfallsförsäkring (608/48) stadgas om olycksfall i arbetet, såvida den skadelidande inte har rätt till minst motsvarande ersättning enligt någon annan lag.

Ärenden som gäller utbetalning av ersättning av statens medel med stöd av denna paragraf, behandlas i första instans av statskontoret.

Arbetsministeriet skall ordna gruppansvarsförsäkring för dem som deltar i arbetspraktik.

10 §

Deltagande i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning

När en mottagare av arbetsmarknadsstöd deltar i utbildning som avses i lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90) skall hans utkomst under utbildningstiden tryggas med arbetsmarknadsstöd.

11 §

Yrkesväglednings- och rehabiliteringsåtgärder

När en mottagare av arbetsmarknadsstöd på anvisning av arbetskraftsbyrån deltar i sådan arbets- och utbildningsprövning för utredande av utbildnings- och arbetsförutsättningarna, sådana rehabiliteringsundersökningar och sådan arbetsträning som avses i lagen om yrkesvägledning (43/60) och sysselsättningsförordningen (130/93), tryggas hans utkomst med arbetsmarknadsstöd.

12 §

Sysselsättningsplan

På utredning av förutsättningarna att sysselsätta mottagare av arbetsmarknadsstöd och på planer som syftar till att förbättra sysselsättningsförutsättningarna skall tillämpas vad som stadgas i sysselsättningslagen (275/87) och -förordningen samt föreskrivs med stöd av dem.

3 kap.

Förutsättningar för erhållande av arbetsmarknadsstöd

13 §

Rätt till arbetsmarknadsstöd

Berättigad till arbetsmarknadsstöd är en till arbetskraftsbyrån anmäld, arbetslös och arbetsför person som söker heltidsarbete, står till arbetsmarknadens förfogande och inte har kunnat anvisas arbete eller utbildning.

För att bibehålla sin rätt till arbetsmarknads-

stöd skall stödtagaren anmäla sig till arbetskraftsbyrån på det sätt som denna bestämmer.

Utan hinder av 1 mom. är den som får delinvalidpension berättigad till arbetsmarknadsstöd, även om han inte söker heltidsarbete.

14 §

Andra än finska medborgares rätt till arbetsmarknadsstöd

Den som inte är finsk medborgare har rätt till arbetsmarknadsstöd enligt denna lag, förutsatt att han i enlighet med ett för Finland bindande internationellt avtal eller ett uppehålls- eller arbetstillstånd har obegränsad rätt att arbeta här.

15 §

Begränsningar av arbetsmarknadsstödet

Om förutsättningarna för erhållande av arbetsmarknadsstöd gäller dessutom vad som i 5 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgas om arbetslöshetsdagpenning, om inte annat följer av 2 kap.

16 §

Vännetid

Till en person som avses i 2 § 1 punkten betalas arbetsmarknadsstöd när han, efter att ha anmält sig till arbetskraftsbyrån eller under en två års granskningsperiod före sin anmälan, i sammanlagt fyra månader har varit i arbete, självständig företagare eller arbetslös arbetssökande hos arbetskraftsbyrån eller deltagit i sådan arbetspraktik, utbildning, arbetsprövning eller av arbetsförvaltningen ordnad rehabilitering som avses i 2 kap. Denna begränsning tillämpas inte på den som har kommit ut på arbetsmarknaden efter fullbordad yrkesutbildning vid en läroanstalt.

Den som arbetat, varit företagare eller arbetsökande samtidigt som han studerat på heltid, anses inte ha varit på arbetsmarknaden.

17 §

Vägran att delta i arbetskraftspolitiska åtgärder

Den som upprepade gången vägrar delta i sådana av arbetskraftsbyrån erbjudna sysselsättningsfrämjande åtgärder som avses i 6 och 11 §§ eller i andra sysselsättningsfrämjande åtgärder som kan anses vara skäliga eller som

wägrar att ge sådana utredningar som avses i lagen om arbetsförmedling (246/59), har under sex veckor inte rätt till arbetsmarknadsstöd. Denna avbrottsid räknas från den dag då vägran skedde.

En stödtagare har alltid rätt att vägra delta i arbetspraktik samt yrkesväglednings- och rehabiliteringsåtgärder utanför sin pendlingsregion, utan att förlora sin rätt till arbetsmarknadsstöd.

18 §

Skyldighet att delta i utbildning

Den som utan giltigt skäl vägrar delta i sådan för honom lämpad utbildning som avses i 10 § och som ordnas inom hans pendlingsregion eller i utbildning under vilken han har rätt till förmåner på den nivå som stadgas i denna lag eller som efter att ha påbörjat en utbildning utan giltigt skäl har avbrutit eller av eget förvållande blivit avstängd från utbildningen, har under sex veckor inte rätt till arbetsmarknadsstöd. Denna avbrottsid räknas från det han vägrade delta i utbildningen, avbröt utbildningen eller blev avstängd från den.

Som utbildning som avses i 1 mom. betraktas i fråga om personer som inte fyllt 25 också yrkesutbildning där studeranden får sådana skäliga ersättningar som de som utbildas har rätt till.

19 §

Avbrytande av arbetskraftspolitiska åtgärder

Den som utan giltigt skäl avbryter eller av eget förvållande måste avbryta sitt deltagande i sådan arbetspraktik som avses i 6 § eller sådana yrkesväglednings- eller rehabiliteringsåtgärder som avses i 11 § och som måste anses vara skäliga, har under sex veckor efter avbrottet inte rätt till arbetsmarknadsstöd.

En stödtagare har rätt att avbryta sin arbetspraktik på en arbetsplats utan att förlora sin rätt till arbetsmarknadsstöd, när har i sammanlagt sex månader skött uppgifter hos en och samma praktikarrangör.

En stödtagare har rätt att avbryta sin arbetspraktik utan att förlora sin rätt till arbetsmarknadsstöd, om den som ordnat arbetspraktiken väsentligen försummar sina i 6 § 3 mom. stadgade förpliktelser eller underlåter att iaktta praktikavtalets villkor.

20 §

Rätt till arbetsmarknadsstöd i vissa fall

På arbetsmarknadsstöd tillämpas vad som i 7, 7 a, 9, 9 a och 10 §§ lagen om utkomstskydd för arbetslös stadgas om arbetslöshetsdagpenning.

Om det av den omständigheten att en stödtagare förfar på det sätt som avses i 17 § eller av att han upprepade gånger förfar på det sätt som avses i 18 eller 19 §, kan dras den slutsatsen att han inte vill delta i sysselsättningsfrämjande åtgärder, har han inte rätt till arbetsmarknadsstöd förrän han i minst åtta veckor varit i arbete eller deltagit i sådan utbildning som avses i 10 §.

Vid upprepad vägran att arbeta eller motsvarande förfarande skall i fråga om arbetsmarknadsstödet iakttas vad som i 11 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgas om arbetslöshetsdagpenning.

21 §

Rätt till arbetsmarknadsstöd under väntetid eller avbrottstid

Arbetsmarknadsstöd betalas utan hinder av 16—19 §§ för sådan tid då vederbörande under väntetid eller avbrottstid har deltagit i utbildning, arbetspraktik, arbetsprovning eller rehabilitering som avses i 2 kap.

22 §

Räkandet av avbrottstid i vissa fall

Avbrottstiden räknas från utgången av den väntetid som avses i 16 §, om det förfarande som avses i 17—19 §§ eller 20 § 1 mom. har ägt rum innan väntetiden löpt ut.

4 kap.

Arbetsmarknadsstödet storlek och varaktighet

23 §

Arbetsmarknadsstödet belopp

Arbetsmarknadsstödet fulla belopp är lika stort som den dagpenning som avses i 22 § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Arbetsmarknadsstödet fulla belopp skall räknas

ut med beaktande av 5 kap. 27 och 27 a §§ lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

24 §

Behovsprövning av arbetsmarknadsstöd

Vid prövningen av sökandens behov av ekonomiskt stöd skall beaktas hans egna bruttointkomster och även makens till den del de överstiger 300 mark i månaden. Med make jämställs den med vilken sökanden utan att ingå äktenskap fortgående bor i gemensamt hushåll i förhållanden av äktenskapsliknande natur. Makar som på grund av söndring varaktigt bor åtskilda betraktas inte som makar. Som inkomster beaktas emellertid inte

- 1) barnbidrag,
- 2) grunddelen och syskonförhöjningen av stöd för vård av barn i hemmet,
- 3) bostadsbidrag,
- 4) militärunderstöd,
- 5) livränta och tilläggsränta enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48),
- 6) frontmannapension enligt lagen om frontmannapension (119/77),
- 7) tilläggsdel enligt familjepensionslagen (38/69),
- 8) utkomststöd enligt socialvårdslagen (710/82) samt
- 9) ersättning för särskilda kostnader på grund av lyte, skada eller men.

Vederbörandes egna och makens i 1 mom. nämnda inkomster fastställs utgående från de vid beskattningen konstaterade inkomsterna. Arbetsmarknadsstödet bestäms dock enligt situationen vid den tidpunkt då stödet betalas ut, antingen på basis av de beräknade eller annars konstaterbara inkomsterna. Statsrådet skall fastställa de allmänna grunder enligt vilka folkpensionsanstalten utfärdar föreskrifter för sina lokalbyråer.

Från det månadsvis uträknade beloppet av sådant fullt arbetsmarknadsstöd som avses i 23 § skall i fråga om försörjningspliktiga dras av 75 procent från den enligt 1 och 2 mom. fastställda inkomstdel som överstiger 5 540 mark i månaden. I fråga om ensamstående skall på motsvarande sätt dras av 75 procent från den enligt 1 och 2 mom. bestämda del av inkomsterna som överstiger två tredjedelar av den ovan nämnda inkomstgränsen för försörjningspliktiga. Inkomstgränsen för ensamstående höjs till närmaste fulla belopp av tio mark. Inkomstgränsen för den som är försörjningsp-

liktig höjs med 630 mark för varje barn som inte har fyllt 18 år och som han skall försörja.

Om landets allmänna inkomstnivå väsentligt förändras skall de i denna paragraf stadgade markbeloppen justeras i motsvarighet till den förändrade lönenivån.

25 §

Betalning av arbetsmarknadsstöd utan behovsprövning

Något behov av ekonomiskt stöd förutsätts inte då vederbörandes rätt till arbetslöshetsdagpenning har upphört på grund av begränsningen i 26 § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Inte heller förutsätts något behov av ekonomiskt stöd under den tid vederbörande deltar i sådan utbildning, arbetspraktik, arbetsprovning eller av arbetsförvaltningen ordnad rehabilitering, som avses i 2 kap.

26 §

Partiellt arbetsmarknadsstöd

I arbetsmarknadsstöd till en sådan i 2 § 1 punkten angiven person som bor i sina föräldrars hushåll betalas 60 procent av det i enlighet med 23—25 §§ beräknade arbetsmarknadsstödet.

27 §

Arbetsmarknadsstödets varaktighet

Arbetsmarknadsstöd betalas för högst 300 dagar.

Till den som har uppfyllt det i 13 eller 16 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgade arbetsvillkoret och fått det maximala dagpenningens belopp som avses i 26 § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa, begynner en ny beräkning av de 300 dagar som avses i 1 mom. då vederbörande åter uppfyller villkoren för erhållande av arbetsmarknadsstöd.

Till den som deltar i sådan utbildning som avses i denna lags 10 § kan dessutom betalas arbetsmarknadsstöd till dess att utbildningen upphör, dock högst för 100 dagar. Om förutsättningarna för förlängning av den tid för vilken arbetsmarknadsstöd betalas skall stadgas genom förordning.

5 kap.

Sökande och betalning av arbetsmarknadsstöd

28 §

Ansökan om arbetsmarknadsstöd

Ansökan om arbetsmarknadsstöd riktas till folkpensionsanstaltens lokalbyrå. Lokalbyrån skall inhämta ett sådant utlåtande som avses i 3 §.

Arbetsmarknadsstöd beviljas inte utan särskilt skäl retroaktivt för en längre tid än tre månader före ansökan.

29 §

Betalning av arbetsmarknadsstöd

Arbetsmarknadsstöd betalas efter väntetidens utgång för högst fem dagar per kalendervecka. Om utbetalningen av arbetsmarknadsstödet gäller dessutom i tillämpliga delar vad som i 44 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgas om utbetalning av arbetslöshetsdagpenning.

6 kap.

Sökande av ändring

30 §

Folkpensionsanstaltens beslut samt sökande av ändring

Folkpensionsanstaltens lokalbyrå skall i ärenden som gäller beviljande, förvägrande och återkrav av arbetsmarknadsstöd ge sökanden ett skriftligt beslut.

Den som är missnöjd med folkpensionsanstaltens beslut får söka ändring i det hos arbetslöshetsnämnden och den som är missnöjd med arbetslöshetsnämndens beslut får söka ändring i det hos försäkringsdomstolen. I försäkringsdomstolens beslut får ändring inte sökas genom besvär.

Besvärsskriften skall tillställas folkpensionsanstaltens lokalbyrå inom 30 dagar efter att ändringssökanden fick del av beslutet.

Folkpensionsanstaltens beslut skall oberoende av om ändring söks i det iakttas till dess att ärendet har avgjorts genom ett beslut som vunnit laga kraft.

I ett sådant bindande utlåtande som en

arbetskraftsmyndighet har givit med stöd av 3 § får ändring inte särskilt sökas genom besvär.

31 §

Självrättelse

Folkpensionsanstalten skall behandla sökandes förmånsbesvär som rättelseärenden. Om de i besvären framförda yrkandena bifalls till alla delar skall ett rättelsebeslut ges i ärendet. I detta beslut får ändring sökas på det sätt som stadgas i 30 §.

Om det överklagade beslutet inte rättas så som nämns i 1 mom., skall folkpensionsanstalten inom 30 dagar efter besvärstidens utgång hänskjuta besvären jämte sitt utlåtande till vederbörande rättsmedelsinstans. Om de i besvären framförda yrkandena bifalls delvis, kan folkpensionsanstalten dock genom ett temporärt beslut rätta sitt tidigare beslut till den del som den bifaller ett i besvären framfört yrkande. Om ett besvärssärende redan behandlas i en rättsmedelsinstans skall rättsmedelsinstans omedelbart underrättas om saken.

Avvikelse kan ske från den i 2 mom. nämnda tidsfristen, under förutsättning att det behövs tilläggsutredning med anledning av besvären. Ändringssökanden skall i så fall utan dröjsmål underrättas om att tilläggsutredning inhämtas. Besvärsskriften jämte utlåtandet skall emellertid alltid tillställas rättsmedelsinstansen inom 60 dagar efter besvärstidens utgång.

32 §

Dagen för delfående av beslut

Ändringssökanden anses ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter att beslutet postades under den adress han uppgivit, om inte annat visas.

33 §

Undanröjande av laga kraft vunnet beslut

Grundar sig ett laga kraft vunnet beslut om arbetsmarknadsstöd på oriktig eller bristfällig utredning eller är beslutet uppenbart lagstridigt, kan försäkringsdomstolen på ansökan av vederbörande eller på framställning av folkpensionsanstalten och efter att ha hört vederbörande undanröja beslutet samt uppta ärendet eller förordna om dess upptagande till ny behandling.

Folkpensionsanstalten kan temporärt avbry-

ta utbetalningen av en förmån eller betala ut den i enlighet med sin framställning, till dess att ärendet har avgjorts på nytt.

Framkommer ny utredning i ett ärende som gäller beviljande av en förvägrad förmån eller ökande av en beviljad förmån, skall folkpensionsanstalten pröva ärendet på nytt. Folkpensionsanstalten kan utan hinder av ett tidigare laga kraft vunnet beslut bevilja en förvägrad förmån eller bevilja en förmån till ökat belopp. Också arbetslöshetsnämnden kan förfara på motsvarande sätt när den behandlar besvärssärenden. Ändring får sökas i beslutet på det sätt som stadgas i 30 §.

7 kap.

Särskilda stadganden

34 §

Arbetskraftspolitiskt utlåtande

Arbetskraftsbyrån eller arbetskraftskommissionen skall ge utlåtande till folkpensionsanstaltens lokalbyrå om huruvida de förutsättningar för arbetsmarknadsstöd blivit uppfyllda som stadgas i 13—22 §§ och 25 § 2 mom. Utlåtande skall ges om de förutsättningar som stadgas i 15 § endast såvida på arbetsmarknadsstödet tillämpas vad som i 5 § 1 mom. 3, 8 och 10 punkten samt 2, 5 och 6 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgas om arbetslöshetsdagpenning.

Utlåtandet är bindande för folkpensionsanstaltens lokalbyrå. Arbetskraftsbyrån och arbetskraftskommissionen skall på begäran av lokalbyrån utan dröjsmål komplettera sitt utlåtande.

Något utlåtande skall dock inte ges när arbetstagaren har permitterats för viss tid, enligt vad som stadgas i 17 och 18 §§ lagen om utkomstskydd för arbetslösa, och permitteringen gäller minst tio arbetstagar.

35 §

Återkrav

Har arbetsmarknadsstöd betalats utan grund eller till ett alltför stort belopp, skall det grundlöst utbetalda stödet återkrävas. Stödet kan emellertid inte återkrävas om det har betalats ut tidigare än fem år innan folkpensionsanstalten fick vetskap om orsaken till den grundlösa utbetalningen.

Återkrav av arbetsmarknadsstöd kan helt eller delvis lämnas därhän, om det anses vara skäligt att förfara så och utbetalningen av stödet inte kan anses ha berott på svikligt förfarande eller grov oaktsamhet från sökandens sida eller om det belopp som kunde återkrävas är ringa.

Om återkrav av arbetsmarknadsstöd gäller dessutom i tillämpliga delar vad som i 31 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgas om återindrivning.

36 §

Indrivning av arbetsmarknadsstöd i vissa fall

Har en person fått arbetsmarknadsstöd för samma tid som han retroaktivt får dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63), dagpenning eller olycksfallspension enligt lagen om olycksfallsförsäkring eller sådan förmån som avses i 45 § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa, får folkpensionsanstalten driva in det för denna tid grundlöst utbetalda beloppet från den retroaktiva förmånen.

Om indrivning av arbetsmarknadsstöd gäller dessutom i tillämpliga delar vad som stadgas i 45 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Har en person grundlöst fått grunddagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa för samma tid som han retroaktivt får arbetsmarknadsstöd, får folkpensionsanstaltens lokalbyrå driva in den för denna tid grundlöst utbetalda grunddagpenningen från det retroaktivt utbetalda arbetsmarknadsstödet. På motsvarande sätt får lokalbyrån driva in grundlöst utbetalt arbetsmarknadsstöd från sådan grunddagpenning som betalas ut retroaktivt.

37 §

Utmätning

Arbetsmarknadsstöd får inte utmätas. Ett avtal enligt vilket en på denna lag baserad rättighet överförs på någon annan, är ogiltigt.

38 §

Straffstadgande

Den som på bedrägligt sätt skaffar eller försöker skaffa arbetsmarknadsstöd skall dömas enligt 36 kap. 1—3 §§ strafflagen.

39 §

Tillämpning av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

Om annat inte följer av denna lag skall på arbetsmarknadsstöd tillämpas vad som i 28 § 4 och 6 mom., 29, 32, 36, 36 a och 39 §§, 42 § 2—5 mom., 43 a, 43 b och 43 c §§, 44 § 3 mom. och 46 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgas om arbetslöshetsdagpenning och utkomstskyddsärenden.

40 §

Närmare stadganden

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

8 kap.

Ikraftträdelsestadganden

41 §

Ikraftträdelsestadgande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

42 §

Övergångsstadgande

Denna lags 2 § 2 punkten tillämpas i det fall att rätten till arbetslöshetsdagpenning har upphört när denna lag trädde i kraft. Har på en persons grunddagpenning tillämpats de behovsprövningsstadganden i lagen om utkomstskydd för arbetslösa som gällde när denna lag trädde i kraft, har han rätt till arbetsmarknadsstöd om han är i behov av ekonomiskt stöd.

3.

Lag**om ändring av lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 3 augusti 1990 om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90) 15 § samt fogas till lagen en ny 15 a § som följer:

15 §

Rätt till utbildningsstöd

Rätt till utbildningsstöd har en studerande som fyllt 18 år och som när han blir arbetslös eller påbörjar sin utbildning uppfyller arbetsvillkoret enligt 13 § 2 mom. eller 16 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa, förutsatt att han inte fått arbetslöshetsdagpenning under den maximitid som stadgas i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Utbildningsstöd betalas som grundstöd eller förtjänststöd. Grundstöd betalas inte för den tid under vilken studeranden är berättigad till förtjänststöd.

15 a §

Särskilda förutsättningar för erhållande av förtjänststöd

En studerande har rätt till förtjänststöd om han enligt 16 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa är berättigad till dagpenning avvägd enligt förtjänsten. Villkor för att erhålla förtjänststödet förtjänstdel är dessutom att

1) studeranden är arbetslös eller permitterad,
2) hans arbetstid har förkortats så som avses i 17 och 18 §§ lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller enligt 39 a § lagen om arbetsavtal,

3) han utför deltidsarbete enligt 19 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller sköter en bisyssla enligt lagens 21 § eller att

4) han hotas av arbetslöshet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Lagen skall tillämpas om rätt till utbildningsstöd inträder sedan den har trätt i kraft. Vid beräkandet av den tid som avses i 15 § skall beaktas också tid som hänför sig till tiden före denna lags ikraftträdande.

Den vars rätt till arbetslöshetsdagpenning avvägd enligt förtjänsten har upphört före denna lags ikraftträdande på grund av att den maximitid uppnåtts som avses i 26 § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa, har utan hinder av 15 § rätt till grundstöd och övriga studiesociala förmåner.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

4.

Lag**om ändring av lagen om pension för arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/61) 4 c § 1 mom. 3 och 4 punkten samt 3 mom., 4 l § 3 mom., 6 a § 2 mom. 4 punkten och 3 mom. samt 19 a § 3 mom., dessa lagrum sådana de lyder, 4 c § 1 mom. 3 och 4 punkten samt 3 mom. och 6 a § 2 mom. 4 punkten samt 3 mom. i lag av den 28 juni 1993 (559/93), 4 l § 3 mom. i lag av den 27 mars 1991 (612/91) och 19 a § 3 mom. i lag av den 18 januari 1985 (50/85), som följer:

4 c §

Berättigad till arbetslöshetspension är en långvarigt arbetslös arbetstagare som har fyllt 60 år, förutsatt att

3) han företer av Arbetskraftsmyndighet utfärdat intyg över att han är arbetslös arbetssökande hos Arbetskraftsbyrån och att honom inte kan anvisas sådant arbete som han inte kan vägra ta emot utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84) eller sin rätt till arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd (/), och att

4) han företer ett av Arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten utfärdat intyg över att han enligt 26 § 1 och 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte längre har rätt till arbetslöshetsdagpenning.

Arbetslöshetspensionen är lika stor som den invalidpension enligt denna lag vilken skulle ha beviljats arbetstagaren, om han vid tidpunkten för arbetslöshetens början varit berättigad till invalidpension. Vid fastställande av pensionen anses arbetstagaren ha blivit arbetslös den dag för vilken till honom första gången har utbetalts arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd under de 60 senast förflutna veckorna, räknat från den dag som infaller tidigast en månad före den dag då det i 1 mom. 3 punkten nämnda intyget utfärdats av Arbetskraftsmyndigheten.

4 l §

Sådant rehabiliteringsunderstöd enligt prövning som avses i 4 k § 3 mom. uppgår högst till

rehabiliteringspenningen uträknad för sex månader. Understödet fastställs som ett engångsbelopp och betalas i en eller flera poster. Rehabiliteringsstöd enligt prövning betalas inte för den tid under vilken arbetstagaren har rätt till arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller till arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd.

6 a §

Vid beräkandet av de 360 dagar som avses i 1 mom. beaktas inte de dagar då arbetstagaren

4) har fått dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd, högst för ett antal dagar som motsvarar det maximiantal som stadgas i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa,

Har en arbetstagare fått arbetslöshetsdagpenning med stöd av 26 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa innan de i 1 eller 2 mom. avsedda 360 dagarna har förflutit efter att arbetsförhållandet upphörde, skall den återstående tiden räknas såsom till pension berättigande tid när den invalidpension som beviljas på grundval av detta arbetsförhållande fastställs.

19 a §

Om en arbetstagare har fått arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller arbetsmarknadsstöd enligt lag-

en om arbetsmarknasstöd för den tid för vilken honom beviljas pension retroaktivt, skall pensionsanstalten på yrkande av arbetslöshetskassan eller socialförsäkringskommissionen utbetala den retroaktiva pensionen till arbetslöshetskassan eller socialförsäkringskommissionen,

till den del pensionen motsvarar beloppet av den arbetslöshetspenning eller det arbetsmarknasstöd som utbetalts för samma tid.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

5.

Lag

om ändring av 7 § lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 7 § 2 mom. 4 punkten och 3 mom. lagen den 9 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62),
dessa lagrum sådana de lyder i lag av den 28 juni 1993 (560/93), som följer:

7 §

Vid beräkandet av de 540 dagar som avses i 1 mom. beaktas inte de dagar då arbetstagaren

-----
4) har fått dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84) eller arbetsmarknasstöd enligt lagen om arbetsmarknasstöd (/), högst för ett antal dagar som motsvarar det maximiantal som stadgas i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa,

Har arbetstagaren fått arbetslöshetsdagpenning med stöd av 26 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa innan den tid av 540 dagar som avses i 1 och 2 mom. har förflutit sedan den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till arbetsoförmågan uppkom, skall även lönen för den återstående tiden räknas såsom till pension berättigande när invalidpensionen fastställs.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994

6.

Lag

om ändring av ikraftträdelsestadgandet i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 2, 5 och 9 mom. i ikraftträdelsestadgandet i lagen den 28 juni 1993 om ändring av lagen om pension för arbetstagare (559/93) som följer:

Lagen tillämpas på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet inträffar sedan lagen har trätt i kraft. Stadgandena i 5 b § 2 och 5—8 mom. tillämpas dock även på pensioner där pensionsfallet har inträffat innan lagen har trätt i kraft.

På en arbetstagare som har fyllt 55 år innan denna lag har trätt i kraft och som vid ikraftträdandet har rätt till dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller till utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, tillämpas fortfarande 4 c § lagen om pension för arbetstagare sådant detta lagrum lyder när denna lag träder i kraft.

När detta stadgande tillämpas anses arbetstagaren ha rätt till dagpenning även under den självrisktid som avses i 12 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och den 1 januari 1994.

b § 4 mom. motsvarar det löneindextal som fastställts för 1966.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Det belopp som anges i 8 § 2 mom. och 19

7.

Lag

om ändring av ikraftträdelsestadgandet i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden

I enlighet med riksdagens beslut ändras 3 mom. i ikraftträdelsestadgandet i lagen den 28 juni 1993 om ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (560/93) som följer:

På en arbetstagare som har fyllt 55 år innan denna lag trätt i kraft och som då lagen träder i kraft har rätt till arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller till utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, tillämpas fortfarande 4 c § lagen om pension för arbetstagare

sådant detta lagrum lyder när denna lag träder i kraft. När stadgandet tillämpas anses arbetstagaren ha rätt till dagpenning även under den självrisktid som avses i 12 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och den 1 januari 1994.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Helsingfors den 15 oktober 1993

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Social- och hälsovårdsminister *Jorma Huuhtanen*

1.

Lag**om ändring av lagen om utkomtskydd för arbetslösa**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 24 augusti 1984 om utkomtskydd för arbetslösa (602/84) 14 § och 47 § 1 mom. 5 punkten,

dess lagrum sådana de lyder, 14 § delvis ändrad genom lag av den 28 december 1990 (1365/90) och 47 § 1 mom. 5 punkten i lag av den 28 december 1990 (1367/90), samt

ändras 3 § 3 mom., 5 § 1 mom. 1 punkten, 13 §, 22 § 2 mom. och 26 §,

av dessa lagrum 3 § 3 mom. sådant det lyder i nämnda lag av den 28 december 1990 (1367/90), 13 § sådan den lyder ändrad genom lagar av den 27 februari 1987 och den 30 december 1992 (226/87 och 1692/92), 26 § sådan den lyder delvis ändrad genom lagar av den 20 januari 1989 (69/89), den 28 december 1990 (1365/90) och den 12 juli 1993 (665/93), som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

3 §

Verkställande organ

Arbetskraftskommissionerna eller arbetskraftsbyråerna skall om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för utkomtskydd, om vilka stadgas i 4 §, 5 § 1 mom. 3, 8 och 10 punkten samt 2, 5 och 6 mom., 7—11 §§ och 13 § 2 mom., avge ett utlåtande som är bindande för respektive socialförsäkringskommission och arbetslöshetskassa så som närmare stadgas genom förordning. Arbetskraftskommissionen eller arbetskraftsbyrån skall på begäran av arbetslöshetskassan eller socialförsäkringskommissionen utan dröjsmål komplettera sitt utlåtande.

Arbetskraftskommissionerna eller arbetskraftsbyråerna skall om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för utkomtskydd, om vilka stadgas i 4 §, 5 § 1 mom. 3, 8 och 10 punkten samt 2, 5 och 6 mom. och 7—11 §§, avge ett utlåtande som är bindande för respektive socialförsäkringskommission och arbetslöshetskassa så som närmare stadgas genom förordning. Arbetskraftskommissionen eller arbetskraftsbyrån skall på begäran av arbetslöshetskassan eller socialförsäkringskommissionen utan dröjsmål komplettera sitt utlåtande.

5 §

Begränsningar i rätten till arbetslöshetspenning

Berättigad till arbetslöshetsdagpenning är inte en person

1) som inte har fyllt 17 år;

5 §

Begränsningar i rätten till arbetslöshetspenning

Berättigad till arbetslöshetsdagpenning är inte en person

1) som inte har fyllt 18 år;

13 §

Rätt till grunddagpenning

Rätt till grunddagpenning har den som uppfyller de allmänna villkoren för utkomtskydd för arbetslösa enligt 2 kap. och som är i behov av ekonomiskt stöd. Behov av ekonomiskt stöd krävs dock inte av en person över 55 år som

13 §

Rätt till grunddagpenning

Rätt till grunddagpenning har den som uppfyller de allmänna villkoren för utkomtskydd för arbetslösa enligt 2 kap. samt arbetsvillkoret.

Gällande lydelse

då han blir arbetslös har uppfyllt det i 16 § 2—5 mom. nämnda arbetsvillkoret.

Den som första gången kommer ut på arbetsmarknaden har under tre månader räknat från den dag då detta skedde inte rätt till grunddagpenning. Denna begränsning tillämpas dock inte på den som blivit arbetsökande efter fullbordad yrkesutbildning vid en läroanstal, eller på den som tidigare har varit företagare och som med beaktande av den yrkesskicklighet som han besitter och det arbete som han utfört kan anses ha varit på arbetsmarknaden och som har avbrutit eller lagt ned sin företagsverksamhet.

14 §

Behovsprövning av grunddagpenning

Då behovet av ekonomiskt stöd prövas, skall beaktas sökandens egna inkomster i sin helhet och hans makes inkomster, till den del de överstiger 280 mark i månaden, dock inte barnbidrag, grunddelen av stöd för vård av barn i hemmet och syskonförhöjning, bostadsbidrag, militärunderstöd samt livränta och tilläggsränta enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48), frontmannapension enligt lagen om frontmannapension (119/77), utkomststöd enligt socialvårdslagen (710/82) samt ersättning för särskilda kostnader till följd av lyte, kroppsskada eller men.

Vederbörandes egna och hans makes i 1 mom. nämnda inkomster fastställs utgående från de vid beskattningen konstaterade inkomsterna. Arbetslöshetsdagpenningen bestäms dock enligt den situation som råder vid den tidpunkt då dagpenningen betalas ut, på basis antingen av beräknade inkomster eller av de inkomster som annars kan konstateras. Statsrådet skall fastställa de allmänna grunder enligt vilka folkpensionsanstalten utfärdar föreskrifter för socialförsäkringskommissionerna. Folkpensionsanstalten skall övervaka socialförsäkringskommissionernas verksamhet och särskilt fästa avseende vid att de handlägger ärendena enligt enhetliga grunder.

Från det månadsvis uträknade beloppet av sådan full grunddagpenning som avses i 22 § 1 mom. och 24 § skall i fråga om försörjningspliktiga dras av 75 procent av den enligt 1 och 2

Föreslagen lydelse

Arbetsvillkoret blir uppfyllt då vederbörande under de närmast föregående 24 månaderna (granskningsperioden) i 26 veckor har varit i sådant arbete där arbetstiden under varje vecka har uppgått till minst 18 timmar eller där den regelbundna arbetstiden enligt arbetsavtalet under en utjämningsperiod har varit åtminstone i genomsnitt 18 timmar i veckan och lönen har betalats enligt kollektivavtal eller, om det inte finns något kollektivavtal inom branschen, har överensstämmt med gängse lön på orten. Vid uppfyllandet av arbetsvillkoret beaktas arbete som vederbörande har utfört efter att ha fyllt 17 år. På arbetsvillkoret tillämpas dessutom vad som, stadgas i 16 § 3—5 mom.

14 §

Behovsprövning av grunddagpenning

(14 § upphävs)

Gällande lydelse

mom. fastställda inkomst del som överstiger 5 150 mark i månaden. I fråga om ensamstående avdras på motsvarande sätt 75 procent från den enligt 1 och 2 mom. bestämda del av inkomsterna som överstiger två tredjedelar av ovan nämnda inkomstgräns för försörjningspliktiga. Inkomstgränsen för ensamstående höjs till närmaste fulla belopp av tio mark.

Den inkomstgräns för en försörjningspliktig som avses i 3 mom. höjs med 590 mark för varje barn som inte har fyllt 18 år som han skall försörja.

Utan hinder av vad som är stadgat i denna paragraf skall i grunddagpenning betalas högst det belopp som uträknats enligt 21 § 2 mom. och 27 § 1 mom.

Föreslagen lydelse

22 §

Grunddagpenningens belopp

Grunddagpenningens belopp beräknas med beaktande av vad som stadgas i 14, 17—19, 21 och 27 §§.

26 §

Dagpenningsperiodens längd

Grunddagpenning betalas utan tidsgränsning och enligt förtjänsten avvägd dagpenning betalas för sammanlagt högst 500 arbetslöshetsdagar under fyra på varandra följande kalenderår. Det sammanlagda antalet arbets-, självrisk- och ersättningsdagar under varje kalendervecka får vara högst fem. Vid beräkning av maximumantalet på fem dagar betraktas som ersättningsdagar även sådana dagar då vederbörande får utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Såsom självriskdagar betraktas även de arbetslöshetsdagar som ingår i de tider som nämns i 7 § 1 mom., 8 §, 9 § 1 och 4 mom. och 13 § 2 mom.

(2 mom. har upphävts)

Utan hinder av vad 1 mom. stadgar om det maximibelopp som utbetalas under fyra på varandra följande kalenderår kan till den som fyllt 55 år innan maximitiden gått ut dessutom betalas grunddagpenning eller dagpenning avvägd enligt förtjänsten högst till utgången av den kalendermånad under vilken han fyller 60 år.

Till den som har erhållit det i 1 mom.

Grunddagpenningens belopp beräknas med beaktande av vad som stadgas i 17—19 och 27 §§.

26 §

Dagpenningsperiodens längd

Grunddagpenning och enligt förtjänsten avvägd dagpenning betalas för sammanlagt högst 500 arbetslöshetsdagar under fyra på varandra följande kalenderår. Det sammanlagda antalet arbets-, självrisk- och ersättningsdagar under varje kalendervecka får vara högst fem. Vid beräkning av maximumantalet på fem dagar betraktas som ersättningsdagar även sådana dagar då vederbörande får utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Såsom självriskdagar betraktas även de arbetslöshetsdagar som ingår i de tider som nämns i 7 § 1 mom., 8 § samt 9 § 1 och 4 mom.

Utan hinder av vad 1 mom. stadgar om det maximibelopp som utbetalas under fyra på varandra följande kalenderår kan till den som fyllt 55 år innan maximitiden gått ut dessutom betalas grunddagpenning eller dagpenning avvägd enligt förtjänsten högst till utgången av den kalendermånad under vilken han fyller 60 år.

Till den som har erhållit det i 1 mom.

Gällande lydelse

nämnda maximibeloppet av den enligt förtjänsten avvägda dagpenningen kan utbetalas enligt förtjänsten avvägd dagpenning först efter det att han ånyo uppfyllt *det i 16 § nämnda* arbetsvillkoret. Samma begränsning tillämpas om en person genom att underlåta att ansöka om dagpenning eller annars har förorsakat att den i 1 mom. nämnda maximitiden för dagpenningsperioden inte har gått till ända.

Om en person under den i 1 mom. nämnda tiden av fyra år har uppfyllt *det i 16 § avsedda* arbetsvillkoret under en granskningsperiod om åtta månader, begynner en ny beräkning av de 500 dagar som avses i 1 mom. och som ingår i fyra på varandra följande kalenderår, då han på nytt börjar få dagpenning.

Föreslagen lydelse

nämnda maximibeloppet av *grunddagpenningen* eller den enligt förtjänsten avvägda dagpenningen kan utbetalas *grunddagpenning* eller enligt förtjänsten avvägd dagpenning först efter det att han ånyo uppfyllt *det såsom förutsättning för erhållande av dagpenning uppställda* arbetsvillkoret. Samma begränsning tillämpas om en person genom att underlåta att ansöka om dagpenning eller annars har förorsakat att den i 1 mom. nämnda maximitiden för dagpenningsperioden inte har gått till ända.

Om en person under den i 1 mom. nämnda tiden av fyra år har uppfyllt *det såsom förutsättning för erhållande av dagpenning uppställda* arbetsvillkoret under en granskningsperiod om åtta månader, begynner en ny beräkning av de 500 dagar som avses i 1 mom. och som ingår i fyra på varandra följande kalenderår, då han på nytt börjar få dagpenning.

47 §

Bemyndigande att utfärda förordning

Genom förordning stagas:

5) om när en person anses vara på arbetsmarknaden enligt 13 § 2 mom.

Genom förordning stagas:

(5 punkt upphävs)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994 och den tillämpas på arbetslöshetsdagpenning som hänför sig till tiden efter att lagen har trätt i kraft.

I det arbetsvillkor som avses i lagens 13 § inräknas arbete som hänför sig till tiden efter att lagen har trätt i kraft. I den maximitid för utbetalning av grunddagpenning som avses i 26 § inräknas också tid som infallit före denna lags ikraftträdande. Den som

1) när denna lag träder i kraft får grunddagpenning,

2) när denna lag träder i kraft får utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning och som på nytt anmäler sig som arbetslös arbetssökande inom 14 dagar efter avslutad utbildning eller som

3) före denna lags ikraftträdande helt eller delvis har uppfyllt det arbetsvillkor som avses i 13 §, har rätt till grunddagpenning enligt de stadganden som gällde när denna lag trädde i kraft för minst 300 arbetslöshetsdagar, dock högst till den 31 december 1995.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsetter får vidtas innan den träder i kraft.

3.

Lag**om ändring av lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 3 augusti 1990 om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90) 15 § samt fogas till lagen en ny 15 a § som följer:

Gällande lydelse

15 §

Rätt till utbildningsstöd

Utbildningsstöd betalas som grundstöd eller förtjänststöd.

En studerande har under de förutsättningar som nämns nedan rätt till grundstöd. Grundstöd betalas inte för den tid under vilken studeranden är berättigad till förtjänststöd.

En studerande har rätt till förtjänststöd om han enligt 16 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa är berättigad till dagpenning avvägd enligt förtjänsten. Villkor för att erhålla förtjänststödet förtjänstdel är dessutom att

- 1) studeranden är arbetslös eller permitterad,
- 2) hans arbetstid har förkortats enligt 17 och 18 §§ lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller 39 a § lagen om arbetsavtal,
- 3) han utför deltidsarbete enligt 19 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller sköter en bsysssla enligt lagens 21 § eller om
- 4) han hotas av arbetslöshet.

Föreslagen lydelse

15 §

Rätt till utbildningsstöd

Rätt till utbildningsstöd har en studerande som fyllt 18 år och som när han blir arbetslös eller påbörjar sin utbildning uppfyller arbetsvillkoret enligt 13 § 2 mom. eller 16 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa, förutsatt att han inte fått arbetslöshetsdagpenning under den maximitid som stadgas i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Utbildningsstöd betalas som grundstöd eller förtjänststöd. Grundstöd betalas inte för den tid under vilken studeranden är berättigad till förtjänststöd.

15 a §

Särskilda förutsättningar för erhållande av förtjänststöd

En studerande har rätt till förtjänststöd om han enligt 16 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa är berättigad till dagpenning avvägd enligt förtjänsten. Villkor för att erhålla förtjänststödet förtjänstdel är dessutom att

- 1) studeranden är arbetslös eller permitterad,
- 2) hans arbetstid har förkortats så som avses i 17 och 18 §§ lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller enligt 39 a § lagen om arbetsavtal,
- 3) han utför deltidsarbete enligt 19 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller sköter en bsysssla enligt lagens 21 § eller att
- 4) han hotas av arbetslöshet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

*Lagen skall tillämpas om rätt till utbildningss-
töd inträder sedan den har trätt i kraft. Vid
beräkandet av den tid som avses i 15 § skall
beaktas också tid som hänför sig till tiden före
denna lags ikraftträdande.*

*Den vars rätt till arbetslöshetsdagpenning
avvägd enligt förtjänsten har upphört före denna
lags ikraftträdande på grund av att den maxi-
mitid uppnåtts som avses i 26 § 1 mom. lagen
om utkomstskydd för arbetslösa, har utan hinder
av 15 § rätt till grundstöd och övriga stu-
diesociala förmåner.*

*Åtgärder som verkställigheten av lagen förut-
sätter får vidtas innan den träder i kraft.*

4.

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/61) 4 c § 1 mom. 3 och 4 punkten samt 3 mom., 4 l § 3 mom., 6 a § 2 mom. 4 punkten och 3 mom. samt 19 a § 3 mom., dessa lagrum sådana de lyder, 4 c § 1 mom. 3 och 4 punkten samt 3 mom. och 6 a § 2 mom. 4 punkten samt 3 mom. i lag av den 28 juni 1993 (559/93), 4 l § 3 mom. i lag av den 27 mars 1991 (612/91) och 19 a § 3 mom. i lag av den 18 januari 1985 (50/85), som följer:

Gällande lydelse

4 c §

Berättigad till arbetslöshetspension är en långvarigt arbetslös arbetstagare som har fyllt 60 år, förutsatt att

3) han företer av Arbetskraftsmyndighet utfärdat intyg över att han är arbetslös arbetssökande hos Arbetskraftsbyrån och att honom inte kan anvisas sådant arbete som han inte kan vägra ta emot utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84); och att

4) han företer ett av Arbetslöshetskassa utfärdat intyg över att han enligt 26 § 1 och 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte längre har rätt till till dagpenning avvägd enligt förtjänsten; en arbetstagare som fått grunddagpenning skall dock förete ett av Folkpensionsanstalten utfärdat intyg över att han har fått grunddagpenning för de dagar som motsvarar maximiantalet dagar enligt nämnda lagrum.

Arbetslöshetspensionen är lika stor som den invalidpension enligt denna lag vilken skulle ha beviljats arbetstagaren, om han vid tidpunkten för arbetslöshetens början varit berättigad till full invalidpension. Vid fastställande av pensionen anses arbetstagaren ha blivit arbetslös den dag för vilken till honom första gången har utbetalts arbetslöshetsdagpenning under de 60 senast förflutna veckorna. Nämnda tid om 60 veckor räknas från den dag som infaller tidigast en månad före den dag då det i 1 mom. 3 punkten nämnda intyget utfärdats av Arbetskraftsmyndigheten.

Föreslagen lydelse

4 c §

Berättigad till arbetslöshetspension är en långvarigt arbetslös arbetstagare som har fyllt 60 år, förutsatt att

3) han företer av Arbetskraftsmyndighet utfärdat intyg över att han är arbetslös arbetssökande hos Arbetskraftsbyrån och att honom inte kan anvisas sådant arbete som han inte kan vägra ta emot utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84) eller sin rätt till arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd (/); och att

4) han företer ett av Arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten utfärdat intyg över att han enligt 26 § 1 och 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte längre har rätt till arbetslöshetsdagpenning.

Arbetslöshetspensionen är lika stor som den invalidpension enligt denna lag vilken skulle ha beviljats arbetstagaren, om han vid tidpunkten för arbetslöshetens början varit berättigad till invalidpension. Vid fastställande av pensionen anses arbetstagaren ha blivit arbetslös den dag för vilken till honom första gången har utbetalts arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd under de 60 senast förflutna veckorna, räknat från den dag som infaller tidigast en månad före den dag då det i 1 mom. 3 punkten nämnda intyget utfärdats av Arbetskraftsmyndigheten.

4 l §

Sådant rehabiliteringsunderstöd enligt prov-

Sådant rehabiliteringsunderstöd enligt prov-

Gällande lydelse

ning som avses i 4 k § 3 mom. uppgår högst till rehabiliteringspenningen uträknad för sex månader. Understödet fastställs som ett engångsbelopp och betalas i en eller flera poster. Rehabiliteringsstöd enligt prövning betalas inte för den tid under vilken arbetstagaren har rätt till arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

6 a §

Vid beräkandet av de 360 dagar som avses i 1 mom. beaktas inte de dagar då arbetstagaren

4) har fått dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa; *dock högst enligt det antal som motsvarar det i 26 § nämnda lag stadgade maximiantalet dagar för vilka kan betalas dagpenning avvägd enligt förtjänsten;*

Har en arbetstagare fått *enligt förtjänsten avvägd* dagpenning med stöd av 26 § 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa innan de i 1 eller 2 mom. avsedda 360 dagarna har förflutit efter att arbetsförhållandet upphörde, skall den återstående tiden räknas såsom till pension berättigande tid när den invalidpension som beviljas på grundval av detta arbetsförhållande fastställs.

19 a §

Om arbetstagare fått i lagen om utkomstskydd för arbetslösa nämnd arbetslöshetsdagpenning för den tid för vilken honom beviljas pension retroaktivt, skall pensionsanstalten på yrkande av arbetslöshetskassan eller socialförsäkringskommissionen utbetala den retroaktiva pensionen till arbetslöshetskassan eller socialförsäkringskommissionen, till den del pensionen motsvarar beloppet av arbetslöshetsdagpenning som utbetalts för samma tid.

Föreslagen lydelse

ning som avses i 4 k § 3 mom. uppgår högst till rehabiliteringspenningen uträknad för sex månader. Understödet fastställs som ett engångsbelopp och betalas i en eller flera poster. Rehabiliteringsstöd enligt prövning betalas inte för den tid under vilken arbetstagaren har rätt till arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa *eller till arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd.*

6 a §

Vid beräkandet av de 360 dagar som avses i 1 mom. beaktas inte de dagar då arbetstagaren

4) har fått dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa *eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd, högst för ett antal dagar som motsvarar det maximiantal som stadgas i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa;*

Har en arbetstagare fått *arbetslöshetsdagpenning* med stöd av 26 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa innan de i 1 eller 2 mom. avsedda 360 dagarna har förflutit efter att arbetsförhållandet upphörde, skall den återstående tiden räknas såsom till pension berättigande tid när den invalidpension som beviljas på grundval av detta arbetsförhållande fastställs.

-Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

5.

Lag**om ändring av 7 § lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 7 § 2 mom. 4 punkten och 3 mom. lagen den 9 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62),

dess lagrum sådana de lyder i lag av den 28 juni 1993 (560/93), som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

7 §

 Vid beräkandet av de 540 dagar som avses i 1 mom. beaktas inte de dagar då arbetstagaren:

4) har fått dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84) dock högst enligt det antal som motsvarar det i 26 § nämnda lag stadgade maximiantalet dagar för vilka kan betalas dagpenning avvägd enligt förtjänsten;

 Har arbetstagaren fått enligt förtjänsten avvägd dagpenning med stöd av 26 § 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa innan den tid av 540 dagar som avses i 1 och 2 mom. har förflutit sedan den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till arbetsoförmågan uppkom, skall även lönen för den återstående tiden räknas såsom till pension berättigande när invalidpensionen fastställs.

 Vid beräkandet av de 540 dagar som avses i 1 mom. beaktas inte de dagar då arbetstagaren:

4) har fått dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84) eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd (/), högst för ett antal dagar som motsvarar det maximiantal som stadgas i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa;

 Har arbetstagaren fått arbetslöshetsdagpenning med stöd av 26 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa innan den tid av 540 dagar som avses i 1 och 2 mom. har förflutit sedan den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till arbetsoförmågan uppkom, skall även lönen för den återstående tiden räknas såsom till pension berättigande när invalidpensionen fastställs.

 Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994

6.

Lag**om ändring av ikraftträdelsestadgandet i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 2, 5 och 9 mom. i ikraftträdelsestadgandet i lagen den 28 juni 1993 om ändring av lagen om pension för arbetstagare (559/93) som följer:

Gällande lydelse

Lagen tillämpas på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet inträffar sedan lagen har trätt i kraft. Stadgandena i 5 b § 2 och 6—8 mom. tillämpas dock även på pensioner där pensionsfallet har inträffat innan lagen har trätt i kraft.

På en arbetstagare som har fyllt 55 år innan denna lag har trätt i kraft och som vid ikraftträdandet har rätt till dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa tillämpas fortfarande 4 c § lagen om pension för arbetstagare sådant detta lagrum lyder när denna lag träder i kraft. När detta stadgande tillämpas anses arbetstagaren ha rätt till dagpenning även under den självrisktid som avses i 12 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och den 1 januari 1994.

Det belopp som anges i 8 § 2 mom. motsvarar det löneindextal som fastställts för 1966 och det belopp som anges i 19 b § 4 mom. motsvarar det löneindextal som fastställts för 1978.

Föreslagen lydelse

Lagen tillämpas på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet inträffar sedan lagen har trätt i kraft. Stadgandena i 5 b § 2 och 5—8 mom. tillämpas dock även på pensioner där pensionsfallet har inträffat innan lagen har trätt i kraft.

På en arbetstagare som har fyllt 55 år innan denna lag har trätt i kraft och som vid ikraftträdandet har rätt till dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa *eller till utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning*, tillämpas fortfarande 4 c § lagen om pension för arbetstagare sådant detta lagrum lyder när denna lag träder i kraft. När detta stadgande tillämpas anses arbetstagaren ha rätt till dagpenning även under den självrisktid som avses i 12 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och den 1 januari 1994.

Det belopp som anges i 8 § 2 mom. och 19 b § 4 mom. motsvarar det löneindextal som fastställts för 1966.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

7.

Lag

om ändring av ikraftträdelsestadgandet i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 5 mom. i ikraftträdelsestadgandet i lagen den 28 juni 1993 om ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (560/93) som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

På en arbetstagare, som har fyllt 55 år innan denna lag trätt i kraft och som då lagen träder i kraft har rätt till dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, tillämpas fortfarande 4 c § lagen om pension för arbetstagare sådant detta lagrum lyder när denna lag träder i kraft. När stadgandet tillämpas anses arbetstagaren ha rätt till dagpenning även under den självrisktid som avses i 12 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och den 1 januari 1994.

På en arbetstagare, som har fyllt 55 år innan denna lag trätt i kraft och som då lagen träder i kraft har rätt till *arbetslöshetsdagpenning* enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa *eller till utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning*, tillämpas fortfarande 4 c § lagen om pension för arbetstagare sådant detta lagrum lyder när denna lag träder i kraft. När stadgandet tillämpas anses arbetstagaren ha rätt till dagpenning även under den självrisktid som avses i 12 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och den 1 januari 1994.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

